

**Kertomus tuusulalaisten
hyvinvoinnista, terveydestä ja onnellisuudesta
Hyvinvointikertomus 2017 - 2018**

Valtuusto 10.6.2019 § x

Sisällys

1. Johdanto	5
2. Strategiasta hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan	6
2.1 Strategia luo kunnan hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyön perustan	6
2.2 Valtuustokauden tavoitteet ja hyvinvoinnin edistäminen	7
2.3 Strategian hyvinvointitavoitteet teoiksi	9
2.4. Laki hyvinvointikertomus- ja suunnitelmatyön taustalla	9
2.5 Hyvinvointikertomus ja - suunnitelma valtuustokaudelle 2017- 2021	10
2.6 Alueellinen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma	10
2.7 THL:n suositus hyvinvointikertomusten minimitietosisällöstä	10
2.8 FinSote 2018-tutkimus.....	11
2.9 Hyvinvoinnin edistäminen on yhteistyötä	12
2.9.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta	12
2.9.2 Kunnan johtoryhmä.....	12
2.9.3 HYTE-ryhmä	13
2.10 Hyvinvointikertomus kertoo tuusulalaisten hyvinvoinnista ja sen eteen tehtävästä työstä	13
3. Tuusulalaisten hyvinvointi, terveys ja onnellisuus indikaattoritiedon valossa - kuluva valtuustokauden väliarviointi	14
3.1 Hyvinvoinnin osatekijät	14
3.2. Kunnan väestönkasvu	15
3.3. Onnellisuuden kehittyminen	16
3.3.1 Suomalaisten onnellisuus	16
3.3.2 Tuusulalaisten onnellisuus, aktiivisuus ja elämänlaatu	17
3.4 Aukastyytyväisyyden kehitys.....	23
4. Lasten ja nuorten hyvinvointi	25
4.1 Varhaiskasvatuspalvelut Tuusulassa.....	25
4.2 Lasten terveelliset elämäntavat	28
4.3 Kouluterveyskysely lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta	35
5. Työikäisten hyvinvointi	49
5.1 Kulttuuripalvelut hyvinvoinnin lähteenä.....	49
5.2 Liikunta hyvinvoinnin lähteenä	52
5.3 Palveluiden saavutettavuus	53
5.4 Lapsiperheiden hyvinvointi.....	55
5.5 Koettu terveys, ravinto, alkoholinkäyttö ja toimintarajoitteet.....	55
5.6 Mielenterveys.....	60

5.7 Päähteet.....	62
5.8 Asunnottomuus	64
5.9 Työttömyys.....	65
5.9.1 Toimenpiteitä ja tarjottuja palveluja.....	67
5.9.2 Lapsiperheiden toimeentulo	67
5.10 Osallisuus ja yhteisöllisyys	69
6. Ikäihmisten hyvinvointi	69
6.1 Ikäihmisten kotona asuminen	70
6.2 Ikäihmisten kaatumiset ja putoamiset.....	72
6.3 Ikäihmisten ravitsemus.....	73
7. Vammaisten hyvinvointi	75
8. Kotouttamisohjelma ja maahanmuuttajat Tuusulassa	77
9. Kuntalaisten turvallisuus	83
9.1 Liikenneturvallisuus.....	84
9.2 Rikostorjunta.....	85
9.3 Väkivalta ja fyysinen uhka	87
9.4 Turvallisuussuunnitelma vuosille 2016 – 2017 – tavoitteiden seuranta	88
10. Verkostoyhteistyö eri tahojen kanssa.....	95
10.1 Verkostoyhteistyö työllisyyden edistämisessä.....	95
10.2 Verkostoyhteistyö kotouttamistyössä.....	96
11. Yhteenveto	97
12. Hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen laatijat	99
13. Hyvinvointikertomuksen hyväksyminen	100

1. Johdanto

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on lakisääteistä ja tärkeää työtä, jolla turvataan kunnan elinvoimaisuus. Kuntien toimintaympäristössä tapahtuvat suuret muutokset haastavat kunnat sekä laajemmin julkisen hallinnon uudistumaan sekä uudistamaan toimintatapoja. Kuntastrategia ohjaa kunnan toimintaa ja kertoo kunnan tulevaisuuden tavoitetilasta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn tulee olla kiinteä osa kuntastrategiaa sekä talouden ja toiminnan suunnittelua. Ennakoinnilla on yhä suurempi merkitys toimintaympäristön muutoksessa.

Yhteistyön merkitys kuntien, alueiden, kolmannen sektorin ja yritysten välillä korostuu. "Sellainen kunta menestyy, joka iskee kiinni hyvinvoinnin suurimpiin nakertajiin eli yksinäisyyteen, passivoitumiseen, merkityksettömyyteen ja osattomuuteen", sanoo Jenni Airaksinen, Kuntaliiton tutkimus ja kehitysjohtaja. Asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on meidän kaikkien yhteinen asia!

Edessäsi on Tuusulan hyvinvointikertomus vuosilta 2017-2018. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on tiivis kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä. Se on kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työväline. Sen laadintaprosessi tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaamista ja näkyväksi tekemistä kunnassa.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on johtamisen työväline. Se toimii strategiatyön sekä vuotuisen kuntasuunnittelun ja seurannan välineenä. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma kokoaa yhteen eri tietolähteistä saatavaa monialaista tietoa kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä niihin yhteydessä olevista tekijöistä.

Hyvinvointikertomus auttaa tiivistämään eri alojen asiantuntijoiden näkemykset ja yhteiset tavoitteet. Lisäksi kertomus kokoaa tietoa kunnan toimenpiteistä, joilla kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä on tuettu. Tärkeää on tunnistaa myös ne alueet, joihin ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota.

Tämä hyvinvointikertomus valmisteltiin poikkihallinnollisena yhteistyönä ja se käsiteltiin keväällä 2019 lautakunnissa, kunnanhallituksessa ja valtuustossa.

2. Strategiasta hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan

2.1 Strategia luo kunnan hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyön perustan

Tuusula uudisti poliittista johtamisjärjestelmäänsä valtuustokaudella 2013-2017 ja Tuusula siirtyi pormestarimalliin kesäkuussa 2017. Valtuustokauden pohjaksi luotiin pormestariohjelma, johon oli koottu keskeisiä linjauksia valtuustokaudelle ja tavoitteita, jotka seuraavan neljän vuoden aikana haluttiin saavuttaa. Pormestariohjelma nosti esiin kuntalaisten hyvinvointiin ja kunnan elinvoimaan liittyviä kysymyksiä sekä kuvasi tahtotilaa uuden Tuusulan rakentamiseksi. Pormestariohjelma toimi pohjana Tuusulan kuntastrategian uudistamiselle.

Kuntastrategia on ylin kunnan toimintaa ohjaava asiakirja ja perusta kunnan johtamiselle. Kuntastrategiassa kerrotaan valtuuston painotuksista ja tavoitteista uuden Tuusulan rakentamisessa. Strategiaa toteutetaan läpi kuntaorganisaation ja talousarvion laadinnan yhteydessä asetetaan vuositavoitteita sen toteuttamiseksi.

Tuusulan kuntastrategiaa uudistettiin osallistavassa prosessissa vuosien 2016-2018 aikana. Uuden strategian perustasta päätettiin joulukuussa 2017 ja strategiakokonaisuudesta päätettiin maaliskuussa 2018. Työn tuloksena syntyi "Me teemme yhdessä uutta Tuusulaa" – kuntastrategia vuosille 2018-2021. Strategian uudistamistyöhön osallistui laaja joukko luottamushenkilöitä, kuntalaisia ja viranhaltijoita erilaisten osallistuvien työpajojen, seminaarien ja kyselyiden kautta.

Kuntastrategian visio, päämäärät ja valtuustokauden tavoitteet

Kuntastrategian visio

Tuusulan visio kertoo, millaisena haluamme nähdä Tuusulan tulevaisuudessa

Vireä, kasvava ja hyvinvoiva Tuusula

Tuusula on vireä, yhteistyöstään tunnettu hyvinvoivien ihmisten kunta.

Tuusula kasvaa ja houkuttelee puoleensa niin asukkaita, yrityksiä kuin matkailijoita.

Strategian päämäärät

Tuusulan kolme päämäärää ovat Sujuva Tuusula, Hyvinvoiva Tuusula ja Vireä Tuusula.

Sujuva Tuusula

Tuusulassa asiat sujuvat – olennaiseen keskittyen, ihmisten ja yritysten tarpeet ymmärtäen. Hyvien palvelujen lisäksi sujuvuutta arkeen tuovat toimiva joukkoliikenne ja uudet liikkumisen muodot sekä digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen. Luomme yhdessä sujuvan arjen puitteet.

Hyvinvoiva Tuusula

Tuusulassa ihmiset, ympäristö, yhteisöt ja yritykset voivat hyvin ja luovat hyvinvointia ympärilleen. Edistämme turvallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä. Otamme vastuuta itsestämme ja toisistamme. Lähellä oleva luonto lisää onnellisuutta. Huolehdimme, että Tuusulan kaunis luonto voi hyvin.

Vireä Tuusula

Tuusulalaiset ovat kunnan suurin voimavara. Tuusulassa riittää tekemistä ja tapahtumia. Kulttuuri, matkailu, liikunta- ja harrastusmahdollisuudet luovat vireyttä Tuusulaan. Tuusulan sopivan kaupunkimaiset keskustat ja maaseudun kylät ovat omaleimaisia, viihtyisiä ja vireitä. Tuusula kansainvälistyy. Yksi avaintekijöistä menestykseen on lentokentän läheisyyden hyödyntäminen. Kasvamme ja lisäämme rakentamista kestävästi kehittyen.

Toimintatapa

Yhteinen toimintatapamme on "Me teemme yhdessä uutta".

Me tuusulalaiset

Me olemme asukkaita, kuntalaisia, yhteisöjä, luottamushenkilöitä ja kunnan työntekijöitä. Me teemme Tuusulan tarinan ja tulevaisuuden. Olemme ylpeitä Tuusulasta ja viestiminen kuuluu meille kaikille!

Teemme parempaa huomista

Suunnittelemme asiat huolella ja ketterästi. Saamme tuloksia aikaan ja arvostamme onnistumisia. Voimme vaikuttaa ja tehdä pieniä asioita joka päivä. Autamme ja kannustamme toisiamme sekä kerromme myönteisiä tarinoita Tuusulasta.

Yhdessä tekemällä pärjäämme

Saamme voimaa yhteistyöstä, jota rakennamme jokaisessa kohtaamisessa. Luomme sallivuu-den kulttuuria, jossa kunnioitetaan erilaisuutta. Tarvitsemme kaikkien ideat käyttöön. Yhdessä olemme enemmän.

Uutta syntyy luovasti ja rohkeasti ideoiden

Uutta syntyy rohkeudesta yrittää ja erehtyä. Olemme edelläkävijöitä ja suuntaamme tulevaisuuteen. Iloitsemme yhdessä pienistäkin onnistumisista!

2.2 Valtuustokauden tavoitteet ja hyvinvoinnin edistäminen

Valtuustokauden tavoitteet johdettiin strategian visiosta, päämääristä ja yhteisestä toimintatavastamme. Tavoitteita laatiessa huomioitiin pormestariohjelma sekä osallistavan strategiaprosessin aikana esiin nousseita keskeisiä asioita. Valtuustokauden tavoitteita on 32 ja ne on asetettu valtuustokaudeksi.

Yksi Tuusulan kuntastrategian päämääristä on Hyvinvoiva Tuusula ja tuusulalaisten hyvinvointia edistäviä valtuustokauden tavoitteita on kuntastrategiaan kirjattu 22 (22/32).

Valtuustokauden tavoitteita toteuttamaan määritetään talousarvion laadinnan yhteydessä vuositavoitteita, jotka saavuttamalla edetään kohti valtuustokauden tavoitteita. Valtuustokauden tavoitteiden etenemistä seurataan ja arvioidaan kerran vuodessa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä. Valtuustokauden tavoitteista johdettujen vuositavoitteiden etenemistä seurataan ja arvioidaan osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Valtuustokauden tavoitteista ainakin 22 voidaan laskea tuusulalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistäviksi tavoitteiksi:

Sujuva Tuusula:

- 1.1. Uudistamme kuntaa, palveluita ja organisaatiota, ottaen huomioon Maakuntauudistuksen ja Keski-Uudenmaan soten, varmistaen tuusulalaisten lähipalvelut.
- 2.2. Palvelumme ovat laadukkaita ja saavutettavia
- 3.3. Mahdollistamme sähköisen asioinnin keskeisissä kuntapalveluissa ja sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy. Uudistamme tapojamme tehdä työtä digitalisaation avulla.
- 4.4. Parannamme Tuusulan monimuotoista sisäistä ja kuntien välistä liikennettä sekä liikkumisen ekosysteemiä. Joukkoliikenteen osuus kasvaa ja kehitämme uusia liikkumisen muotoja yhteistyössä HSL:n kanssa

Hyvinvoiva Tuusula:

- 1.7. Edistämme tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun paranemista.
- 2.8. Siirrämme palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin ja kotiin vietäviin matalan kynnyksen palveluihin
- 3.9. Olemme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta
- 4.10. Takaamme tuusulalaisille nuorille jatkokoulutuspaikan tai työllistymispolun
- 5.11. Kehitämme Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti
- 6.12. Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta sekä varmistamme kasvavan Tuusulan turvallisuuden
- 7.13. Otamme toiminnassamme huomioon luontoarvot ja ympäristön. Huolehdimme, että luonto voi hyvin ja se on läsnä kuntalaisten arjessa
- 8.14. Edistämme kestäväää kehitystä kaikessa toiminnassa. Vähennämme hiilidioksidipäästöjä ja lisäämme uusiutuvan energian osuutta energiankulutuksesta
- 9.15. Johdamme ihmisiä innostaen ja yhdessä uutta tehden. Tuusulan kunta on vetovoimainen työnantaja ja kunnan henkilöstö voi hyvin

Vireä Tuusula:

- 1.16. Kasvamme vahvasti ja hallitusti. Tavoittelemme nopeampaa väestönkasvua, monimuotoista asumista ja laadukasta elinympäristöä.
- 2.17. Vahvistamme elinvoimaa keskustojen monipuolisia palveluita ja viihtyvyyttä kehittämällä
- 3.18. Vahvistamme yritystoiminnan edellytyksiä ja työpaikkojen syntymistä aktiivisella elinkeinopolitiikalla kaavoituksella ja edistämällä liikennehankkeita
- 4.22. Mahdollistamme kylien täydennysrakentamisen ja elinvoimaisuuden sekä maaseutumaisen ympäristön
- 5.26. Panostamme kulttuuritarjonnan monipuolisuuteen ja laatuun, ja matkailu alueella lisääntyy. Luomme mahdollisuuksia kulttuuriliikunnalle.
- 6.27. Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien virkistyskäyttöä ja saavutettavuutta
- 7.28. Kehitämme Tuusulan Urheilukeskusta Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi
- 8.29. Uudistamme ja tehostamme kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen
- 9.30. Olemme edelläkävijä osallisuuden edistämisessä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapojamme. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostojohtamista.

2.3 Strategian hyvinvointitavoitteet teoiksi

Strategian teoiksi viennissä on edetty määrätietoisesti. Vuonna 2018 uudistettiin viranhaltijaorganisaatio ja siirrettiin kunnan sote-palvelut Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän, Keusoten, järjestämis- ja tuottamisvastuulle. Organisaatiouudistuksessa tarkasteltiin hyvinvoinnin edistämisen ja johtamisen rakenteita.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toteuttamiseksi kunta asettaa strategisessa suunnittelussaan paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määrittelevät niitä tukevat toimenpiteet ja käyttävät näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysindikaattoreita.

Keväällä 2019 käynnistettiin kunnan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinta poikkihallinnollisena yhteistyönä. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on tiivis kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä. Se on kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työväline. Sen laadintaprosessi tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaamista ja näkyväsitekemistä kunnassa.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on johtamisen työväline. Se toimii strategiатыön sekä vuotuisen kuntasuunnittelun ja seurannan välineenä. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma kokoaa yhteen eri tietolähteistä saatavaa monialaista tietoa kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä niihin yhteydessä olevista tekijöistä.

Hyvinvointikertomus auttaa tiivistämään eri alojen asiantuntijoiden näkemykset ja yhteiset tavoitteet. Lisäksi kertomus kokoaa tietoa kunnan toimenpiteistä, joilla kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä on tuettu. Tärkeää on tunnistaa myös ne alueet, joihin ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota.

Kuluvan valtuustokauden hyvinvointisuunnitelma on tarkoitus integroida tiiviiksi osaksi uutta kuntastrategiaa sekä toiminnan ja talouden strategista suunnittelua. Erillisistä hyvinvointisuunnitelmaa toteuttavista ohjelmista ja suunnitelmista on määrää luopua ja tarkoituksena on integroida ne osaksi terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnitelmaa ja siten vahvistaa startegiakytkentää.

2.4. Laki hyvinvointikertomus- ja suunnitelmatyön taustalla

Kuntalain (kuntalaki 2015/410) mukaan kunnan keskeinen tehtävä on asukkaidensa hyvinvoinnin edistäminen. Kuntalain 1§ mukaan kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja kestävästä kehitystä alueellaan.

Terveydenhuoltolain (2010/1326) mukaan kuntien keskeinen tehtävä on seurata asukkaidensa terveydentilaa ja siihen vaikuttavien tekijöiden kehitystä väestöryhmittäin sekä laatia suunnitelmat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toimista ja palveluista ja niihin varattavista voimavaroista. Terveydenhuoltolain 12§ velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä niitä edistävästä toimenpiteistä. Tämän lisäksi valtuustolle on laadittava kerran valtuustokaudessa laajempi hyvinvointikertomus.

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman pohjalta asetetaan paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin edistämisen painopisteet ja niihin liittyvät toimenpiteet. Hyvinvointikertomukset ja -suunnitelmat tulee laatia sekä kunnittain, että alueittain.

2.5 Hyvinvointikertomus ja - suunnitelma valtuustokaudelle 2017- 2021

Kunnassa valmistellaan hyvinvointikertomus ja - suunnitelma kerran valtuustokaudessa ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. **Tuusulan edellinen hyvinvointisuunnitelma** hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa 2013. Edellinen laaja hyvinvointikertomus laadittiin valtuustokaudesta 2013- 2017 ja se hyväksyttiin valtuustossa toukokuussa 2017.

Tuusulan hyvinvointikertomuksen ja - suunnitelman valmistelu kuluvalle valtuustokaudelle käynnistyi tammikuussa 2019 käynnistämällä hyvinvointikertomuksen laadinta vuosilta 2017-2018. Hyvinvointikertomuksen laadinta on tehty poikkihallinnollisena yhteistyönä HYTE- ryhmän koordinoimana yhteistyössä Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan sekä kunnassa toimivien vaikuttamistoimielinten kanssa.

Hyvinvointisuunnitelman laadinta käynnistyy kesäkuussa jatkona kertomuksen laadinnalle. Hyvinvointisuunnitelman laadinta on tarkoitus tehdä osallistavassa prosessissa ja suunnitelma tuodaan käsittelyyn syksyllä 2019. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä tarkennetaan ja painopisteitä valitaan vuosittain vuosisuunnittelun ja talousarvion laadinnan yhteydessä.

Hyvinvointisuunnitelmalla on yhteys kuntastrategian lisäksi myös muihin toimintaa ohjaaviin asiakirjoihin. Hyvinvointisuunnitelma toimii jatkossa kokoavana asiakirjana erillisille hyvinvointia edistäville strategisille asiakirjoille, kuten maahanmuuttajien kotouttamisohjelma ja turvallisuussuunnitelma. Hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuuteen kuuluvista erillisistä asiakirjoista on tämän myötä määrä luopua.

2.6 Alueellinen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma

Keusotekuntien alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinta käynnistyy alkukesästä ja sen on määrä valmistua syksyllä 2019. Alueellinen kertomus ja suunnitelma laaditaan Keusoten ja keusotekuntien yhteistyönä.

2.7 THL:n suositus hyvinvointikertomusten minimietietosisällöstä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on laatinut suositukset sekä kuntien hyvinvointikertomusten että alueellisten hyvinvointikertomusten minimietietosisällöstä. Ehdotus minimietietosisällöksi auttaa kuntia ja alueita valikoimaan lukuisista indikaattoreista ainakin ne, joilla voi riittäväällä tarkkuudella seurata asukkaiden hyvinvoinnin tilaa. Hyvin valitut indikaattorit auttavat ohjaamaan resursseja sekä seuraamaan, onko tehdyillä toimilla ollut vaikutuksia. Suosituksen mukaisia indikaattoreita on 67. Tuusulan hyvinvointikertomus- ja suunnitelma perustuvat tähän suositukseen.

Minimietietosisällön indikaattorit on jaoteltu seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet kunnassa (indikaattorit 1-14)
- Tehdyt toimet kunnassa (indikaattorit 15-31)
- Hyvinvoinnin tila (indikaattorit 32-67)

Minimietietosisällöt valmisteltiin sote-maakunta-uudistukseen ja kunnille jaettaviin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannustimiin liittyen. Sote-maakuntauudistus kaatui sittemmin ja uusi hallitus tulee määrittelemään minimietietosisältöjen velvoittavuuden. Valmistellussa mallissa

kunnille jaettavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannustimet olisi määritelty indikaattoripatteriston kuntakohtaisten tietojen pohjalta. Tavoitteena oli tukea ja palkita kuntia, jotka kykenevät parantamaan tai ylläpitämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kannustimia varten suunniteltiin prosessi- ja tulosindikaattoreita, joilla seurataan kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Yhtenäisten indikaattoreiden käyttäminen mahdollistaa kuntien ja alueiden keskinäisen vertailun.

2.8 FinSote 2018-tutkimus

FinSote-tutkimus tuottaa tietoa terveyden ja hyvinvoinnin toteutumisesta sekä palveluiden saamisesta.

FinSote-tutkimus vastaa kysymyksiin

- väestöryhmien välisestä ja alueellisesta yhdenvertaisuudesta,
- sosiaali- ja terveyspalvelujen käytöstä, saatavuudesta ja laadusta,
- väestön palvelutarpeesta sekä
- elintavoista, osallisuudesta ja turvallisuudesta.

Tutkimus kerää väestöryhmittäistä seurantatietoa sellaisista keskeisistä ilmiöistä, joista ei saada tietoa rekistereistä. Näitä ovat esimerkiksi ihmisten elintavat ja kokemukset.

FinSote-tutkimuksen tulokset tekevät näkyviksi erot väestöryhmien palveluiden käytössä sekä hyvinvoinnissa ja terveydessä. Väestöryhmittäinen seurantatieto auttaa kuntia ja alueita suunnittelemaan palvelujaan ja muita toimiaan sinne, missä tarve on suurin. Lisäksi tutkimus tuottaa tietoa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoimien kohdentamiseen.

FinSote-tutkimuksen tiedot kerättiin syksyllä 2018. Kyselylomakkeessa on noin sata kysymystä, joiden avulla saadaan tietoa aikuisväestön hyvinvoinnista ja terveydestä, toiminta- ja työkyvystä, elintavoista ja riskitekijöistä, valinnanvapaudesta ja sen toteutumisesta sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeesta ja käytöstä. Tuusula sai tutkimustulokset käyttöönsä huhtikuussa 2019 ja tähän hyvinvointikertomukseen on nostettu osa FinSote-tutkimuksen indikaattoreista.

FinSote-tutkimuksen indikaattorit on jaoteltu seuraavasti:

- Hyvinvointi
- Terveys
- Elintavat ja riskitekijät
- Ravitsemus
- Päihteet ja riippuvuudet
- Työ- ja toimintakyky
- Terveyden edistäminen
- Palvelujen tarve ja käyttö
- Terveyspalvelujen saatavuus ja saavutettavuus
- Sosiaalipalvelujen saatavuus ja saavutettavuus
- Palvelujen yhdenvertaisuus
- Palvelujen toimivuus
- Palvelujen integraatio
- Valinnanvapaus
- Palvelujen asiakaslähtöisyys
- Palvelujen omarahoitus
- Sähköiset palvelut

2.9 Hyvinvoinnin edistäminen on yhteistyötä

Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on koko kunnan yhteinen asia ja edellyttää kaikkien toimijoiden – niin kunnan, Keusoten, seurakunnan, yrittäjien, järjestöjen kuin kuntalaistenkin – yhteistyötä.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä toteutetaan yhteistyössä

- kunnan eri toimialueiden kesken,
- Keusoten kanssa
- kunnassa toimivien muiden julkisten, yksityisten sekä kolmannen ja neljännen sektorin toimijoiden kanssa,
- kuntien välisenä toimintana,
- alueellisesti muiden terveyttä ja hyvinvointia edistävien organisaatioiden kanssa.

Kunnanvaltuusto hyväksyy hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman osana kunnan strategista kokonaissuunnitelmaa. Valtuustolle raportoidaan vuosittain ja valtuustokausittain kuntalaisten hyvinvoinnista.

Kunnanhallitus on strategisten suunnitelmien osalta koko kuntaa kokoava toimija. Vuosittaisen hyvinvointikertomuksen pitäisi olla kunnanhallituksen käytettävissä, kun se valmistelee seuraavan vuoden talousarviota. Laaja hyvinvointikertomus toimii puolestaan perustana strategian uudistamiselle.

2.9.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta vastaa kuntatasoisesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhteistyön ohjauksesta, kunnan päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointimenettelyn ohjauksesta ja ohjeistuksesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmista sekä kuntalaisvaikuttamisen ohjauksesta.

Hallintosääntö määrittelee HYTE-lautakunnan tehtävät seuraavasti:

25.3 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

1. ohjaa kuntatasoista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja yhteistyötä eri yhdyspinnoilla
2. vastaa hyvinvoinnin ja terveyden suunnitelman valmistelusta, seurannasta ja raportoinnista
3. ohjaa ja ohjeistaa kunnan päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointimenettelyä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmista
4. ohjaa ja kehittää osaltaan kuntalaisvaikuttamista (vaikuttamistoimielimet, verkostot)

2.9.2 Kunnan johtoryhmä

Kunnan johtoryhmä ohjaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä kunnassa. Kunnan johtoryhmä nimeää terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot sekä HYTE-ryhmän. Kunnan eri toimialueet sekä kunta ja Keusote tekevät yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Lisäksi kunta tekee yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Kunnan johtoryhmän tehtävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmänä:

- johtaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategista suunnittelua, kehittämistä ja toimeenpanoa
- johtaa eri toimialojen välistä hyvinvointityötä ja siihen liittyvää ulkopuolisten organisaatioiden kanssa tehtävää yhteistyötä
- vastaa alueellisesta yhteistyöstä
- vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen seurannasta ja arvioinnista
- hyvinvointikertomuksen tekemisestä ja kertomuksen hyödyntämisestä
- seuraa ja arvioi hyvinvointitavoitteiden toteutumista sekä
- raportoi luottamushenkilöille väestön terveyden ja hyvinvoinnin kehityksestä ja palvelujärjestelmän toimivuudesta

Kunnan johtoryhmä vastaa siitä, että hyvinvointikertomus laaditaan vuosittain sekä valtuustokausittain (laaja hyvinvointikertomus).

2.9.3 HYTE-ryhmä

HYTE-ryhmä on poikkihallinnollinen työryhmä, jossa on mukana toimijoita kuntatoimialalta sekä kaikilta toimialueilta, Keusotesta ja yhdistyskentältä. HYTE-ryhmä kehittää ja koordinoi hyvinvointityötä, seuraa vuositason hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman toteutumista valittujen indikaattoreiden avulla ja raportoi kunnan johtoryhmälle ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnalle sekä muille luottamuselimille aina valtuustoon asti suunnitelman toteutumisesta.

HYTE-ryhmän tehtävänä on

- seurata, että asetetut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet toteutuvat
- valmistella hyvinvointikertomus- ja suunnitelma
- Koota tietoa väestön terveydestä ja hyvinvoinnista sekä palvelujärjestelmän toimivuudesta
- tehdä ehdotukset seuraintindikaattoreiksi sekä kehittää seuranta- ja raportointijärjestelmää
- koordinoida eri toimialueiden ja ulkopuolisten toimijoiden yhteistyötä määriteltyjen suunnitelmien mukaan ja seurata suunnitelmien toteutumista
- kehittää toimialueiden kanssa hyvinvoinnin edistämisen hyviä käytäntöjä ja tukea ammatillista hyvinvointiosaamista
- koordinoida vaikutusten ennakkoarviointia
- Koordinoida HYTE-ryhmän alaryhmien työskentelyä

2.10 Hyvinvointikertomus kertoo tuusulalaisten hyvinvoinnista ja sen eteen tehtävästä työstä

Tässä hyvinvointikertomuksessa tarkastellaan ja arvioidaan tuusulalaisten hyvinvointia terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kokoaman kuntien hyvinvointikertomusten minimitietosisällön indikaattoreiden pohjalta sekä FinSote-tutkimuksen indikaattoreiden pohjalta..

Luvuissa 3-9 käydään läpi tuusulalaisten hyvinvointia ja siihen vaikuttavia asioita. Verkostoyhteistyötä ja sen merkitystä käsitellään luvussa 10. Luvussa 11 vedetään yhteen hyvinvointikertomuksen sisältöä. Luvussa 12 kerrotaan hyvinvointikertomuksen laatijoista..

Indikaattoritiedot koottiin Tuusulan osalta aikasarjana. Aikasarjan pituus määräytyi tarkoituksenmukaisuuden ja tiedon saatavuuden perusteella. Monet indikaattoritiedot päivittyvät vii-

veellä ja kaikkien indikaattoreiden osalta ei ollut käytettävissä vuoden 2018 tietoa. Osa indikaattoritiedoista kerätään harvemmin kuin kerran vuodessa, esim. kouluterveyskysely tehdään joka toinen vuosi ja seuraavat tulokset julkistetaan syksyllä 2019. Tavoitteena oli kuvata indikaattorin kehityssuuntaa, vaihteluita vuosien välillä ja trendejä. Kertomuksessa raportoidaan pääsääntöisesti tiedot vuosilta 2013-2018. Hyvinvointikertomuksessa haluttiin myös hyödyntää vertailutietoja. Tavoitteena oli kuvata Tuusulan asemoituminen vertailukuntiin. Vertailua tehtiin koko maan, Uudenmaan ja Keusote-alueen kuntien välillä.

Hyvinvointikertomus vuosilta 2017-2018 laadittiin keväällä 2019 osana valtuustokauden puolivälitarkasteluna. Hyvinvointikertomuksen laadinta palvelee hyvinvointisuunnitelman laadintaa ja tavoiteasetantaa vuosille 2020-2021.

3. Tuusulalaisten hyvinvointi, terveys ja onnellisuus indikaattoritiedon valossa - kuluva valtuustokauden väliarviointi

3.1 Hyvinvoinnin osatekijät

Hyvinvoinnin osatekijät jaetaan tyypillisesti kolmeen ulottuvuuteen: terveyteen, materiaalliseen hyvinvointiin ja koettuun hyvinvointiin tai elämänlaatuun.

Väestön terveyseroja tarkasteltaessa tutkitaan sosioekonomisten ryhmien välisiä eroja sairastavuudessa, kuolleisuudessa ja koetussa terveydessä.

Materiaalisella hyvinvoinnilla viitataan puolestaan elinoloihin ja toimeentuloon. Materiaalisen hyvinvoinnin erojen tarkastelu pelkistyy monesti tuloista johdettujen tuloerojen ja köyhyyden tarkasteluun, mutta perinteisesti on tarkasteltu myös yleisten elinolojen puutteita.

Koettu hyvinvointi ja elämänlaatu eroavat edellisestä, sillä niihin vaikuttaa voimakkaasti yksilön oletus siitä millainen hänen terveytensä ja materiaallinen elintasonsa tulisi olla. Ihminen vertaa asemaansa siihen yhteisöön ja en odotuksiin jossa elää ja sen mukaisesti esim. ikäänsä nähden hyväkuntoinen kokee yleensä terveytensä hyväksi, vaikka iän tuomia vaivoja olisikin. (Vaaramaa, Moisio, Karvonen 2010)

Terveydentilaa määrittävät tekijät (Dahlgren Whitehead 1991, suom. Palosuo ym. 2004)

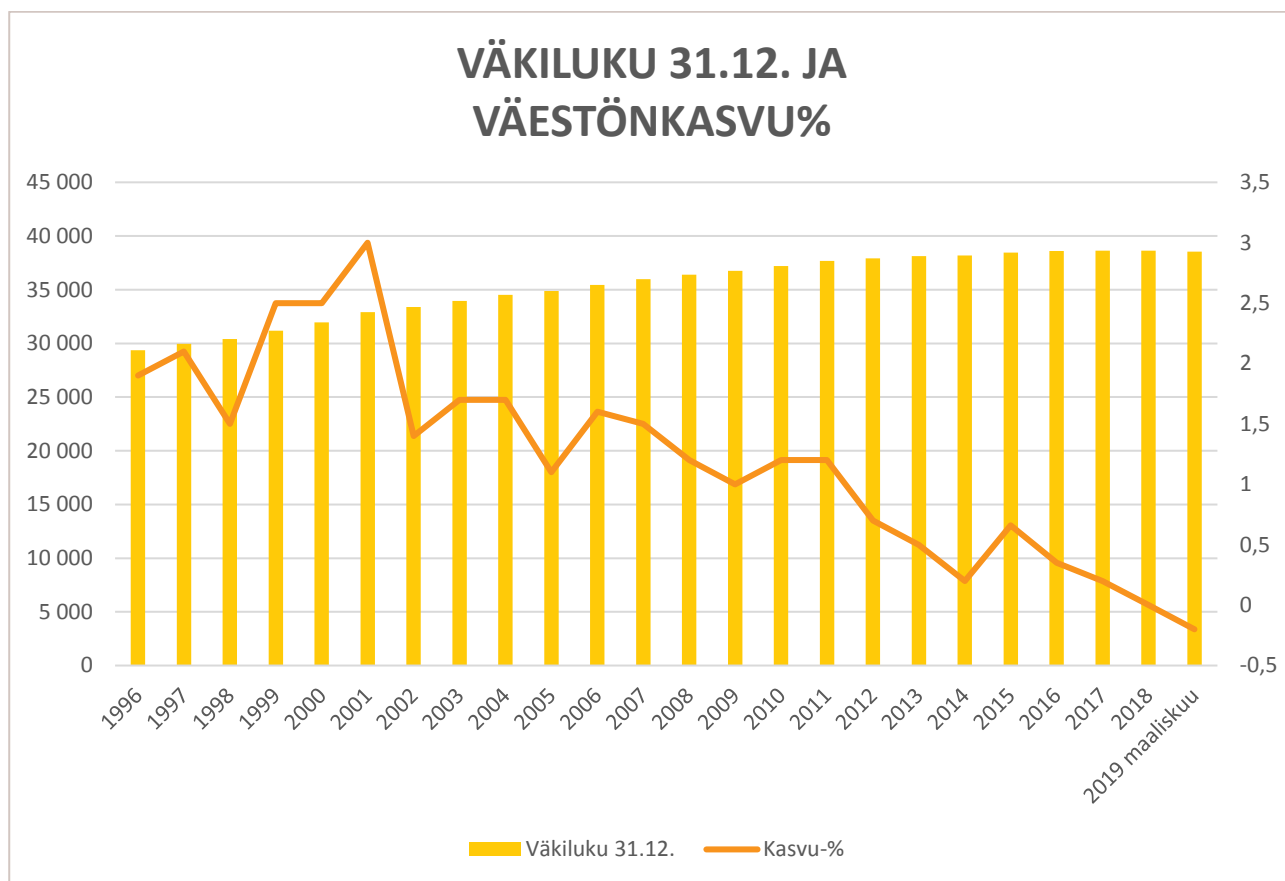

3.2. Kunnan väestönkasvu

Valtuustokaudella 2013-2017 elettiin hitaan kasvun aikaa Tuusulan väestönkasvussa: keskimääräinen kasvu on ollut 0,44% / vuosi. Kuluvalle valtuustokaudella väestönkasvu on hiipunut entisestään. Tuusulan väestönkasvu oli 0,2% vuonna 2017 ja 0% vuonna 2018.

Tuusulan väestönkasvussa tapahtui käänne vuonna 2012, jolloin Tuusula lakkasi saamasta kotimaista muuttovoittoa. 2000-luvun alkuvuosina kotimainen muuttoliike toi Tuusulaan useiden satojen henkien väestönkasvun vuosittain. Muuttovoiton hiipumiseen vaikuttivat mm. yleinen taloudellinen suhdanne sekä kunnan eteläisten osien tonttitarjonnan vähäisyys.

Muuttovoitto on tärkeää mm. kunnan talouden kannalta, sillä muuten työikäisen väestön määrä uhkaa laskea erityisesti ikäihmisten määrän kasvaessa samaan aikaan voimakkaasti. Väestön kasvu on tärkeää verotulojen kertymisen ja talouden tasapainottamisen kannalta. Tulevina vuosina vetovoiman lisäämiseksi on tärkeää huolehtia paitsi riittävästä tonttitarjonnasta, myös kunnan palveluiden ja joukkoliikenteen toimivuudesta sekä keskustojen viihtyisyydestä.

Tuusulan väkiluku ja väestönkasvu% vuosina 1996-2019 (tilanne maaliskuun lopussa)

3.3. Onnellisuuden kehittyminen

Onnellisuus on tavoiteltava, mutta vaikeasti mitattavissa oleva asia. Onnellisuus on monen tekijän summa. Yksilön kohdalla se on tunne, mutta mitä se on kunnan tai kokonaisen kansan tasolla? Onnellisuuden pitäisi olla kaiken politiikan lähtökohtana. Niin se usein onkin – voidaan ajatella, että esimerkiksi maksuton kouluruokailu, eläkejärjestelmä ja toimivat sote-palvelut tähtäävät onnellisuuden lisäämiseen. Kunnissa tehdään viikottain päätöksiä, jotka vaikuttavat kuntalaisten onnellisuuteen. Kuinka onnellisia tuusulalaiset ovat?

3.3.1 Suomalaisen onnellisuus

Suomi on maailman onnellisin maa toista vuotta peräkkäin, selviää YK:n teettämästä maaliskuussa 2019 julkaistusta onnellisuusraportista. The World Happiness Report pistää kaikkiaan 156 maata järjestykseen onnellisuuden mukaan. Vuosittain julkaistavan tutkimuksen tulokset perustuvat kolmen edellisen vuoden aikana tehtyjen kyselyjen tulosten keskiarvoon, joskaan kaikissa maissa ei kyselyitä järjestetä vuosittain.

Suomen kannalta tulos on rohkaiseva. Suomi jatkaa viime vuoden tapaan listan kärjessä kasvattamalla entisestään eroa seuraaviin. Tutkimuksen mukaan Suomi on siis nyt maailman onnellisin maa merkittäväällä erolla muihin.

Suomen onnellisuuskäyrä on ollut lievässä mutta tasaisessa nousussa vuodesta 2014 alkaen. Raportti mittaa kansojen onnellisuutta yhdistelemällä lukuisia kriteerejä. Näitä ovat muun muassa kansantuote, sosiaaliset turvaverkot, elinajanodote, yksilönvapaudet, korruption vähäisyys

ja anteliaisuus. Huomioitavia asioita olivat muun muassa maiden talous ja väestön terveys. Raportissa korostetaan tasa-arvoisuutta onnellisuuden lähteenä.

Onnellisuus on lukuisten pienten tekijöiden iso summa. Koska valittamisen aiheet eivät maailmasta - eikä edes Tuusulasta – lopu, kannattaa pysähtyä miettimään niitä asioita jotka omassa elämässä ovat hyvin ja arvostaa niitä. Kannattaa myös miettiä miten itse voisi tehdä hyväntekeväisyyttä – hyvän tekeminen kasvattaa hyvää ja tutkitusti myös onnellisuutta.

Lue lisää onnellisuusraportista: <https://worldhappiness.report/ed/2019/#read>

3.3.2 Tuusulalaisten onnellisuus, aktiivisuus ja elämänlaatu

Finsote 2018 –tutkimus tutki tuusulalaisten onnellisuutta ja havaitsi, että tuusulalaiset ovat Suomen keskiarvoa ja Keusote-kuntien asukkaita onnellisempia. Yli puolet tutkimukseen osallistuneista tuusulalaisista oli kokenut itsensä onnelliseksi 4 viime viikon aikana.

Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus on Tuusulassa Keusote-kuntien keskiarvoa matalammalla tasolla. 9,8% miehistä ja 8,5% naisista kokee itsensä yksinäiseksi Tuusulassa keskiarvon ollessa 9,1%. Suomessa ja Hyvinkäällä itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus on Tuusulaa pienempi. Tuusulassa itsensä yksinäiseksi tuntee etenkin korkeasti koulutetut naiset (14,8%) ja keskitason koulutuksen saaneet miehet (13,8%). Korkeasti koulutettujen miesten yksinäisyys on tutkituista ryhmistä alimmalla tasolla, 1,3%.

Aktiivisesti osallistuvien määrä on Tuusulassa matalemmalla tasolla kuin Keusote-kunnissa ja Suomessa keskimäärin. Keski-Uudenmaan kunnista ainoastaan Hyvinkäällä aktiivisesti osallistuvien määrä on pienempi kuin Tuusulassa.

Ihmissuhteisiinsa tyytyväisten määrä on Keski-Uudenmaan kunnissa Suomen keskiarvoa alemmalla tasolla. Tuusulan tulos on kuitenkin alueen kunnista paras, lähes 80% tuusulalaisista kokee tyytyväisyyttä ihmissuhteisiinsa.

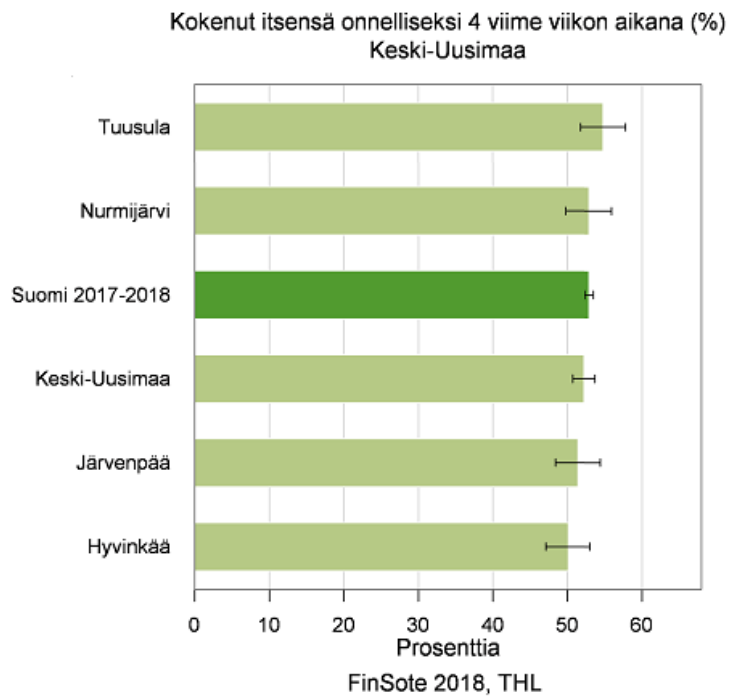
Tuusulalaisista yli 80% pitää yhteyttä kotitalouden ulkopuolisiin ystäviin ja sukulaisiin. Tuusulan tulos on alueen paras, Suomen ja Keski-Uusimaan tulos jää Tuusulan keskiarvosta.

Tuusulalaiset kokevat elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi sekä Suomen että Keusotekuntien keskiarvoon verrattuna. Tuusulalaisista yli 60% kokee elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi. Tulos oli Keski-Uudenmaan vertailukuntien paras.

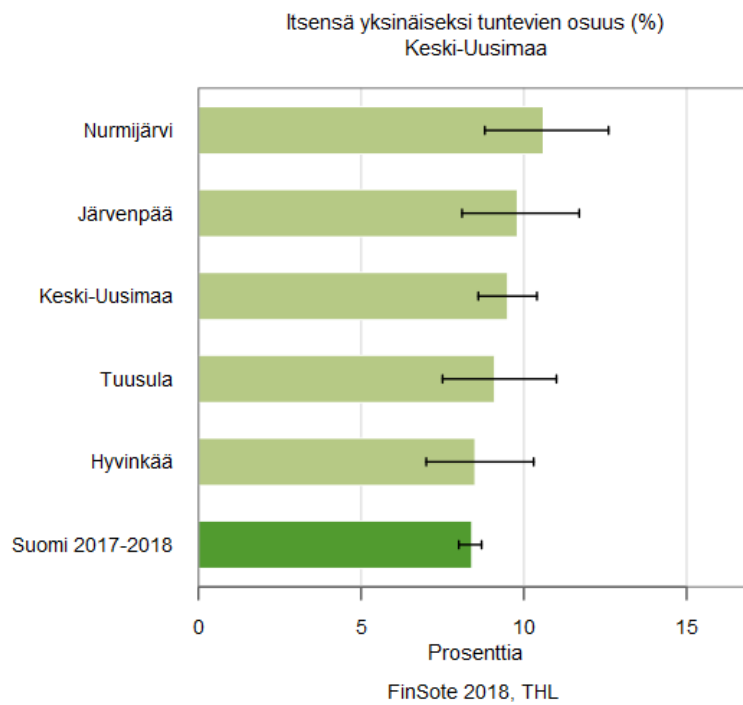
Tuusulassa asuvat kokevat elämänlaatunsa myös keskimääräistä paremmaksi kuin Suomessa tai Keski-Uudenmaan kunnissa keskimäärin. Keski-Uudenmaan kunnista ainoastaan Järvenpää sai paremman tuloksen tällä indikaattorilla mitattuna.

Tuusulalaisista alle 10% on pelännyt ruoan loppuvan. Ainoastaan Nurmijärvellä tulos on Tuusulaa matalemmalla tasolla. Suomen ja Keski-Uudenmaan kuntien keskiarvo on Tuusulan tulosta korkeammalla tasolla. Hyvinkäällä ja Järvenpäässä noin 12% on pelännyt ruoan loppuvan.

Noin 15% tuusulalaisista on tinkinyt ruuasta, lääkkeitä tai lääkärikäynneistä rahan takia. Tuusulan ja Nurmijärven tulokset ovat Keusote-kuntien alimmalla tasolla. Hyvinkäällä noin 23% ja Järvenpäässä noin 21% asukkaista on tinkinyt ruuasta, lääkkeitä tai lääkärikäynneistä rahan takia. Suomalaisista keskimäärin 20% on tinkinyt ruuasta, lääkkeitä tai lääkärikäynneistä rahan takia.

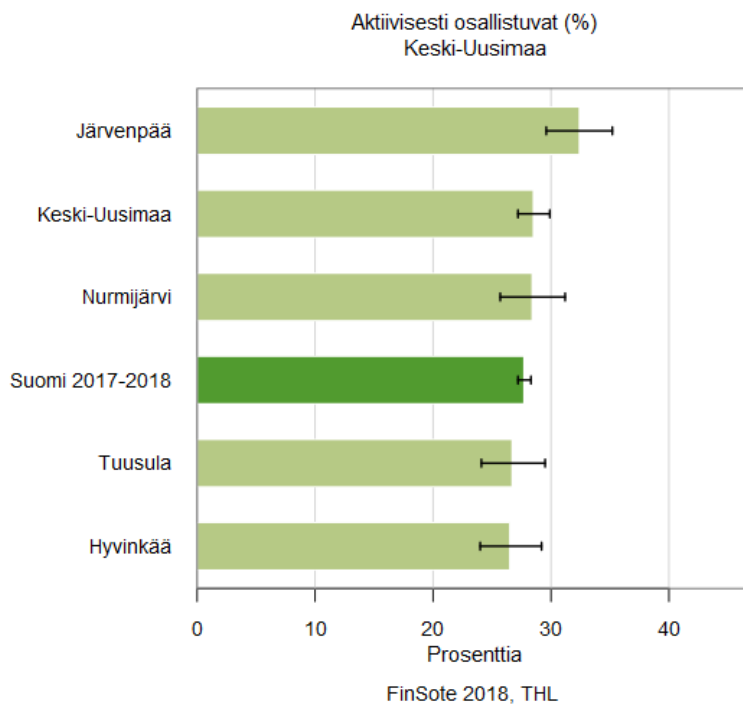
Kokenut itsensä onnelliseksi 4 viime viikon aikana (%) Keski-Uusimaa

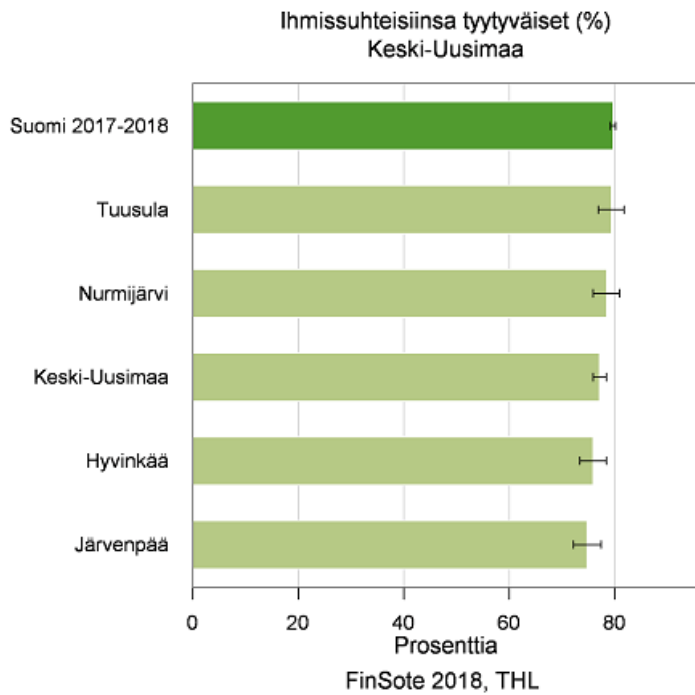
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%) Keski-Uusimaa

Alue ja väestöryhmä	Arvo (2018)	95% lv. alaraja	95% lv. yläraja	Lukumäärä
Tuusula				
Kaikki	9.1	7.5	11	1075
Miehet	9.8	7.4	12.6	486
Naiset	8.5	6.3	11.2	589
20-54 -vuotiaat	10.9	8.6	13.6	367
20-54 -vuotiaat: Miehet	12.8	9.4	17	155
20-54 -vuotiaat: Naiset	9	6.1	12.7	212
55-74 -vuotiaat	5.9	3.6	8.9	459
55-74 -vuotiaat: Miehet	4.6	1.9	9	211
55-74 -vuotiaat: Naiset	7	3.7	11.9	248
75+ -vuotiaat	8.9	3.7	17.2	249
75+ -vuotiaat: Miehet	6.3	1.1	19	120
75+ -vuotiaat: Naiset	11.2	3.6	24.6	129
Koulutus matala	9.1	6.8	11.8	464
Koulutus matala: Miehet	10.7	7.3	15	198
Koulutus matala: Naiset	7.5	4.7	11.3	266
Koulutus keskitaso	9.6	6.4	13.6	314
Koulutus keskitaso: Miehet	13.8	8.4	20.7	147
Koulutus keskitaso: Naiset	5.8	2.6	10.8	167
Koulutus korkea	8.5	4.9	13.4	223
Koulutus korkea: Miehet	1.3	0.1	6.5	103
Koulutus korkea: Naiset	14.8	8.5	23.4	120

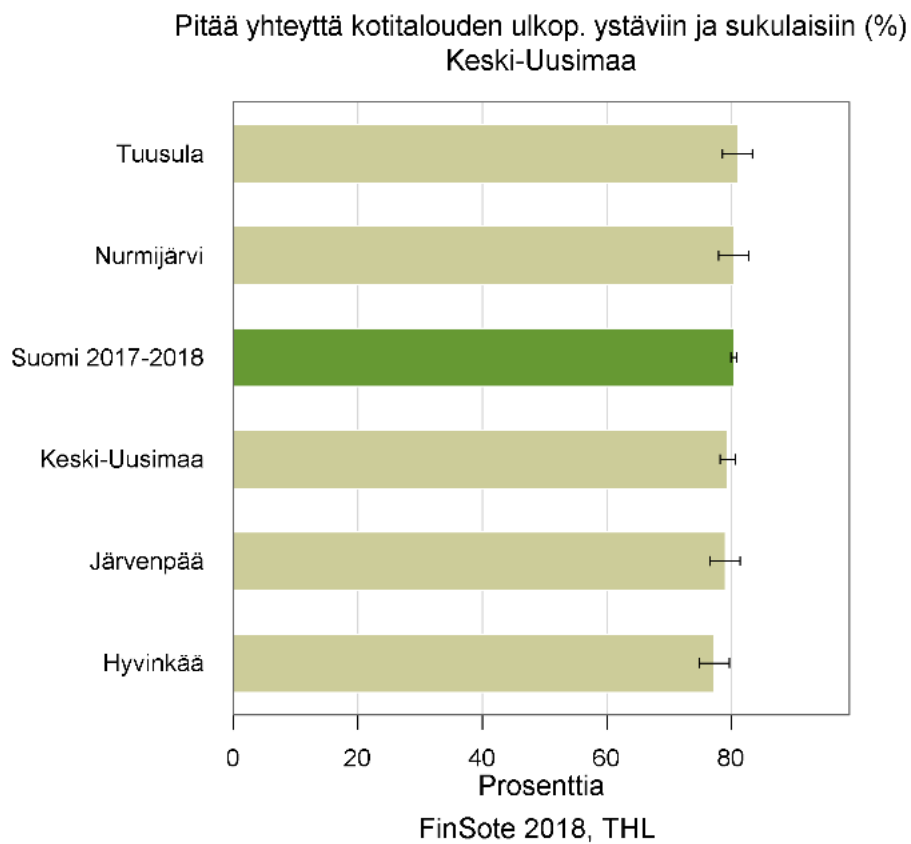
Taulukko, itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%) Tuusulassa

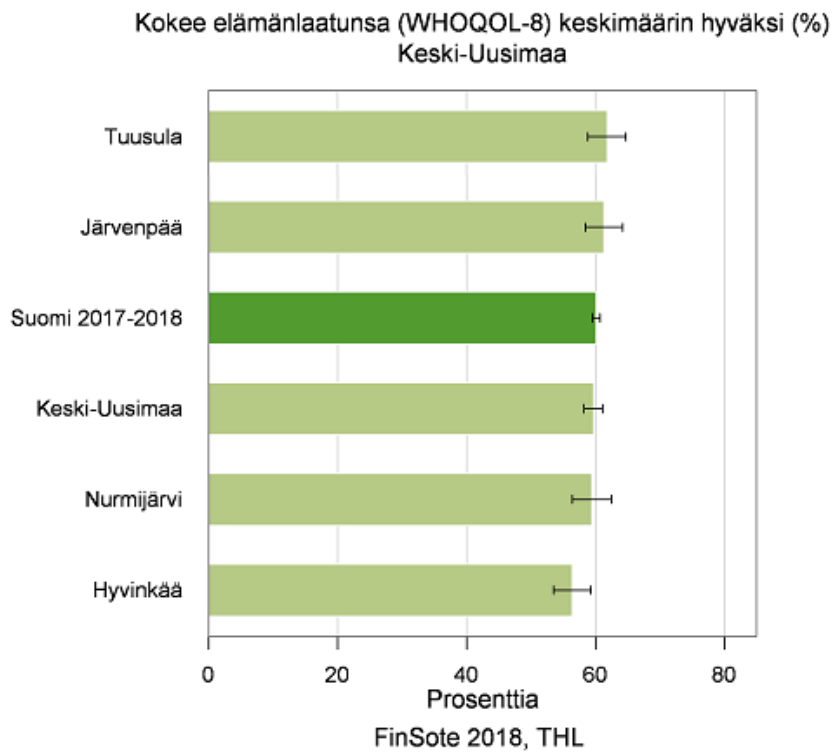
Aktiivisesti osallistuvat (%) Keski-Uusimaa

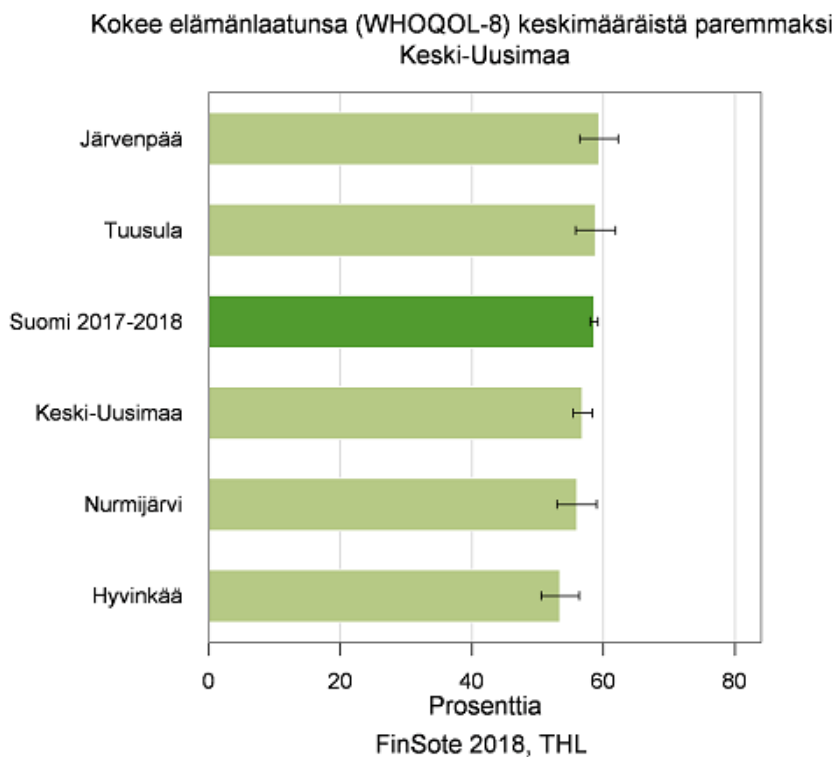
Ihmissuhteisiin tyytyväiset (%) Keski-Uusimaa

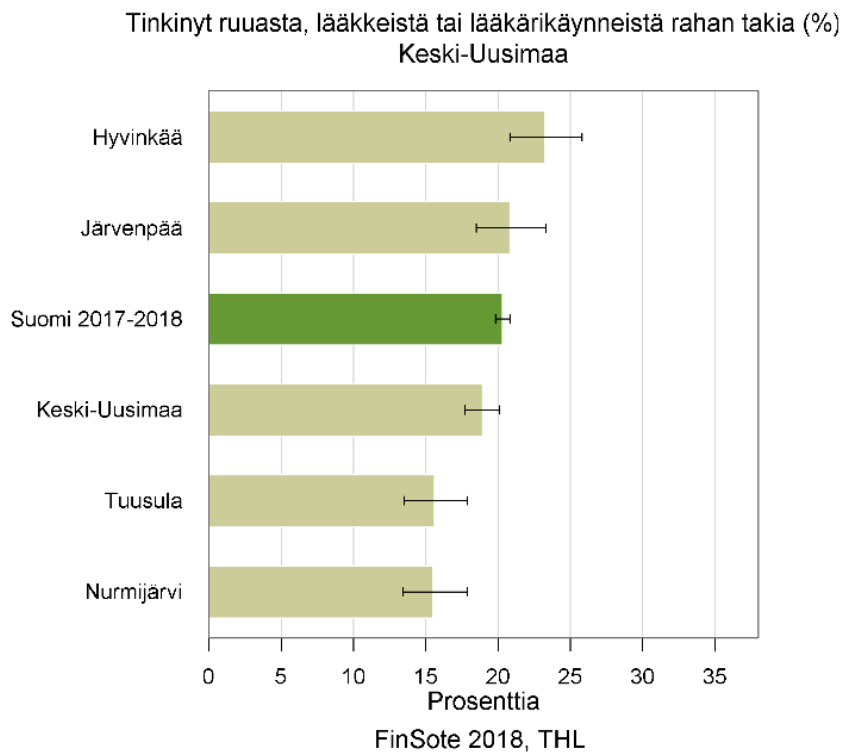
Pitää yhteyttä kotitalouden ulkop. ystäviin ja sukulaisiin (%) Keski-Uusimaa

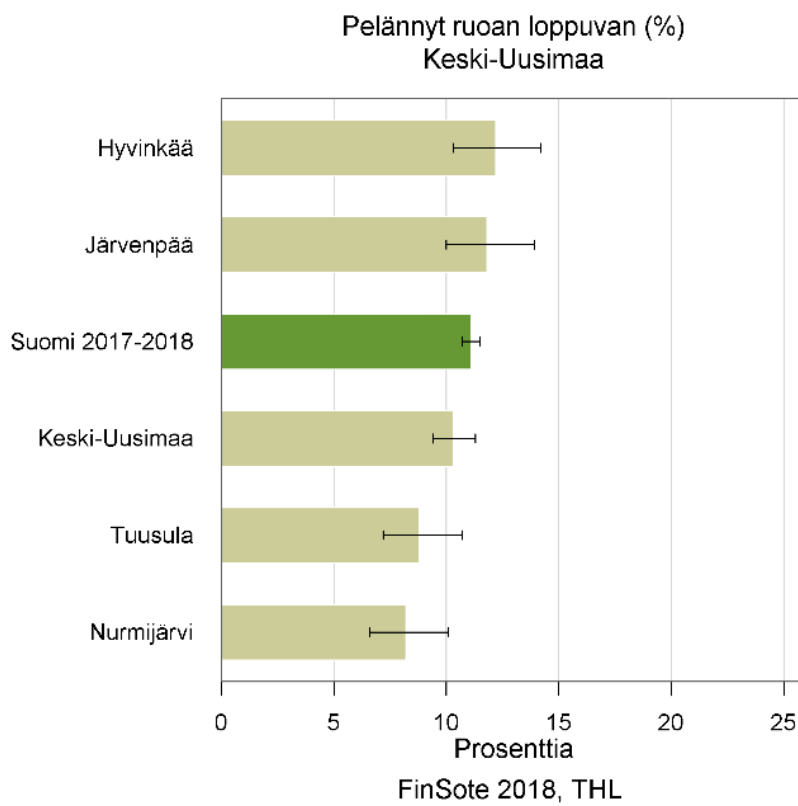
Kokee elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi (%) Keski-Uusimaa

Kokee elämänlaatunsa keskimääräistä paremmaksi Keski-Uusimaa

Tinkinyt ruuasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä rahan takia (%) Keski-Uusimaa

Pelännyt ruoan loppuvan (%) Keski-Uusimaa

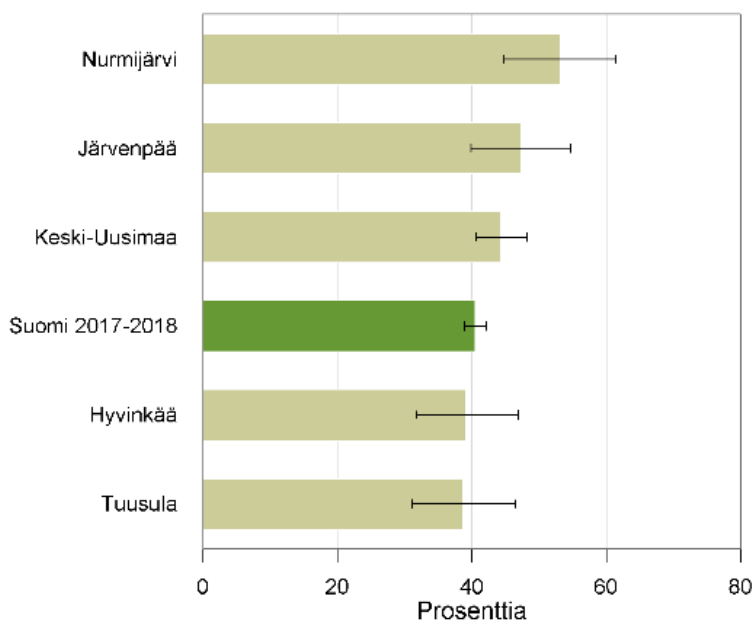

3.4 Asukastyytyväisyyden kehitys

Tuusulan kunta seuraa asiakastyytyväisyyttä eri kyselyiden ja tutkimusten valossa. Asiakastyytyväisyyttä seuraamalla varmistetaan, että palvelut ovat oikein kohdennettuja ja ajoitettuja.

Finsote-tutkimus selvitti vuonna 2018 tuusulalaisten asiakaskokemusta sosiaalipalveluissa ja terveystalouksissa. Terveystalouksien osalta myönteisten asiakaskokemusten määrä oli Suomen ja Keusotekuntien keskiarvoa korkeammalla. Ainoastaan nurmijärveläisillä oli enemmän myönteisiä asiakaskokemuksia terveystalouksista kuin tuusulalaisilla. Sosiaalipalveluissa myönteisten asiakaskokemusten määrä oli Tuusulassa Suomen ja Keusotekuntien keskiarvoa alemmalla tasolla. Tuusulan tulos oli heikoin tutkimuksessa mukana olleista Keusotekunnista.

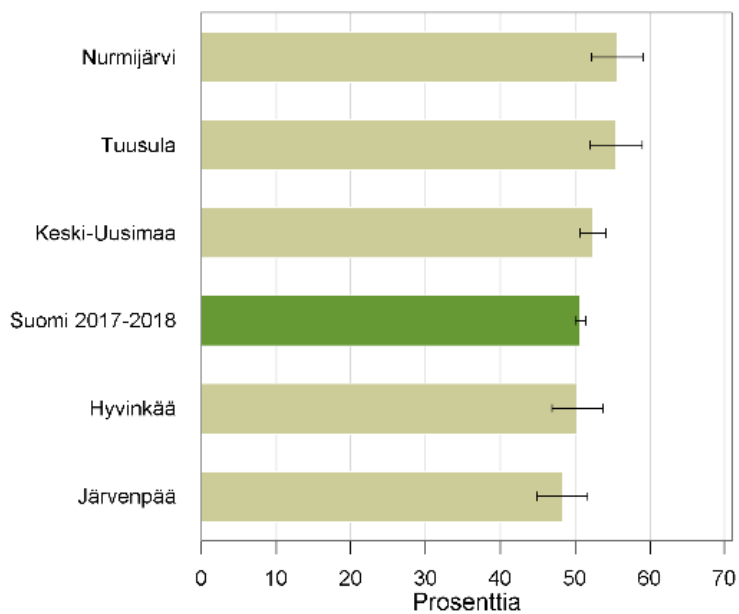
Myönteinen asiakaskokemus sosiaalipalveluissa (%)
Keski-Uusimaa

FinSote 2018, THL

Myönteinen asiakaskokemus sosiaalipalveluissa (%) Keski-Uusimaa

Myönteinen asiakaskokemus terveystalvissa (%)
Keski-Uusimaa

FinSote 2018, THL

Myönteinen asiakaskokemus terveystalvissa (%) Keski-Uusimaa

4. Lasten ja nuorten hyvinvointi

4.1 Varhaiskasvatuspalvelut Tuusulassa

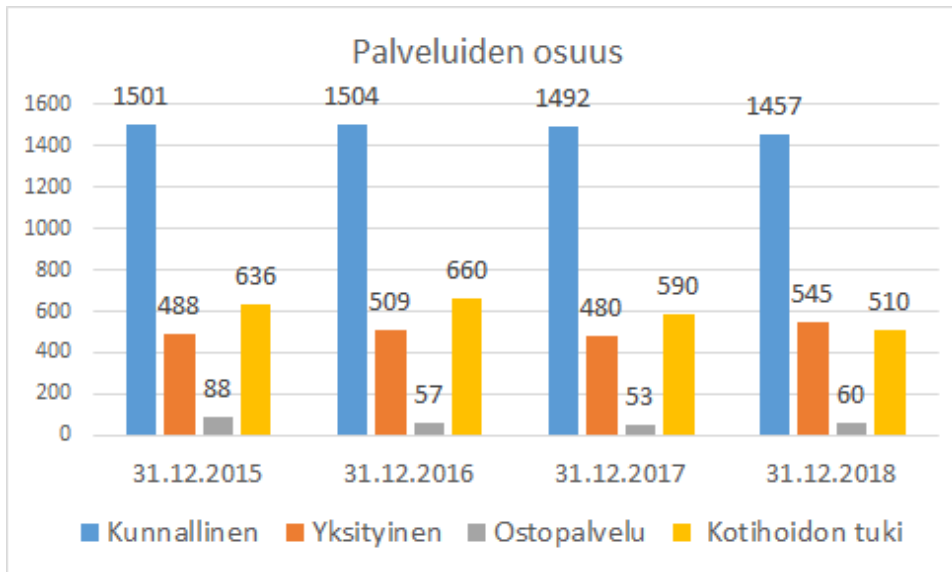
Tuusulan varhaiskasvatussuunnitelmassa 2017 todetaan, että varhaiskasvatus toteutuu henkilöstön, lasten ja ympäristön vuorovaikutuksessa, jossa kasvatus, opetus ja hoito muodostavat eheän kokonaisuuden. Tuusulassa annetaan lapsille mahdollisuus kasvaa ja kehittyä turvallisessa, kestävästi kehittyvässä ja kulttuuriltaan rikkaassa kotikunnassa. Varhaiskasvatuksen perustehtävänä on rakentaa yhteisö, jossa lapsilla on hyvät edellytykset olla aktiivinen toimija. Lapsi kasvaa ottamaan vastuuta itsestään ja ympäristöstään yhdessä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. Tavoitteena on lasten osallisuuden vahvistaminen, hyvinvoinnin lisääminen ja syrjäytymisen ennalta ehkäiseminen.

Kuva: Varhaiskasvatuksen arvoperusta Tuusulassa

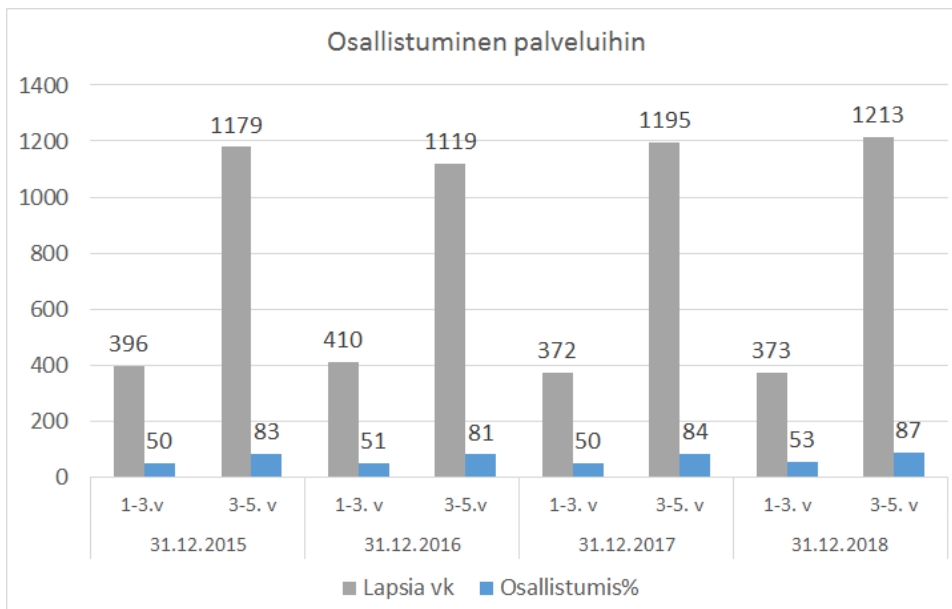
Tuusulan kunnassa kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelmaa on tehty yhteistyössä henkilöstön, päättäjien, huoltajien sekä lasten ja nuorten kanssa, ja se tehdään vuosille 2019 - 2022. Kehittämisen kohteet ovat nousseet esille kuntalaisille tehtyjen kyselyjen, koulujen oppilaskuntien, varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten tekemien tehtävien sekä kasvun ja oppimisen tulosalueen henkilökunnan ja päättäjien työpajatyöskentelyjen avulla. Suunnitelmassa asetetaan tavoitteita, jotka lisäävät hyvinvointia ja viihtyvyyttä koulussa mm. oppimistaitojen, koulun toimintakulttuurin, oppimisympäristöjen, henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin ja koulun johtamisen kehittämisen kautta.

Kehittämissuunnitelmassa todetaan, että oppiminen ja koulunkäynti tarjoaa mahdollisuuden yksilölliseen tukeen. Lähtökohtana on turvallinen ja yhteisöllinen päivä. Laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta tarjotaan omassa lähipäiväkodissa tai -koulussa ja lapsen tarvitsema tuki pyritään järjestämään sinne. Kasvun ja kehityksen perustarpeita tuetaan kodin ja koulun yhteistyöllä. Pedagogisilla ja rakenteellisilla ratkaisuilla, monipuolisilla menetelmillä ja riittäväillä tukitoimilla taataan mahdollisuus yksilölliseen oppimiseen. Lasta tuetaan opettajien välisellä ja moniammatillisella yhteistyöllä.

Tuusulan kunnan varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten lukumäärä on sekä valtakunnallista tasoa, että Uusimaan tasoa alhaisempi osallistumisprosentti. Keski-Uudenmaan kunnista Tuusulan 1-6-vuotiaiden osallistuminen kunnan tuottamaan varhaiskasvatukseen on keskimääräistä, 53,8% vuonna 2017. Tilanne on pysynyt melko samana vuodet 2013-2017. Kunnan oman tilastoinnin mukaan varhaiskasvatuksen palvelut muodostuvat kunnallisesta, ostopalvelusta ja yksityisestä varhaiskasvatuksesta sekä kotihoidontuesta. Kotihoidon tuella olevat lapset hoidetaan kotona, heidän osuutensa vuonna 2017 oli 22%. Varhaiskasvatuspalveluita käytti 77% kaikista 1-6-vuotiaista lapsista, joista kunnallisessa oli 59% ja yksityisten palveluiden piirissä 18%.

Tuusulassa 1-3-vuotiaista lapsista varhaiskasvatuspalveluihin 2017 osallistui 50% ja 3-5vuotiaista 84%.

Varhaiskasvatuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Varhaiskasvatuksen arviointi on lakisääteinen tehtävä (varhaiskasvatustaki 36/1973, 9 b §). Eri toimijat monilla eri tasoilla tuottavat arviointitietoa yhdessä varhaiskasvatuksen kehittämistyön tueksi. Arviointia toteutetaan varhaiskasvatussyksiköissä, järjestäjien tasolla, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Arvioinnin tarkoitus on:

- lapsen hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen edellytysten edistäminen
- lain tarkoituksen toteuttamisen turvaaminen
- tiedon tuottaminen varhaiskasvatuksen kehittämiseksi paikallisesti ja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.

Tuusulan asiakaskyselyn toteutus

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kyselyt toteutettiin samanaikaisesti sähköisenä maaliskuussa 2018 viikkojen 9-10 aikana. Tässä koosteessa käsitellään varhaiskasvatuksen kyselyn tuloksia. Vastaajamäärät olivat varhaiskasvatuksen kyselyssä 317 ja esiopetuksessa 134 vastaajaa. Vastausprosentti oli n. 22% kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevista.

Kyselyyn vastattiin joko neliportaisella asteikolla (1= eri mieltä, 2= joikeenkin eri mieltä, 3= joikeenkin samaa mieltä, 4= täysin samaa mieltä) sekä kyllä/ei vastausvaihtoehdoilla. Kyselyn alussa pyydettiin taustatiedot, lapsen ikä, ikä aloitettaessa, kauanko aloittamisesta on, sukupuoli, mitä palvelumuotoa lapsi käytti, millä alueella/päiväkodissa (yksikkökohtaisia kohteja varten), vuorohoidon käyttö ja oliko lapsella subjektiivinen oikeus/ 20h varhaiskasvatukseen.

Asiakaskyselyn 2018 keskeiset tulokset

Varhaiskasvatuksen arvosanaksi tuli kyselyn perusteella 8,7 (2015 8,7). Se noudattaa aiempien kyselyiden linjaa. Kyselyssä kysyttiin uuden varhaiskasvatussuunnitelman keskeisiä asioita toiminnan kannalta. Tuusulan paikalliseen vasuun oli vastanneista huoltajista tutustunut miltei 70%. Kysely oli jaoteltu seitsemän otsakkeen alle: asiakaspalvelu, lasten toimintaympäristö, vuorovaikutus ja kohtaaminen, pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteutus, varhaiskasvatussuunnitelma, varhaiskasvatustalveluiden tiedottaminen, lisäksi avoimia kysymyksiä ja kysymys kokonaisarvosanasta.

Asiakaspalvelu. Vastaajat olivat **tyytyväisiä saamaansa asiakaspalveluun** varhaiskasvatukseen haettaessa. Vastaajat toivoivat enemmän **tietoa** varhaiskasvatuksen eri **vaihtoehtoista**

hakiessaan varhaiskasvatukseen. **Lapsen aloittaessa** varhaiskasvatuksessa huoltajat kokivat, että lasta ja perhettä tulisi huomioida vielä entistä paremmin.

Vastaajilla oli positiivinen kokemus siitä, että **ovat tervetulleita yksikköön**, ja että varhaiskasvatuksen ilmapiiri on hyväksyvä, luottamuksellinen ja huoltajien näkemyksiä kunnioittava. Huoltajat kokivat, että **haasteellistenkin asioiden käsittely sujuu** varhaiskasvatuksessa rakentavasti yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajien toivovat voivansa osallistua varhaiskasvatuksen **toimintaan ja suunnitteluun enemmän**. Huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksessa on yksi vasun keskeisistä tavoitteista.

Uusi varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa tekemään **jokaiselle lapselle oman suunnitelman, vasun**. Sen yhteydessä käydään keskustelu lapsen oman vastuukasvattajan kanssa. Vastaajien mukaan vasu-keskustelut on käyty pääsääntöisesti ja niistä on saatu tietoa oman lapsen kehitysvaiheista sekä ryhmässä toimimisesta. Huoltajat kokivat myös, että **vasu-keskusteluissa sovitut asiat olivat toteutuneet** kauden aikana. **Lasten osallistuminen** vasu-keskusteluihin on yksi uuden vasun mukaisista tavoitteista. Lasten tulee osallistua keskusteluun ikätasonsa mukaisesti. Lapsi ei välttämättä ole aina paikalla fyysisesti vaan lapselta on voitu kysyä esimerkiksi toimintaan ja kaverisuhteisiin liittyviä asioita ja videoida tilanne. Tämä video on voitu näyttää huoltajille vasu-keskustelussa. Videon kautta lapsen osallistuminen keskusteluun toteutuu.

Lisää liikuntaa päivään. Vastaajista yli puolet piti varhaiskasvatuksessa liikkumisen määrää täysin riittävän, mutta miltei puolet toivoi, että liikkumista lisätään päivän aikana. Ryhmien **toiminnan suunnitelmallisuudessa ja tavoitteellisuudessa** nähtiin vastaajien mielestä kehitettävää. **Kaverisuhteiden ja vuorovaikutustaitojen tukeminen** tulisi olla huoltajien näkemyksen mukaan **vielä keskeisemmässä roolissa** varhaiskasvatuksessa ja tukea lasten taitoja paremmin.

On tärkeää, että paikallisilla päättäjillä, huoltajilla sekä varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on ajantasaista tietoa varhaiskasvatuksen toteutumisesta ja sen laadusta. Keskeiset arviointitulokset tulee julkistaa. Järjestäjä- ja yksikötason arviointi on keskeinen osa varhaiskasvatuksen johtamista ja kehittämistä paikallisesti. Lapsille ja heidän huoltajilleen on järjestettävä mahdollisuus säännöllisesti osallistua varhaiskasvatuksen arviointiin.

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja lasten varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää. varhaiskasvatuksen toimintaa arvioidaan ja kehitetään kansallisen tason sekä järjestäjä-, yksikkö-, ja yksilötason näkökulmista.

4.2 Lasten terveelliset elämäntavat

Lasten terveellisiin elämäntapoihin on tärkeä kiinnittää huomiota, sillä pohja hyvinvoinnille luodaan jo lapsuudessa ja vahva pohja kestää usein pitkälle vanhuuteen asti. Tämä puolestaan tärkeää terveiden elinvuosien kasvattamisen ja terveystalveluiden ylikuormituksen vähentämisen näkökulmasta.

2-6 vuotiaiden ylipaino 2018 (Minimitietosisällön indikaattori 40)

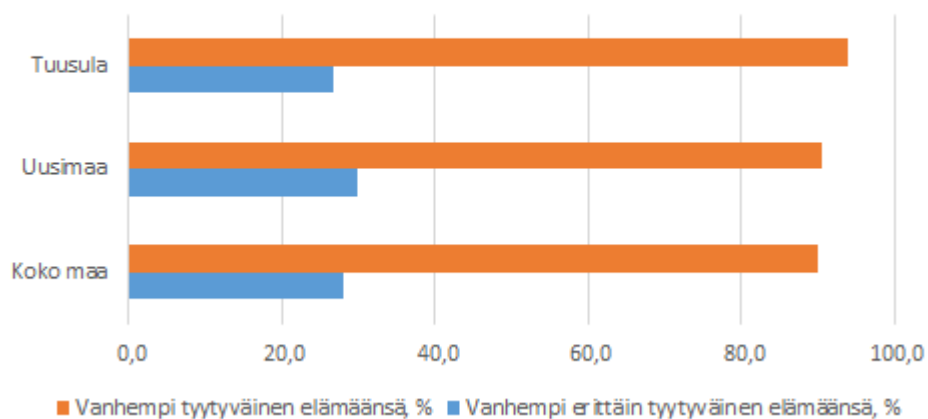
Lasten hyvinvointi liittyy vahvasti vanhempien hyvinvointiin. THL:n mukaan yhteiskunnalliset olosuhteet heijastuvat perheisiin ja sosioekonomisen aseman vaikutus lasten ja nuorten terveyteen, oppimiskykyyn, käyttäytymiseen ja syrjäytymiseen on suuri. Erilaiset sosiaaliset, ai-neelliset ja kulttuuriset voimavarat siirtyvät sukupolvelta toiselle.

Tuusula osallistui vuonna 2018 THL:n nelivuotiaisiin lapsiin ja heidän perheisiinsä kohdistuneeseen Lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut (LTH) -tutkimuksen tiedonkeruuseen.

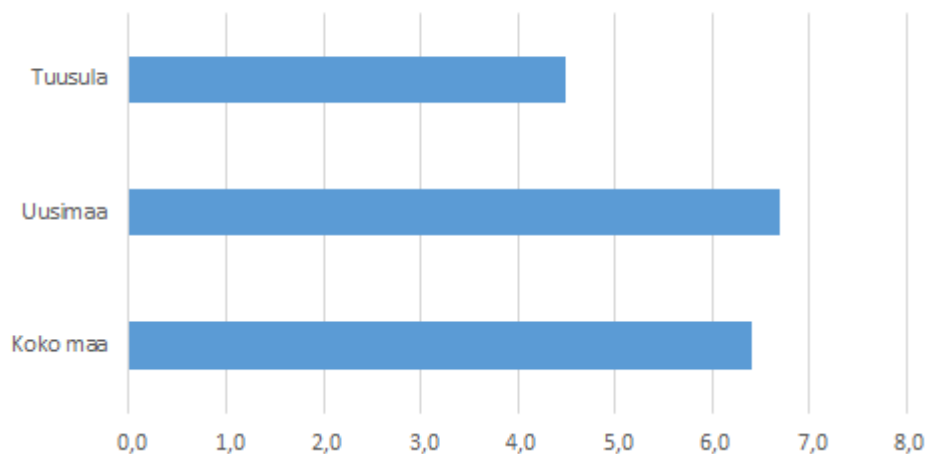
<https://thl.fi/fi/-/suurin-osa-nelivuotiaista-ja-heidan-perheistaan-voi-hyvin-monissa-per-heissa-myos-kuormittavia-tekijoita>

Kyselyyn osallistui valtakunnallisesti 17 000 perhettä, Tuusulasta osallistui 57 % perheistä. Suu-rin osa nelivuotiaiden lasten vanhemmista voi hyvin, oli tyytyväisiä vanhemmuuteensa ja per-heensä arjen toimivuuteen. Suurin osa nelivuotiaista lapsista voi myös vanhempiensa mukaan hyvin. Valtakunnallisesti verrattuna tuusulalaisilla nelivuotiailla on enemmän pitkäaikaisia sai-rauksia tai terveysongelmia. Koettuja terveysoireita on hieman enemmän kuin muulla Uudella-maalla tai valtakunnallisesti. (1) päänsärkyä, 2) vatsakipua, 4) yökastelua / vaipan tarve öisin, 5) tuhrimista (kakkaamiseen liittyviä ongelmia), 12) ummetusta, 13) ruokahaluttomuutta, 14) nukah-tamisvaikeuksia, 15) heräilyä öisin, 9) alakuloisuutta, itkuisuutta tai kiinnostuksen puutetta, 10) jännittyneisyyttä, pelkoja tai takertuvuutta.)

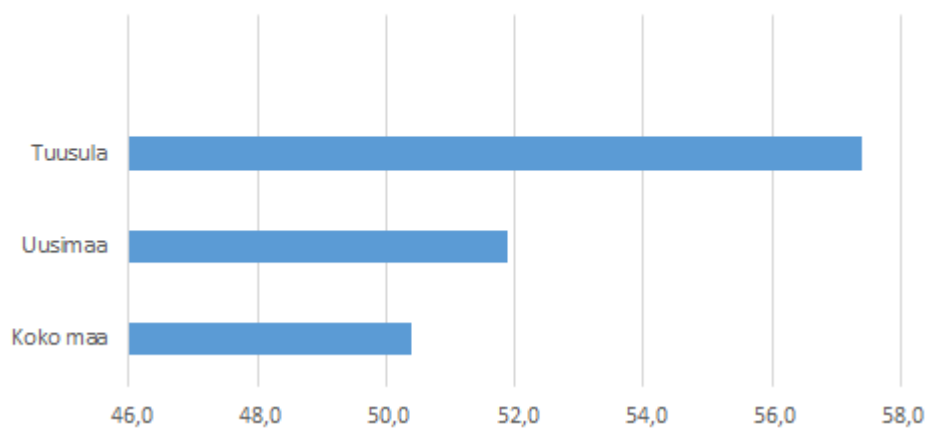
4-vuotiaiden huoltajien tyytyväisyys elämään otsikko

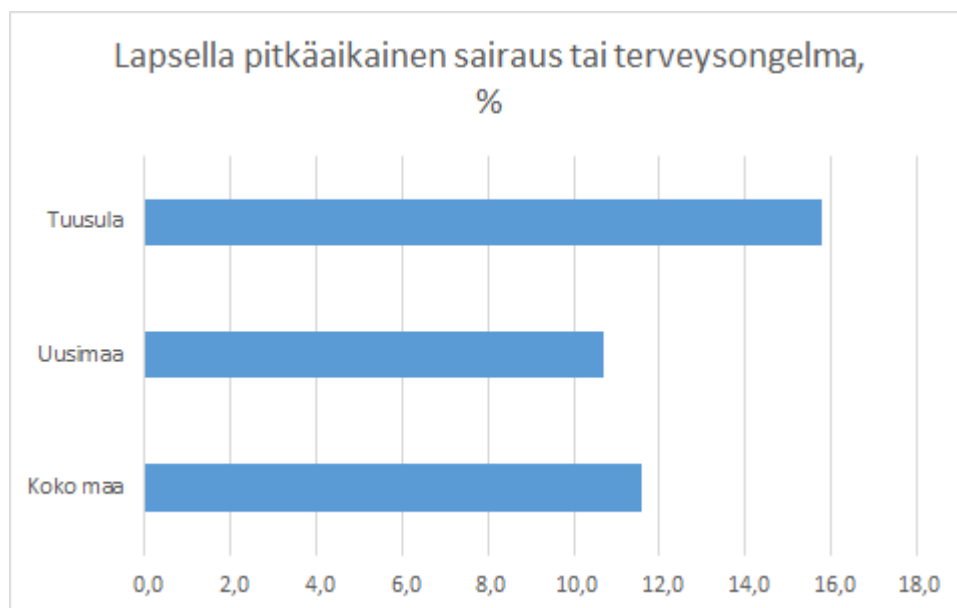

Vanhempi huolissaan jaksamisestaan vanhempana, %

Lapsi osallistunut kerho- tai leikkitoimintaan viikoittain, %

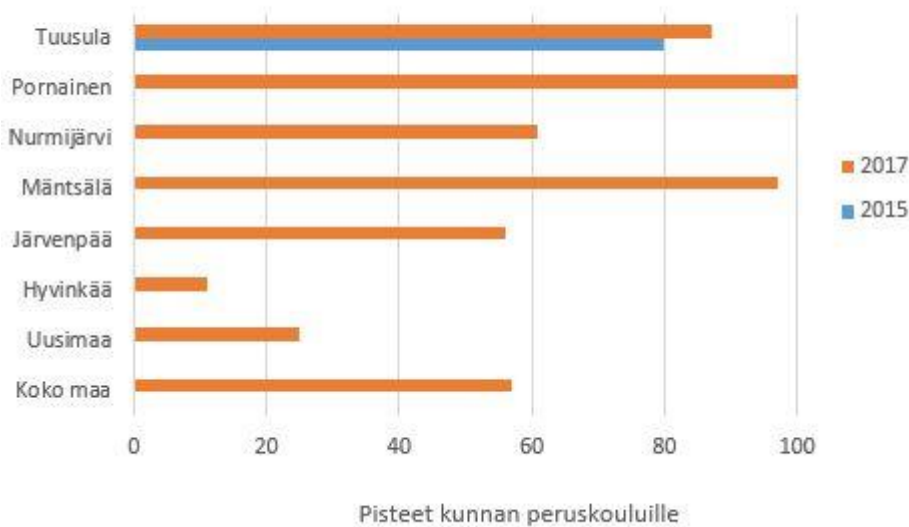
Tuusulan kunnassa suoritetaan joka toinen vuosi kaikille perusopetuksen huoltajille suunnattu huoltajakysely. Kyselyn tavoitteena on selvittää huoltajien näkemystä mm. koulun opetus- ja kasvatustyön onnistumisesta, oppimisympäristöistä, kouluviihtyvyydestä, yhteistyön sujuvuudesta, viestinnästä, kouluruoasta ja oppilashuollon toteutumisesta. Tulokset ja niistä johdettavat kehittämiskohteet ovat osa koulun hyvinvointityötä.

Perusopetuksessa lasten ja nuorten hyvinvointia tuetaan mm. kehittämällä oppilashuollon palveluita. Oppilashuollon työntekijöitä on oltava riittävästi, jotta tuen tarpeessa olevat oppilaat saavat tarvitsemansa avun. Tavoitteena on kehittää oppilashuollon käytänteitä entistä monipuolisemmiksi ja kasvun ja oppimisen ympäristöjen arkeen sulautuviksi. Hyvinvointiosaamista tuetaan ottamalla käyttöön Pro-koulu -toimintamalli ja laatimalla hyvinvointioppimisen vuosisuunnitelma. Henkilöstön hyvinvoinnin tukeminen on tärkeä osa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä.

Itsearviointi kuntien opiskeluhuoltoryhmien toiminnasta. 60% kouluista yhteisöllisen opiskeluhuollon kokous toteutuu kerran viikossa tai kerran kahdessa viikossa. (kysely opiskeluhuoltoryhmän jäsenille 4/2019)

Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista kunnan peruskouluissa 2017. Tuusulassa tämä toteutui hyvin.

Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista

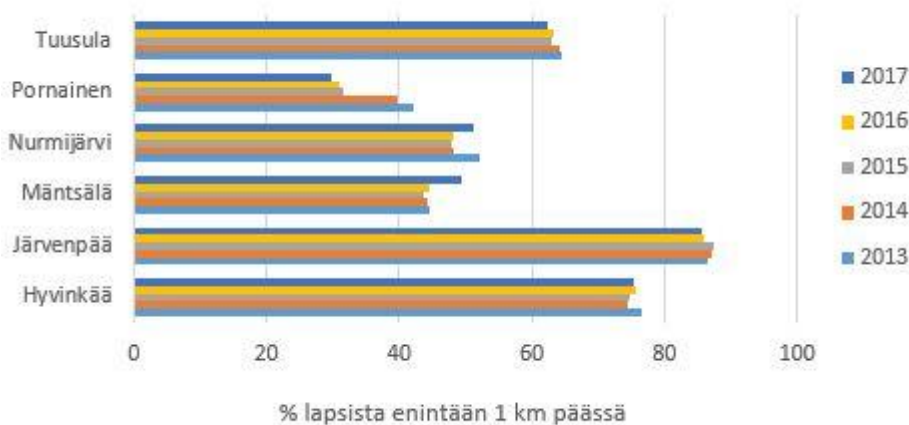

Lähde: THL, Teaviisari

Pisteet
11 - 25 Paljon kehitettävää
56 - 61 Toteutuu vaihtelevasti
80 - 97 Toteutuu hyvin
100 Vuosittain tai jatkuvasti

Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista (Minimitietosisällön indikaattori 18)

Ala-asteiden saavutettavuus

Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Litteri

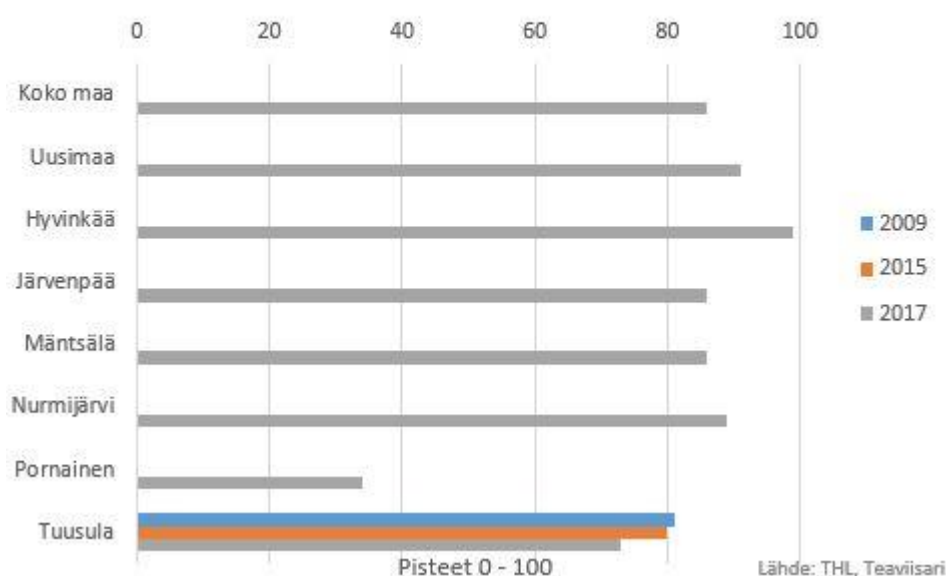
Ala-asteiden saavutettavuus (Minimitietosisällön indikaattori 28)

Tuusulassa ala-asteiden saavutettavuus on kohtuullisella tasolla. Saavutettavuus on jonkin verran vertailuaineiston kaupunkeja alemmalla tasolla mutta selkeästi korkeammalla muita maalaiskuntia.

Nuorisobarometrin kyselyssä monet arjenhallinnan ulottuvuudet linkittyvät vahvasti toisiinsa. Taloudelliset, sosiaaliset ja käytännön arkeen liittyvät kysymykset kietoutuvat toisiinsa. Lap-suudenkodista saadut tiedot ja taidot tukevat selviytymistä käytännön arkitoimista, jotka puo-lestaan tukevat hyvinvoinnin perustana olevaa kokemusta elämässä pärjäämisestä.

Tarkemmat tulokset nuorisobarometritutkimuksesta osoitteesta: <https://tietoanuorista.fi/nuorisobarometri/nuorisobarometri-2018/>

Ehkäisevää päihdetyötä yhteisesti kirjattujen käytäntöjen mukaisesti toteuttavat peruskoulut

Pisteet	Peruste
0 pistettä	Ei yhteistä käytäntöä
50 pistettä	Tietyt yhteiset periaatteet
100 pistettä	Muuhun kuin opetussuunnitelmaan kirjattu käytäntö
100 pistettä	Opetussuunnitelmaan kirjattu käytäntö

Tiedonkeruu

Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa 2017 (2009 ja 2015)

Ehkäisevää päihdetyötä yhteisesti kirjattujen käytäntöjen mukaisesti toteuttavat peruskoulut (Minimitietosisällön indikaattori 17)

Tuusulassa on tarpeellista käydä läpi yhteisesti kirjatut käytänteet ehkäisevässä päihdetyössä. Sijoitutaan alueellisessa vertailussa hieman keskiarvon alle.

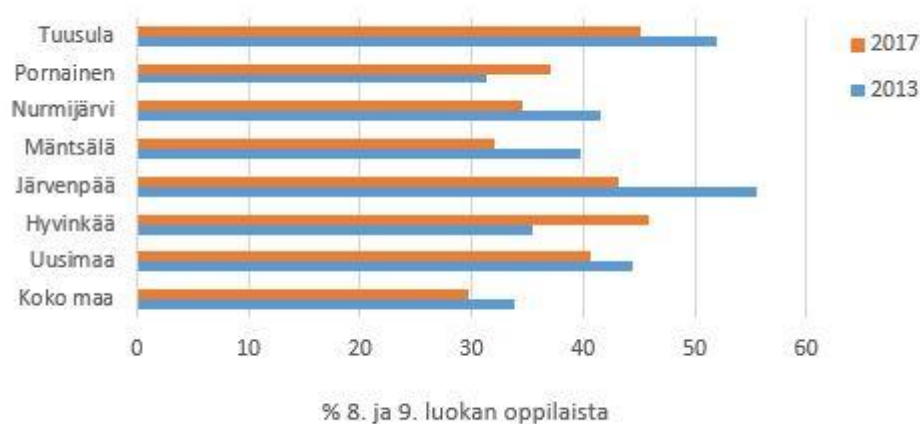
Koululounaan ja välipalojen järjestäminen Keusote-kuntien kouluissa

Koululounaan ja välipalojen järjestäminen Keusote-kuntien kouluissa (Minimitietosisällön indikaattori 15)

Tuusulan kouluissa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta. Kaikissa Tuusulan kouluissa on tarjolla kaksi pääruoka vaihtoehtoa, joista toinen on kasvis. Maksullista välipalaa tarjotaan yläkouluissa. Iltapäiväkerhoissa tarjotaan 1-2 luokkalaisille välipala.

Ei syö koululounasta päivittäin

Ei syö koululounasta päivittäin (Minimitietosisällön indikaattori 41)

Tuusulassa nuoret syövät koululounasta yli maan keskiarvon, vaikkakin päivittäin syövien määrä on laskenut. Ruokapalvelut ja koulut ovat perustaneet yhteistyössä kouluruokaryhmät joka kouluun. Tätä kautta pyritään vaikuttamaan kouluruokailuun ja sen viihtyvyyteen.

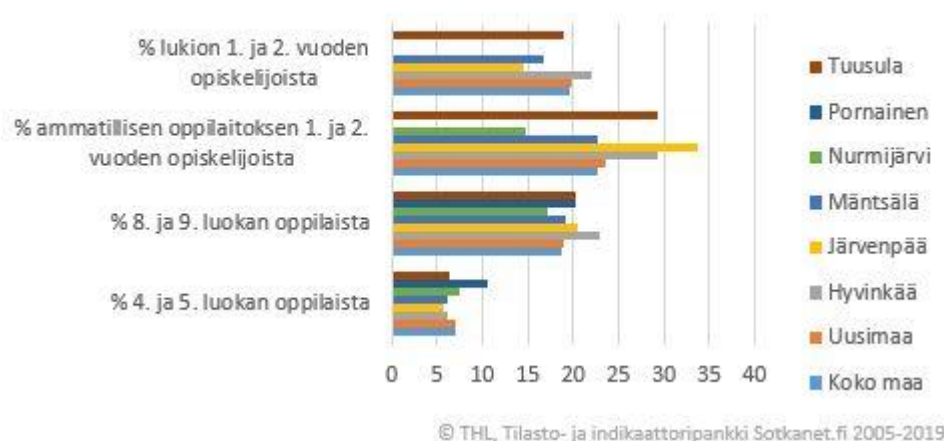
4.3 Kouluterveyskysely lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta

Kouluterveyskysely tuottaa monipuolista ja luotettavaa, maakunnallista ja paikallista seuranta-tietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaavuudesta. Kouluterveyskysely toteutetaan parittomina vuosina koko maassa.

Kyselyyn osallistuvat seuraavat ryhmät:

- perusopetuksen 4. ja 5. vuosiluokan oppilaat.
- perusopetuksen 4. ja 5. vuosiluokan oppilaiden huoltajat.
- perusopetuksen 8. ja 9. vuosiluokan oppilaat.
- lukiokoulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat.
- ammatillisten oppilaitosten* 1. ja 2. vuoden opiskelijat.

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, 2017

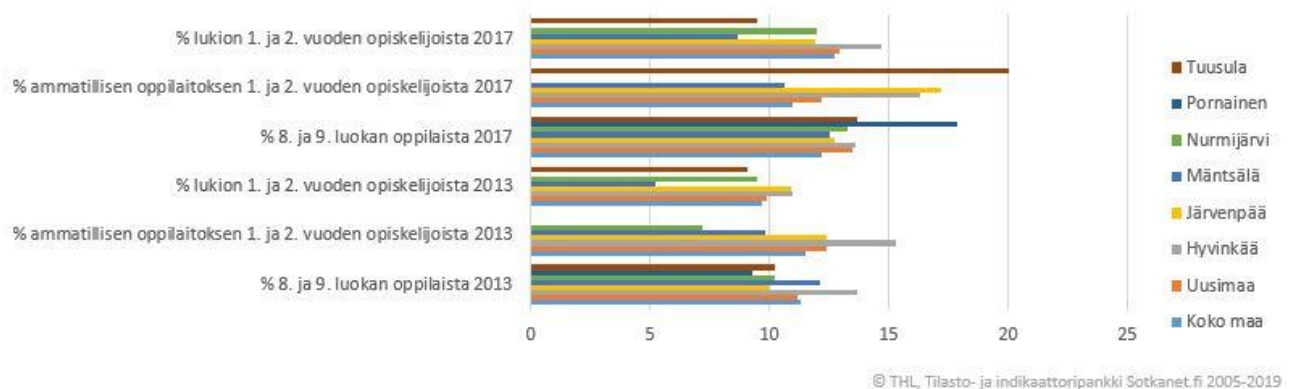
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (Minimitietosisällön indikaattori 46)

Suhteessa maan keskiarvoon nuoremmat oppilaat kokevat terveydentilansa paremmaksi kuin yläkoulu ja lukion sekä ammatillisen koulutuksen opiskelijat

Vuoden 2017 kouluterveyskyselyyn valtakunnallisten tulosten mukaan ammatillisissa opinnoissa 1-2 vuosiluokalla olevat tuusulalaiset nuoret voivat huonommin verrattuna lähikuntiin tai koko maahan. Heillä on vertailukuntia enemmän kohtalaista tai vaikeaa ahdistusta, keskusteluvaikeuksia suhteessa vanhempiin sekä koettua yksinäisyyttä.

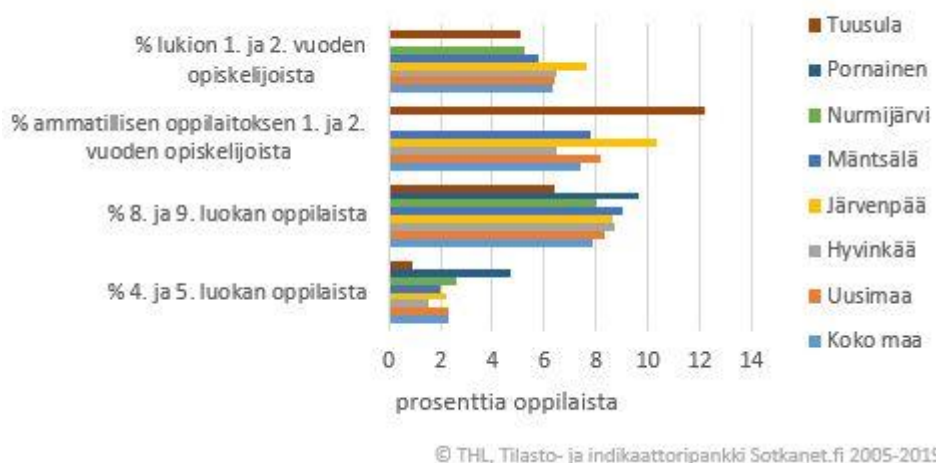
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (Minimitietosisällön indikaattori 47)

Lukiokoulutuksessa on maan keskiarvoa vähemmän ahdistuneisuutta, kun taas ammatillisessa selkeästi maan keskiarvoa enemmän.

Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, 2017

Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa 2017 (Minimitietosisällön indikaattori 48)

Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa keskusteluyhteys vanhempien kanssa on hyvä. Ammatillisella puolella vaikeuksia on keskimääräistä enemmän.

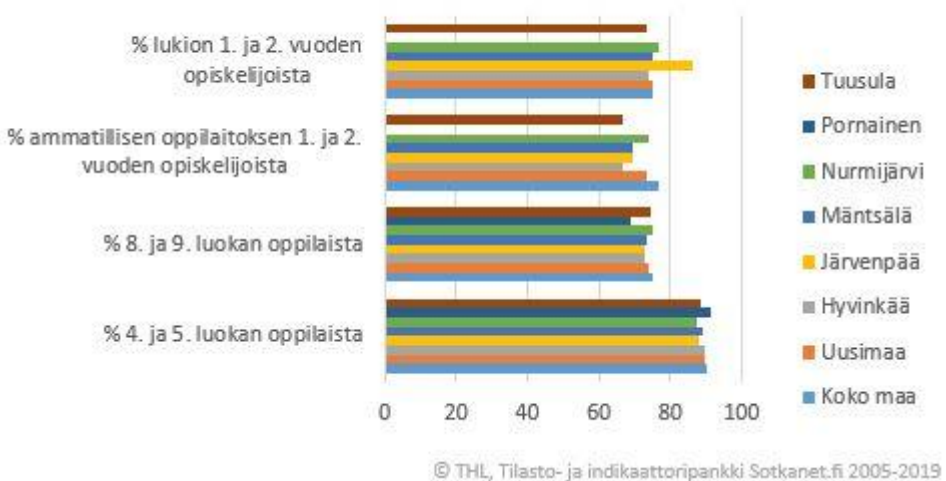
Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, 2017

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, 2017 (Minimitietosisällön indikaattori 49)

Lukiolaisia lukuun ottamatta itsensä yksinäiseksi kokevien osuus on valtakunnallista keskiarvoa suurempi.

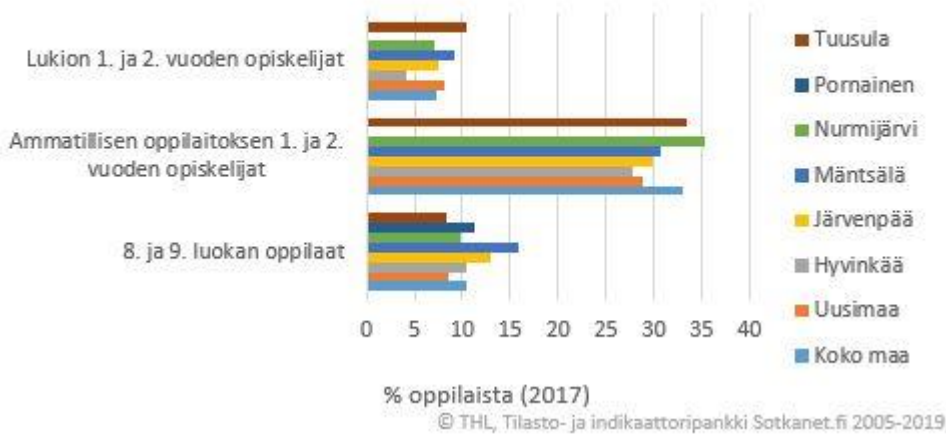
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, 2017

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, 2017 (Minimitietosisällön indikaattori 50)

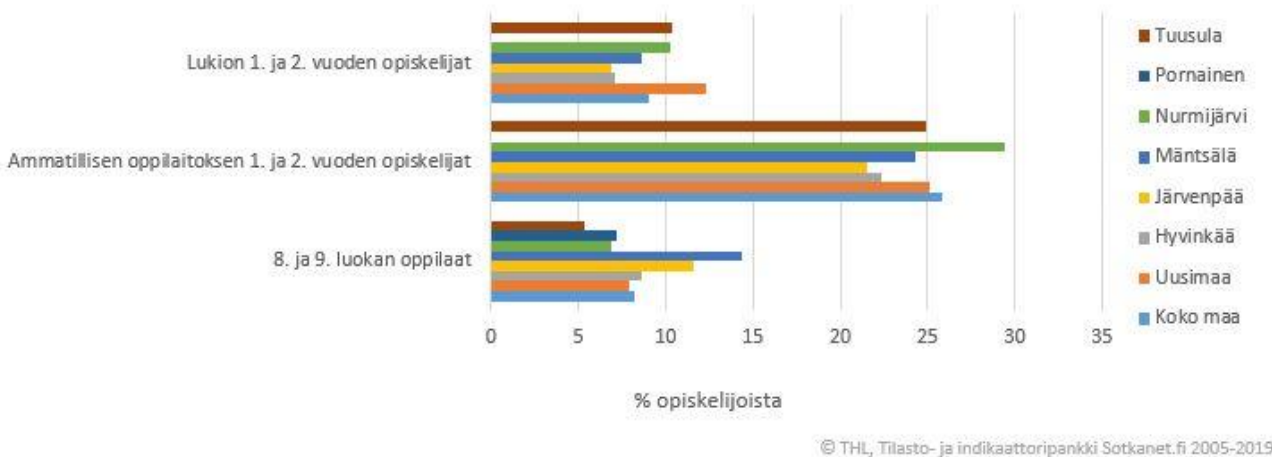
Tuusulalaiset lasten ja nuorten tyytyväisyys elämään tällä hetkellä on hivenen alle maan keskiarvon.

Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta

Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta (Minimitietosisällön indikaattori 43)

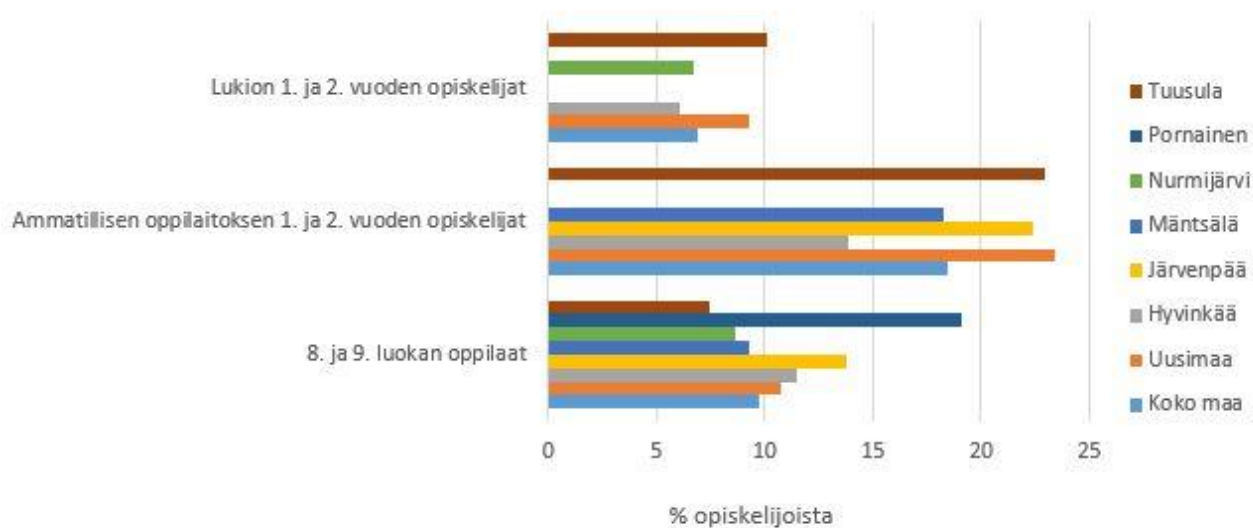
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä ja rahapelaamista 2017

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä ja rahapelaamista 2017 (Minimitietosisällön indikaattori 44)

Ammatillisissa oppilaitoksissa olevilla nuorilla on huolta herättävää päihteiden, nikotiini- tai tupakkatuotteiden käyttöä sekä rahapelaamista enemmän kuin lukiokoulutuksessa olevilla.

Alaikäisenä alkoholin, savukkeiden tai sähkösavukkeiden ostoja vähittäismyynnistä 2017

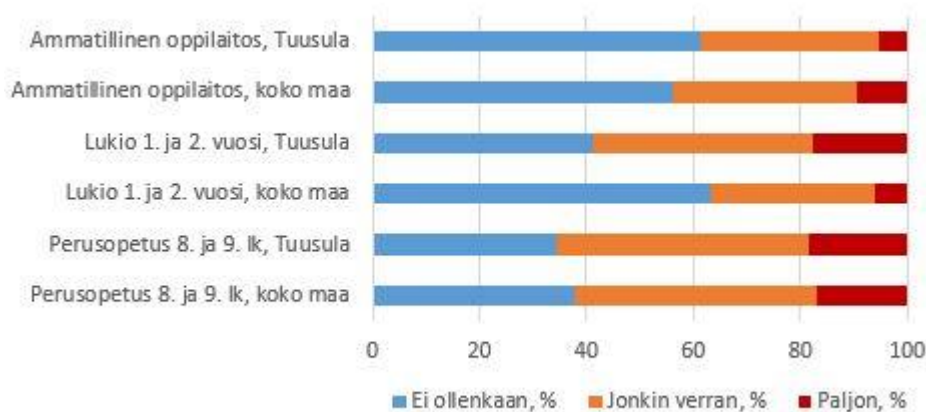

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Alaikäisenä alkoholin, savukkeiden tai sähkösavukkeiden ostoja vähittäismyynnistä 2017 (Minimitietosisällön indikaattori 45)

Perusopetuksen osalta ollaan alle valtakunnallisen tason. Lukiolaisten ja ammatillisen opiskelijoiden osalta Tuusula asettuu tilastoissa yli valtakunnallisen tason.

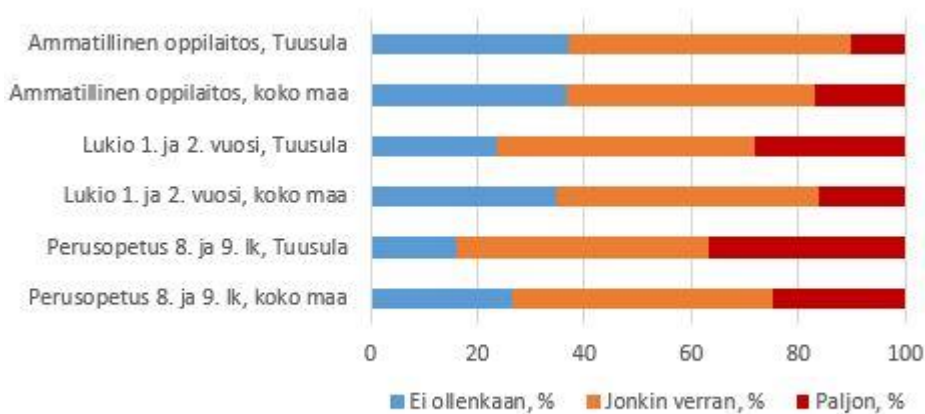
Epämiellyttävä haju oppilaitoksessa häirinnyt

Lähde: THL, Kouluterveyskysely 2017

Epämiellyttävä haju oppilaitoksessa häirinnyt (Minimitietosisällön indikaattori 34)

Tunkkainen ilma oppilaitoksessa häirinnyt

Lähde: THL, Kouluterveyskysely 2017

Tunkkainen ilma oppilaitoksessa häirinnyt

4.4 Kuntakohtaiset Move!-mittaustulokset syksyllä 2017

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen tiedonkeruu- ja palautejärjestelmä, joka tuottaa muun muassa tietoa yhdistettäväksi 5. ja 8. vuosiluokilla koululaisille tehtäviin laajoihin terveystarkastuksiin. Järjestelmän keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.

Oppilaiden fyysisen toimintakyvyn mittaamiseksi Move-järjestelmään on kehitetty kahdeksan osiota sisältävä mittaristo, jonka avulla kerätään tietoa fyysisen toimintakyvyn tilasta. Move-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Mittaristo on kehitetty ja luotettavuus varmistettu monien eri kokeilujen sekä esitutkimusten kautta. Osiot mittaavat oppilaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta, liikkuvuutta, tasapainoa ja motorisia perustaitoja. Palautejärjestelmän avulla oppilas, hänen huoltajansa, terveydenhuollon ammattilaiset koulussa sekä opettajat saavat tietoa oppilaiden fyysisestä toimintakyvystä, sen yhteydestä koululaisen hyvinvointiin sekä siitä, miten fyysistä toimintakykyä voi edistää.

Fyysisen toimintakyvyn mittaukset (Move!) käynnistyivät 5.-luokkalaisten osalta syksyn 2016 aikana uuden opetussuunnitelman mukaisesti. Mittauksia toteutettiin myös 8.-luokkalaisten opetuksenjärjestäjän harkinnan mukaan. Virallisesti Move! -järjestelmä käynnistyy 8.-luokkalaisten osalta vuonna 1.8.2018.

Liki 45 000 5.- ja 8.-luokkalaisten tulokset noin 1 500 peruskoulusta syötettiin valtion liikunta-neuvoston hallinnoimaan tietojärjestelmään. Move!-järjestelmän lähtökohtana on, että Move!-mittaustulokset kootaan yhteenvedoiksi valtakunnallisella, kunnallisella sekä koulun tasolla. Mittaustulokset on kerrottu sukupuolittain sekä mediaanituloksina (aineiston keskimmäisin luku) että Move-mittausten kansallisten viitearvojen mukaisesti luokkiin jaoteltuina. Graafit kertovat, miten kunnat sijoittuvat suhteessa valtakunnan tason tuloksiin.

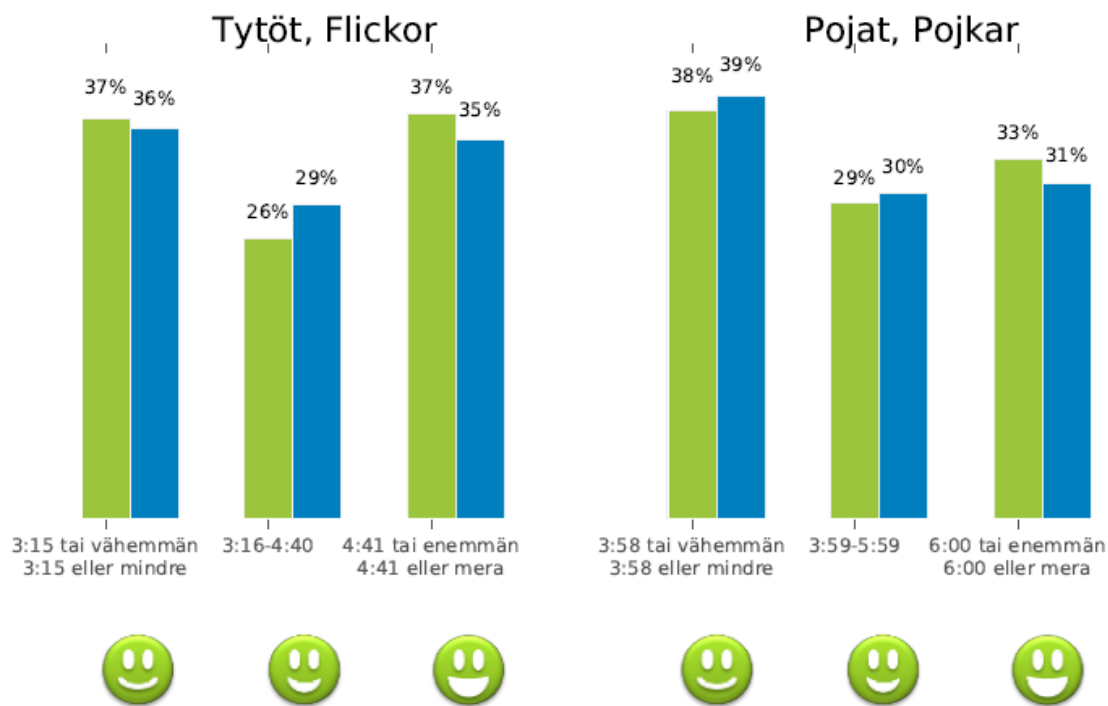
Move!-mittaustuloksia on mahdollista hyödyntää kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveydentilan seurannassa ja suunnittelutyössä. Vuosittaiset Move!-mittaukset alkavat tuottaa kattavaa aikalasarjaa peruskoululaisten fyysisen toimintakyvyn tilasta ja muutoksista vuositason tasolla. Tarkoituksena on kehittää Move!-mittaustulosten raportointia ja hyödyntämismahdollisuuksia tulevia vuosia silmällä pitäen.

20m viivajuoksun tulokset, 5. luokka 20 m strecklöpning resultat, 5. klass

Yleisen käytännön mukaan /
Enligt normal praxis: 443 kpl/st
Ei suorittanut / Genomförde inte: 17 kpl/st
Sovellettu / Anpassad: 0 kpl/st

Tuusula
Koko maa, Hela landet

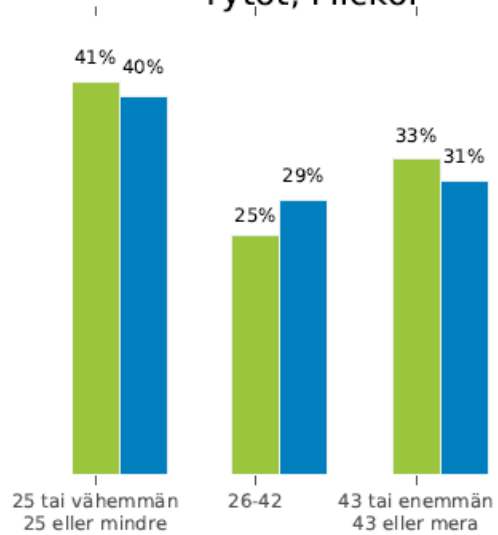
Ylävartalon kohotuksen tulokset, 5. luokka
Övre kroppens höjning resultat, 5. klass

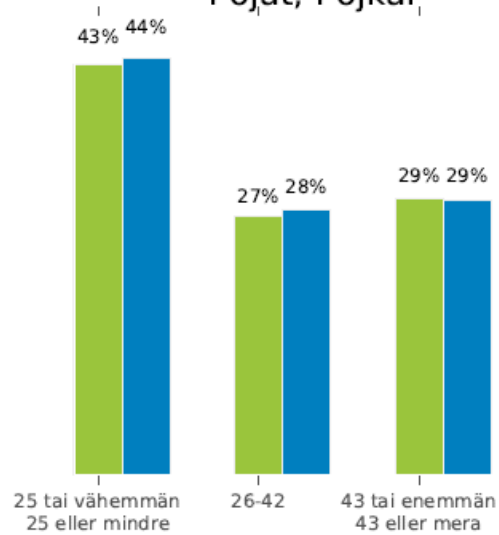
Yleisen käytönnön mukaan /
Enligt normal praxis: 398 kpl/st
Ei suorittanut / Genomförde inte: 63 kpl/st
Sovellettu / Anpassad: 0 kpl/st

Tuusula
Koko maa, Hela landet

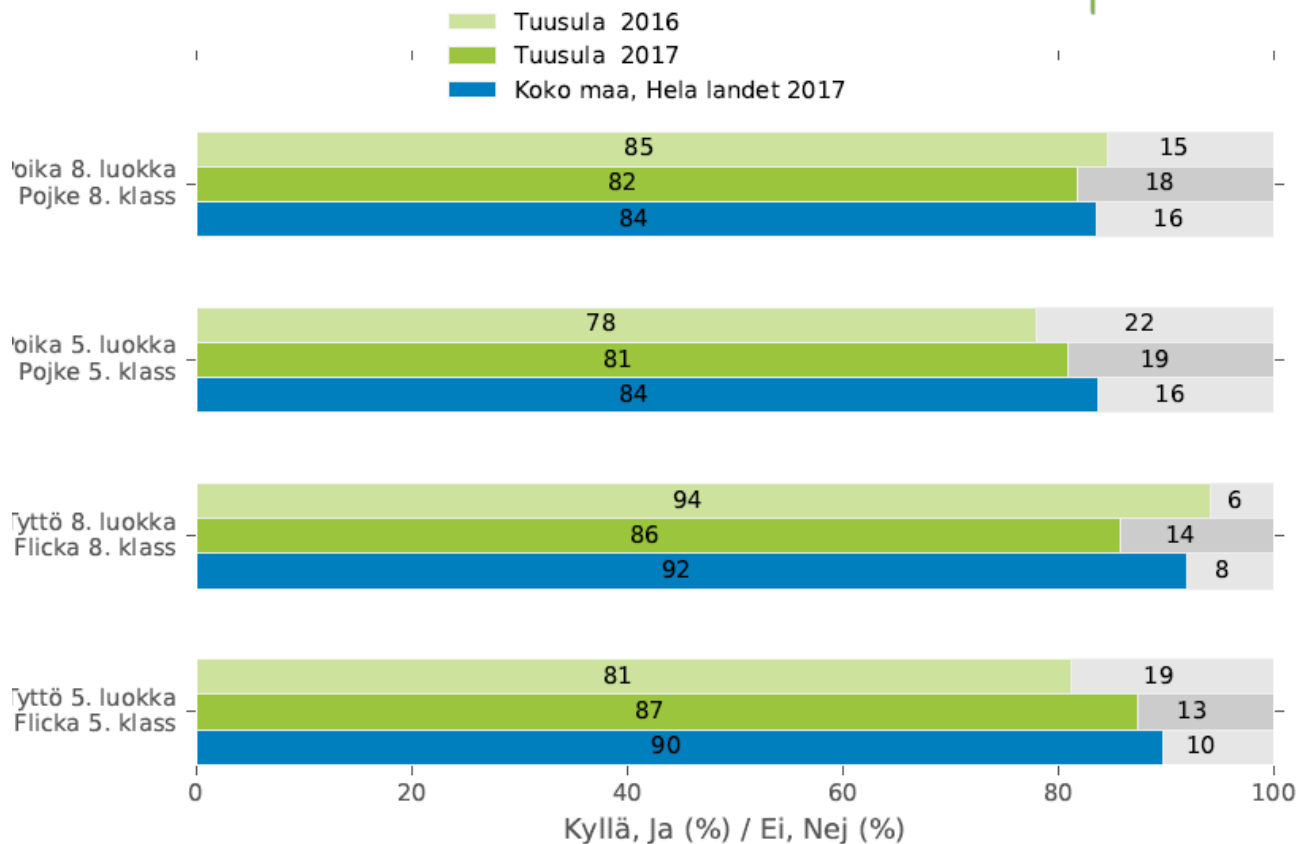
Tytöt, Flickor

Pojat, Pojkar

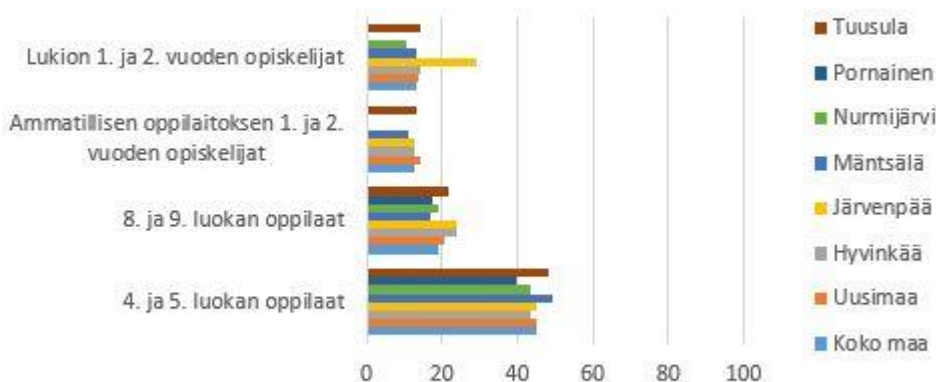

Kehonliikkuvuus (kyykistys) Kroppens rörlighet (Knäböj)

Kouluterveyskyselyssä arvioidaan myös päivittäistä liikuntaa. Tuusulalaiset nuoret liikkuvat yli keskiarvon koko maan sekä Uudenmaan alueella. Tuusulan on alueellaan liikkuvimpien kuntien joukossa. Liikkumiseen on pyritty vaikuttamaan mm. Liikkuva koulu -hankkeen kautta sekä kehittämällä koulujen pihoja lähiliikuntapaikoiksi.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % oppilaista (2017-)

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % oppilaista (2017-) (Minimitietosisällön indikaattori 42)

4.5 Koulukiusaaminen, väkivallan kokemus ja tapaturmat

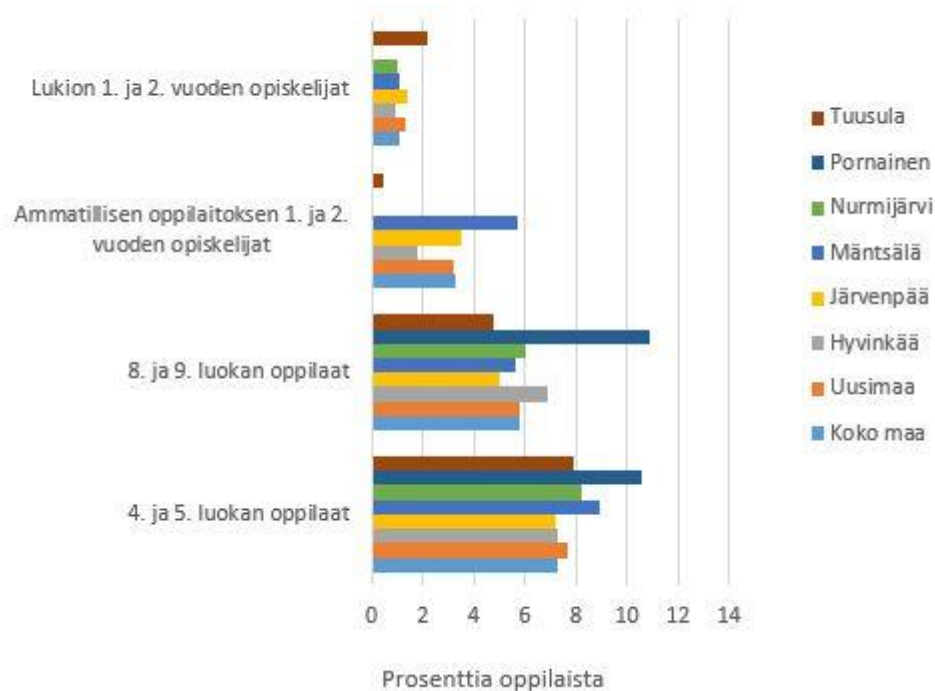
Valtakunnallisen kouluterveyskyselyn tulosten mukaan vanhempien fyysistä väkivaltaa kokeneiden määrä on alle maan keskiarvon, mutta lukiolaisten osalta keskiarvo on hivenen yli maan keskiarvon.

Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa viimeisen vuoden aikana, 2017 (Minimitietosisällön indikaattori 51)

4.-5. -luokkalaisten osalta kiusaamista kokeneiden määrä on maan keskiarvossa. Lukiolaisten osalta kiusaamista koetaan yli maan keskiarvon. Muuten kiusaamista koetaan alla maan keskiarvon. Kiusaamiseen on pyritty vaikuttamaan olemalla mukana mm. KiVa -koulu sekä Pro-Koulu -hankkeissa.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, 2017

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, 2017 (Minimitietosisällön indikaattori 52)

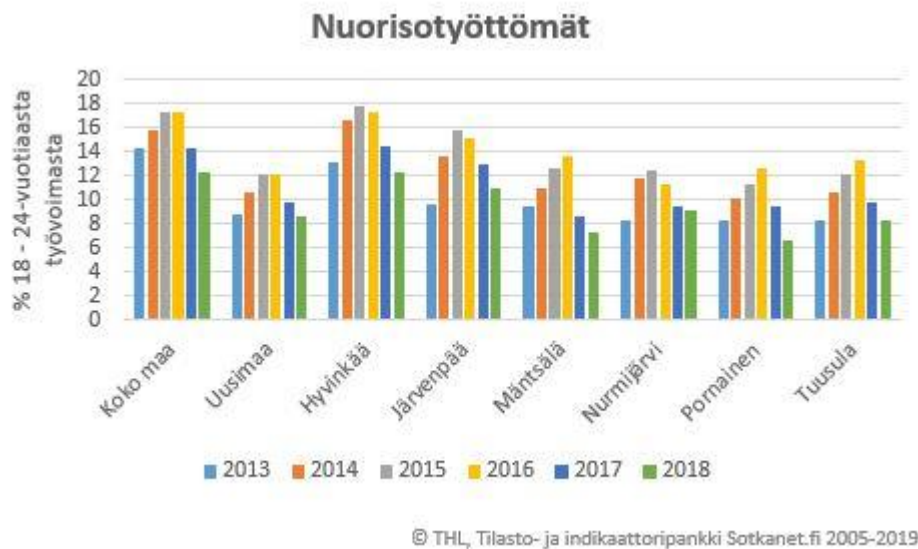
Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, 2017

Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana 2017 (Minimitietosisällön indikaattori 53)

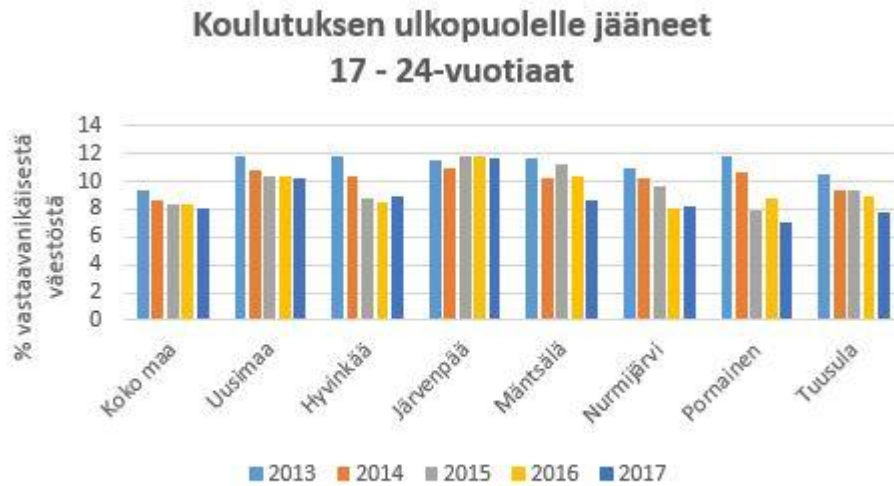
4.-5. -luokkalaisten osalta tapahtuu hieman enemmän koulutapaturmia, mutta 8.-9. -luokkalaisten osalta puolestaan vähemmän. Lukio- ja ammatillisen koulutuksen osalta tapaturmia tapahtuu maan keskiarvon verran. Aktiivinen liikkuminen ja toiminta voi lisätä myös tapaturmalttiutta, mutta kehittää lapsen ja nuoren motoriikkaa ym. taitoja.

4.6 Nuorten syrjäytyminen ja yksinäisyys sekä koulutuksen ulkopuolelle jääminen

Nuorisotyöttömät (Minimitietosisällön indikaattori 54)

Nuorisotyöttömyys on Tuusulassa ollut valtakunnan tasoa matalampaa, mutta kehitys seuraa hyvin valtakunnallista kehitystä. Nuorisotyöttömyydelle on tyypillistä kausivaihtelut, eli erilaiset siirtymät näkyvät myös nuorisotyöttömyyden tilastoissa. Keväisin esimerkiksi yleensä tapahtuu joukkosiirtymää koulutuksesta työmarkkinoille. Tämä näkyy myös nuorisotyöttömyyden vuoden keskiarvoissa. Nuorten työllisyys on myös yleisemmin suhdanneherkkää, eli työmarkkinoilla tapahtuvat kysynnän vaihtelut vaikuttavat nopeasti nuorten työttömyysasteeseen. Näistä syistä nuorille työttömyyden todennäköisyys on aikuisväestöä korkeampi. Tuusulan kunnassa kohdennettu nuorisotyö on tehostanut tarkastelujakson aikana yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Tavoitteena on ollut tukea oppilaitoksista lähtevien nuorten nopeampaa siirtymistä työmarkkinoille.

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 -vuotiaat (Minimitietosisällön indikaattori 55)

Tuusulassa on koko seurantajakson ajan kaikki 9 -luokan päättäneet saaneet jatkokoulutuspai-
kan. Tästä syystä indikaattori kuvaa paremminkin toisen asteen opintojen keskeyttäneiden
määrää. Keskeyttäneissä on hyvin erilaisten syiden takia koulutuksen ulkopuolelle jääneitä.
Tuusulassa etsivään nuorisotyöhön tulneiden ilmoitusten määrä on pääosin seurannut koulu-
tuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten määrää. Vuodesta 2017 lähtien on tehostettu yhteis-
työtä toisen asteen oppilaitosten kanssa niin, että kaikista opintojen keskeyttäneistä tulisi nuori-
solain mukainen ilmoitus kuntaan. Tässä työssä on vielä tehtävää ja myös esimerkiksi KELAn
kanssa yhteistyötä tulisi tehostaa. Puolustusvoimat ovat viimeisten vuosien aikana tehostaneet
omien ilmoitustensa prosessia, ja tällä hetkellä jokaisesta palveluksensa keskeyttäneestä tulee
ilmoitus etsivään nuorisotyöhön. Myös yhteistyön tehostaminen kutsuntatilaisuuksissa on tuo-
nut hyviä tuloksia

Toisen asteen reformin ja jatkuvan haun vaikutusta koulutukseen pääsemiseen ei vielä tällä
tarkastelukaudella pystytä seuraamaan, mutta sen seuraaminen on ehdottoman tärkeää seu-
raavan hyvinvointikertomuksen aikana

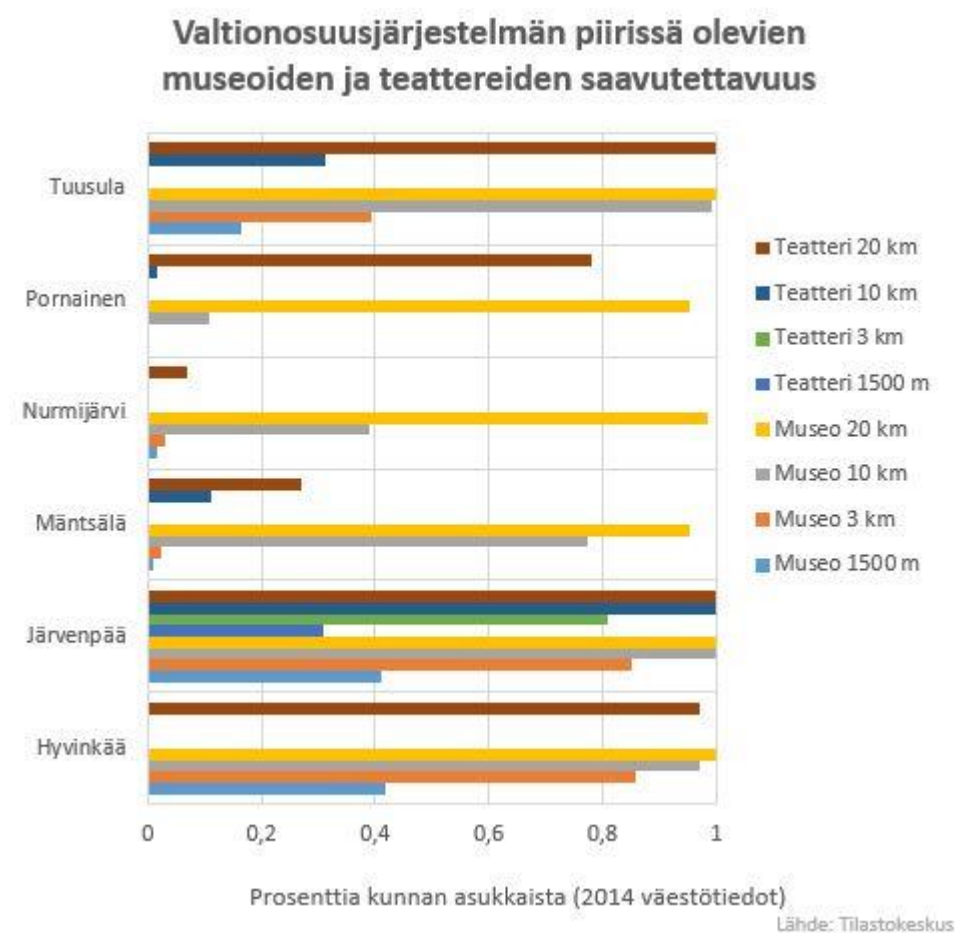

5. Työikäisten hyvinvointi

5.1 Kulttuuripalvelut hyvinvoinnin lähteenä

Kulttuurin palvelualue tuottaa saavutettavia ja osallistavia tapahtumia, kokemuksia ja elämyksiä kaiken ikäisille tuusulalaisille. Kulttuurikasvatussuunnitelman mukainen toiminta tarjoaa jokaiselle tuusulalaiselle lapselle ja nuorelle pääsyyn kulttuurin ja taiteen piiriin. Kulttuurista hyvinvointia tukee kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluiden tuottama toiminta eri puolilla Tuusulaa. Kaikilla ihmisillä tulee olla yhdenvertaiset oikeudet ja mahdollisuudet kehittää itseään, käyttää taide- ja kulttuuripalveluja sekä osallistua taide- ja kulttuurielämään, myös tekijänä ja ammattilaisena. Osallistuminen taide- ja kulttuuritoimintaan voi tarjota tukea, mahdollisuuksia ja resursseja edistää hyvinvointia ja terveyttä jokapäiväisessä elämässä.

Tuusula on laaja kunta, jossa on monta ammatillisesti hoidettua museota (6). Ympärivuoden auki olevat museot sijaitsevat etelä-Tuusulassa. Kulttuurikasvatussuunnitelma takaa kaikille tuusulalaisille lapsille ja nuorille tasa-arvoisen mahdollisuuden kokea paikallista kulttuuria ja vierailla myös museoissa.

Valtionosuusjärjestelmän piirissä olevien museoiden ja teattereiden saavutettavuus (Minimitietosisällön indikaattori 21)

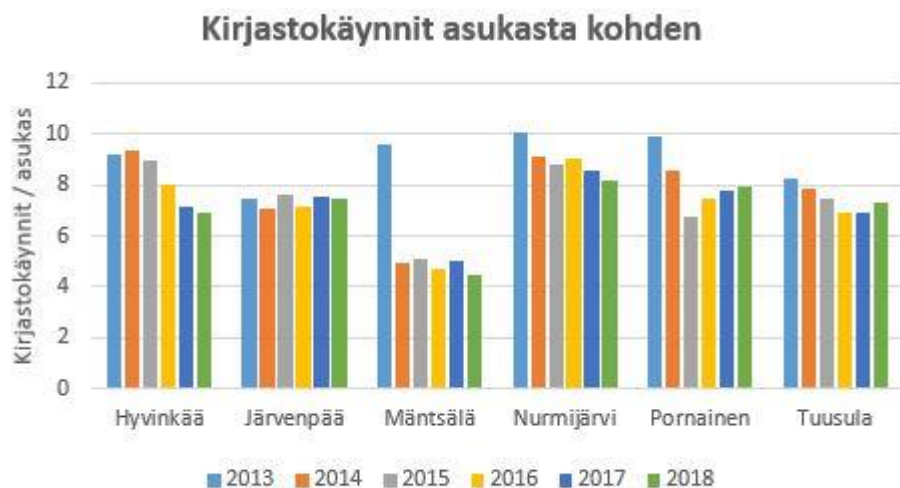
Kansalaisopistojen kulttuurialan opetuksen määrä (taiteen, kädentaitojen ja musiikin opetus) 1000 asukasta kohti tarkasteltuna. Tuusulassa kulttuurialan opetustunnit ovat korkealla tasolla

useimpiin naapurikuntiin verrattuna. Tuntimäärää on Tuusulassa kyetty kasvattamaan viime vuosina, erityisesti taiteen opetuksen määrä on kasvanut. Vuoden 2015 tilastotieto on Tuusulan osalta puutteellinen.

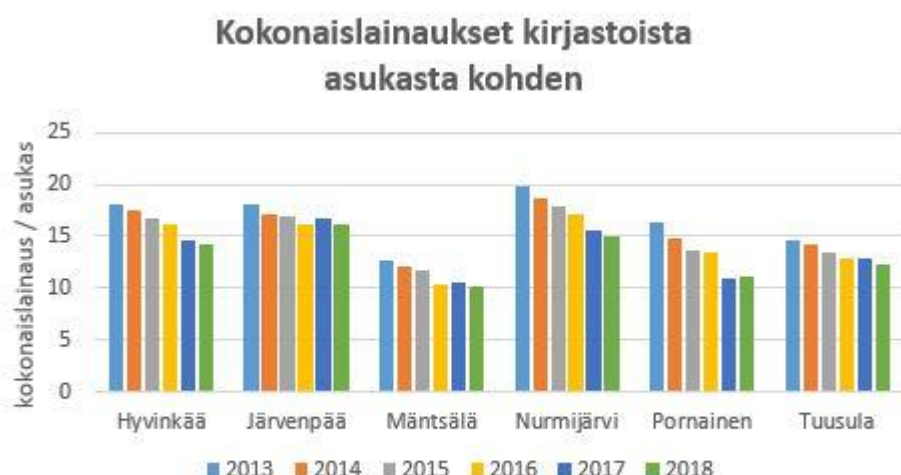
Kansalaisopiston kulttuurialan opetustunnit (Minimitietosisällön indikaattori 22)

Tuusulalaiset ovat ahkeria kirjaston käyttäjiä. Laskua on ollut jonkin verran johtuen kirjastomäärärahojen leikkauksesta. Naapurikuntiin verrattuna Tuusulassa on vähemmän henkilökuntaa ja hankintamäärärahat ovat niukemmat kuin naapurikunnissa. Naapurikunnan kirjastot ovat hyvin tavoitettavissa ja Kirkes-kirjastoverkko palvelee myös tuusulalaisia kirjaston käyttäjiä.

Lähde: Kirjastot.fi

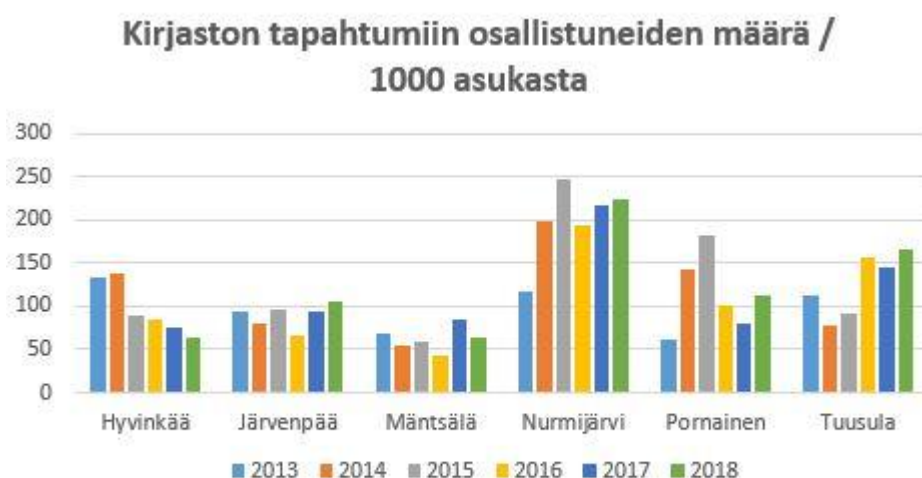
Kirjastokäynnit asukasta kohden (Minimitietosisällön indikaattori 23)

Lähde: Kirjastot.fi

Kokonaislainaukset kirjastoista asukasta kohden (Minimitietosisällön indikaattori 24)

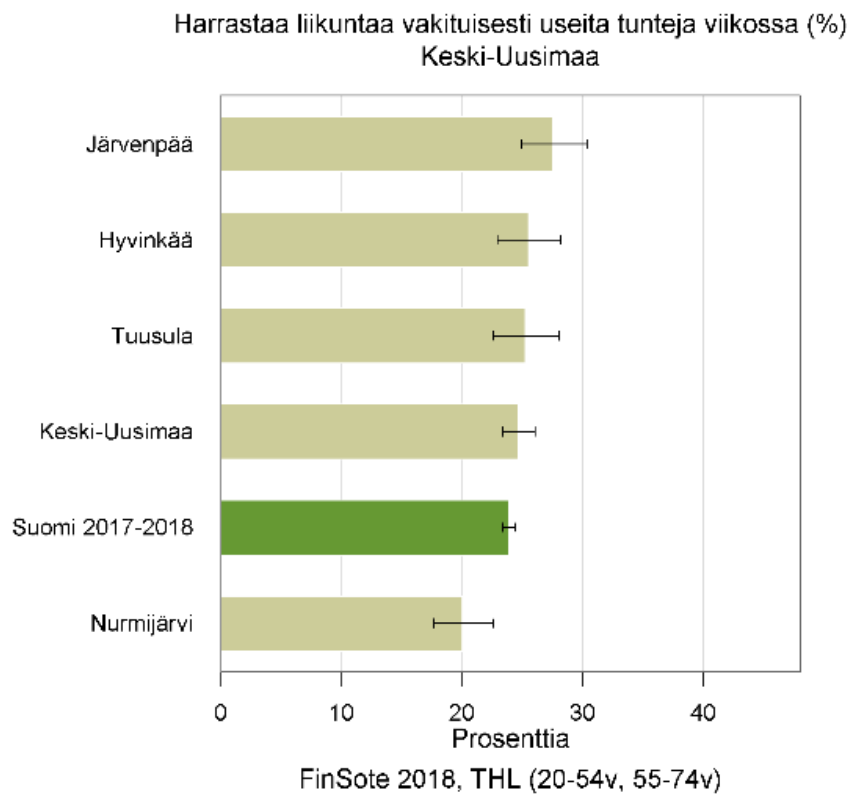
Sivistystehtävän lisäksi kirjastoista on tullut kohtaamispaikkoja, jotka tukevat ihmisten kiinnittymistä yhteiskuntaan ja paikallisiin yhteisöihin. Kirjaston merkitys lukutaidon edistäjänä ja lukuinnon herättäjänä on tunnustettu ja kulttuuriharrastusten merkitys ihmisen terveydelle ja hyvinvoinnille on nostettu entistä näkyvämmiin esille. Kirjastot tekevät laajaa yhteistyötä kulttuuri- ja nuorisopalveluiden sekä kuntalaistoimijoiden kanssa.

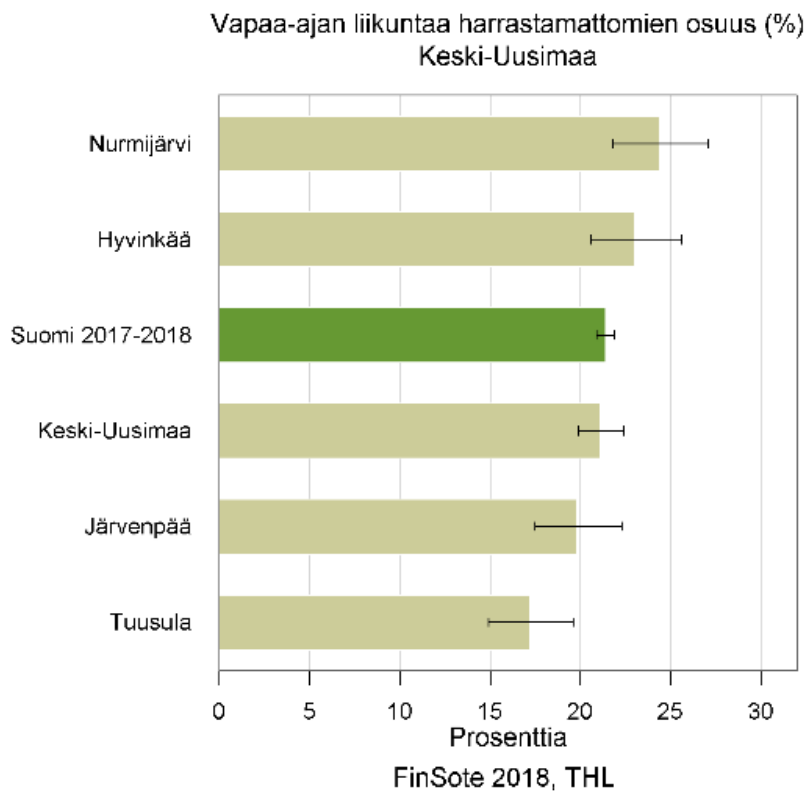
Lähde: Tilastot.kirjastot.fi

Kirjaston tapahtumiin osallistuneiden määrä/1000 asukasta (Minimitietosisällön indikaattori 25)

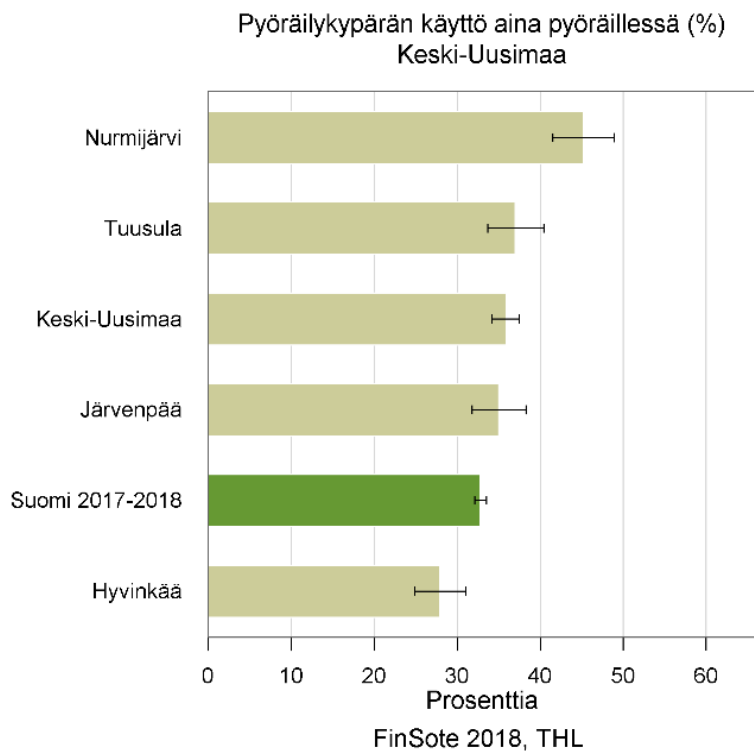
5.2 Liikunta hyvinvoinnin lähteenä

Harrastaa liikuntaa vakituisesti useita tunteja viikossa (%) Keski-Uusimaa

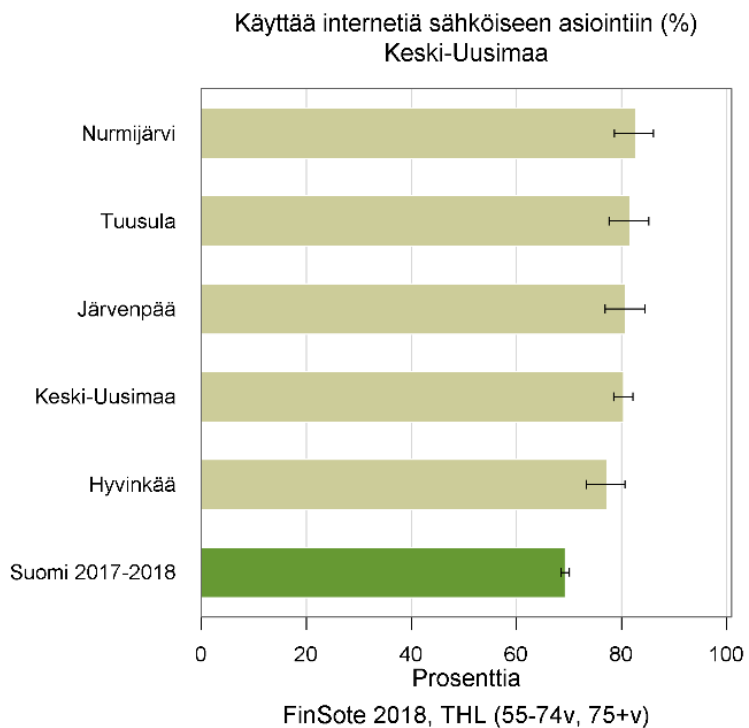

Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%) Keski-Uusimaa

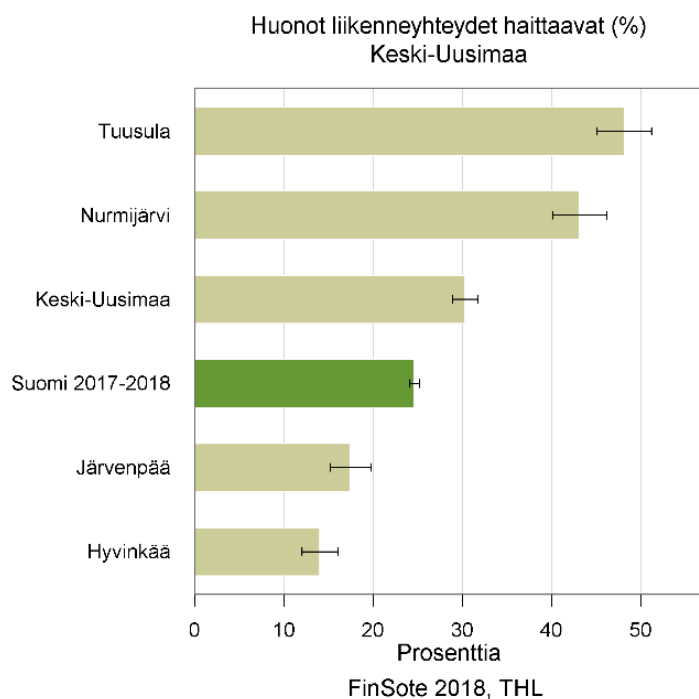

Pyöräilykypärän käyttö aina pyöräillessä (%) Keski-Uusimaa

5.3 Palveluiden saavutettavuus

Käyttää internetiä sähköiseen asiointiin (%) Keski-Uusimaa

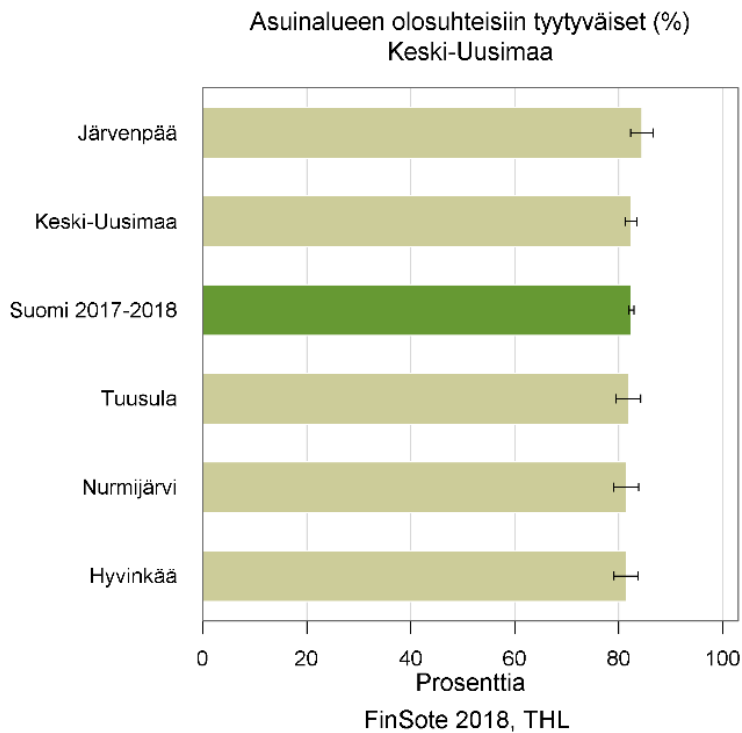

Huonot liikenneyhteyden haittaavat (%) Keski-Uusimaa

Tuusulan osittain hajanaisesta yhdyskuntarakenteesta johtuen on päivittäistavarakaupan saavutettavuus tiiviimmin rakennettuja kaupunkeja alhaisempi. Muihin maalaiskuntiin verrattuna on saavutettavuus kuitenkin melko hyvällä tasolla.

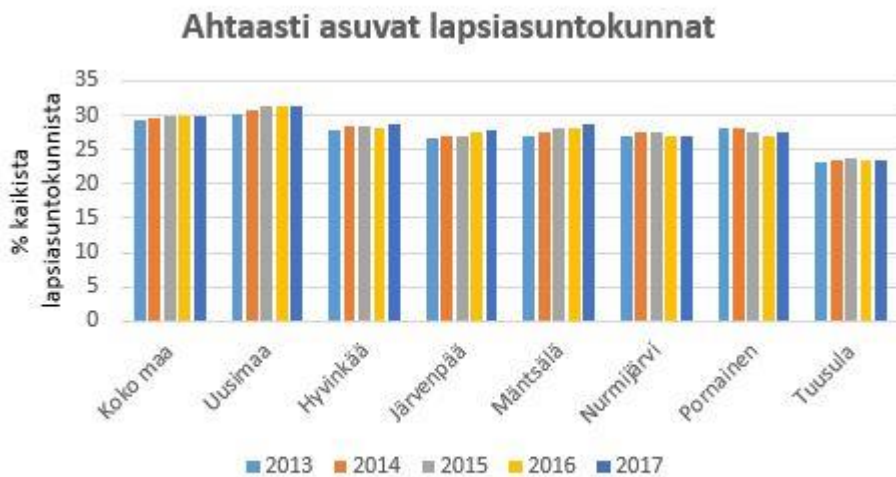
Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus (Minimitietosisällön indikaattori 29)

Asuinalueen olosuhteisiin tyytyväiset (%) Keski-Uusimaa

5.4 Lapsiperheiden hyvinvointi

Ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien osuus on Tuusulassa selkeästi koko maata, Uuttamaata sekä vertailukuntia alhaisemmalla tasolla. Tilanne on säilynyt ennallaan koko tarkastelujakson ajan.

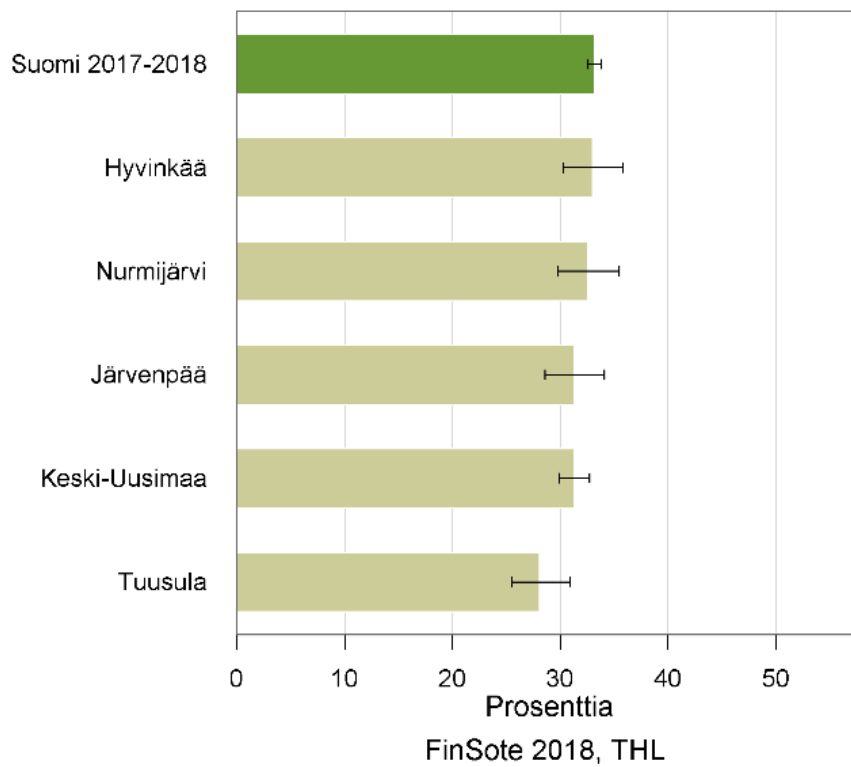

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

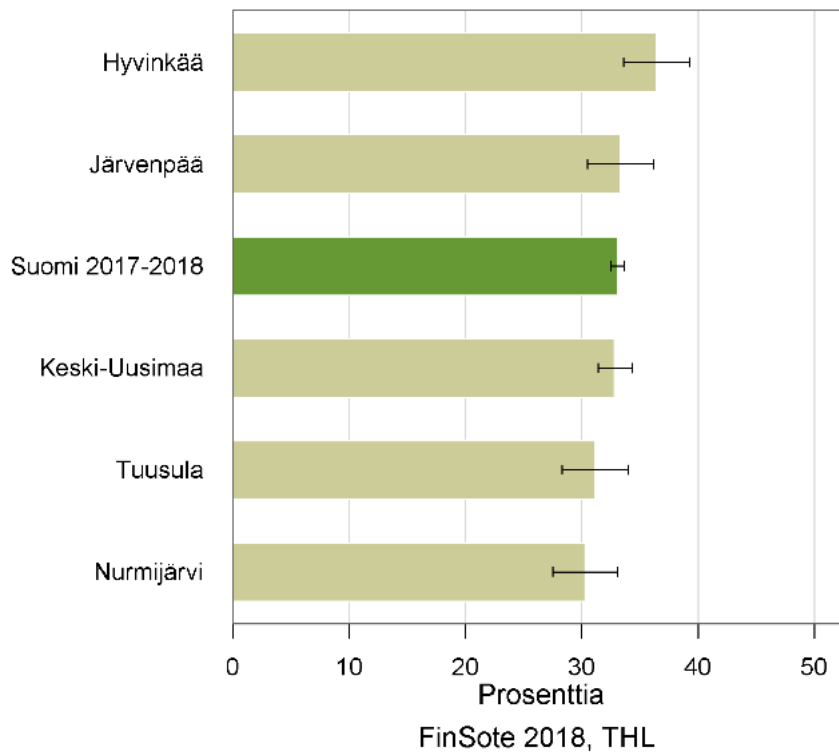
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat (Minimitietosisällön indikaattori 26)

5.5 Koettu terveys, ravinto, alkoholinkäyttö ja toimintarajoitteet

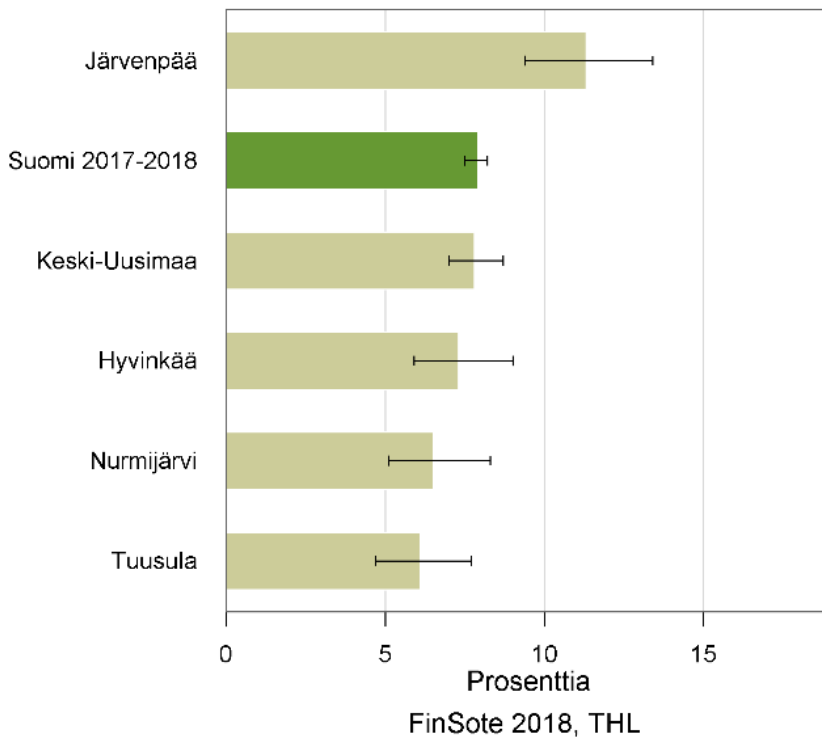
Keskitasoinen tai sitä huonompi koettu terveys (%)
Keski-Uusimaa

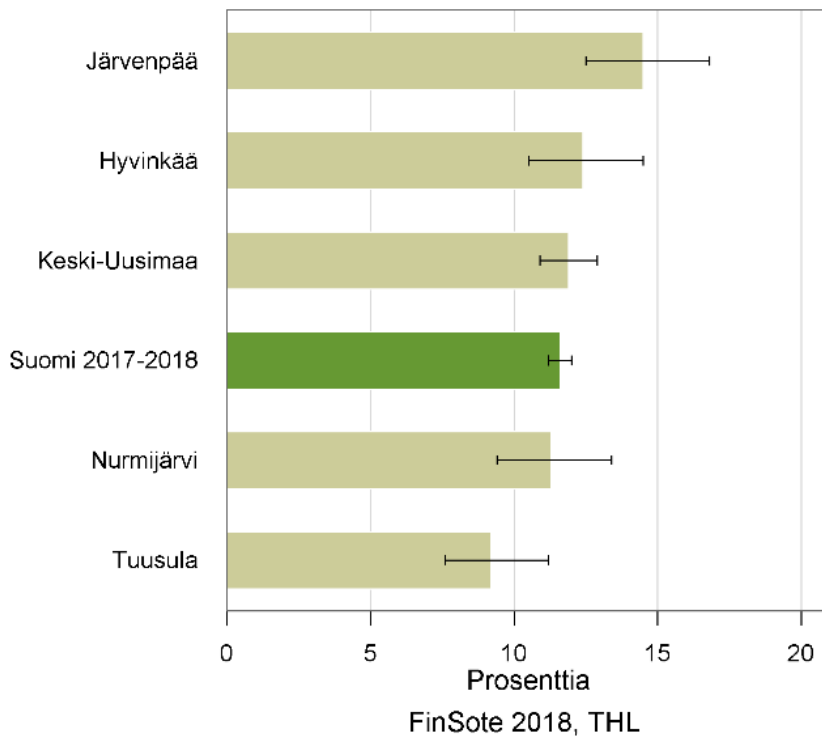
Toimintarajoitteet terveysongelman vuoksi (%)
Keski-Uusimaa

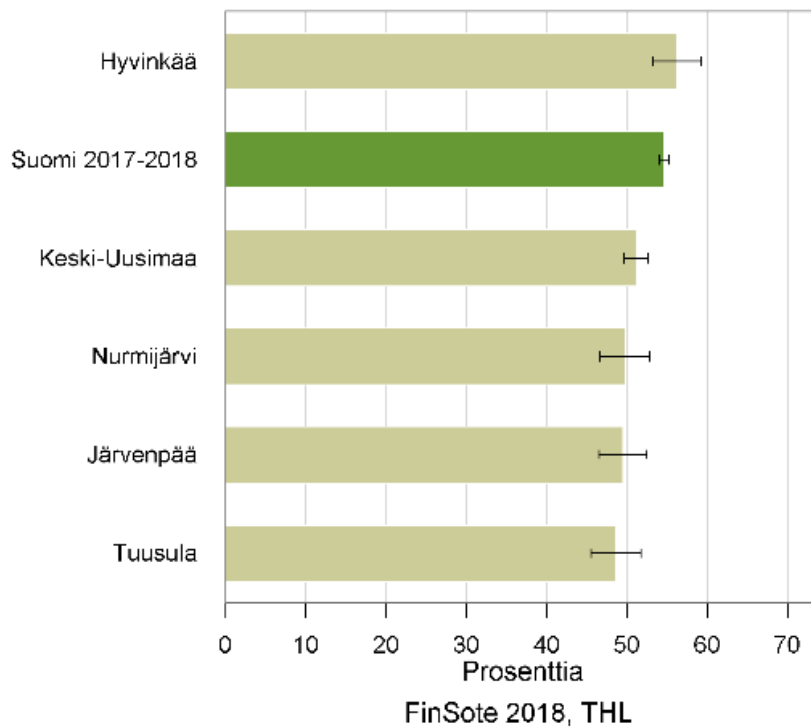
Itse raportoitu masennusdiagnoosi (%)
Keski-Uusimaa

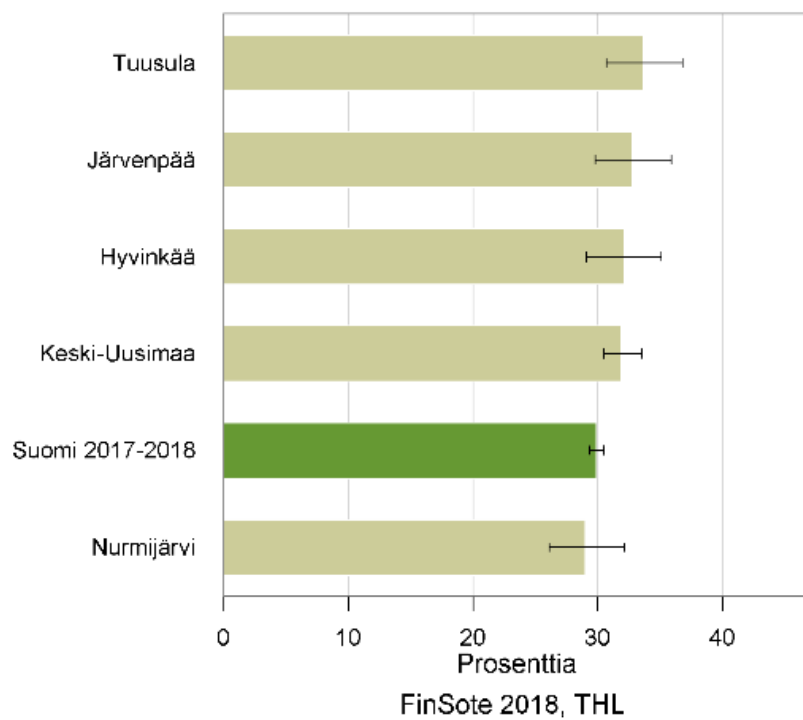
Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet (%)
Keski-Uusimaa

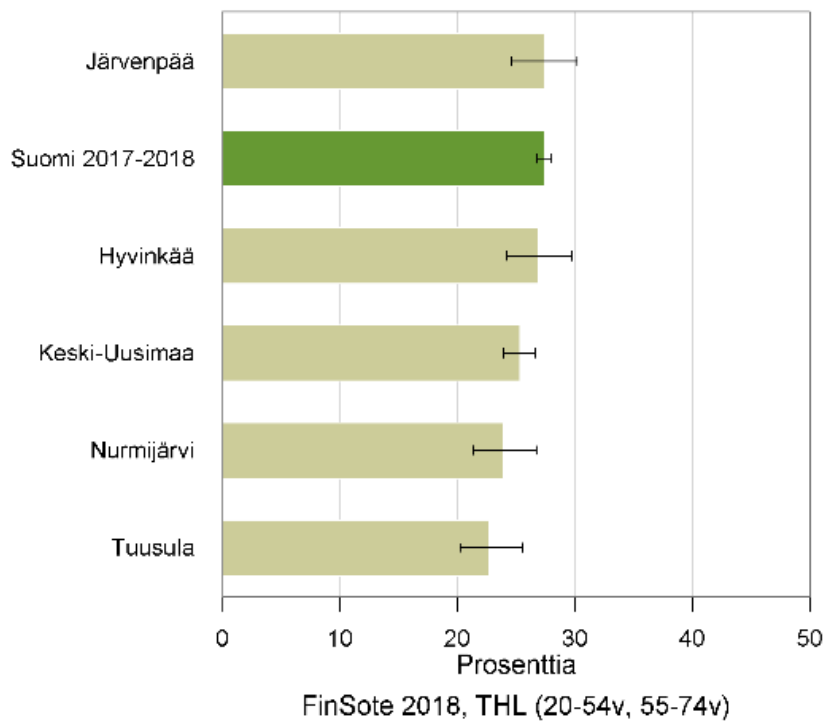
Niukasti tuoreita kasviksia ravinnossaan käyttävät (%)
Keski-Uusimaa

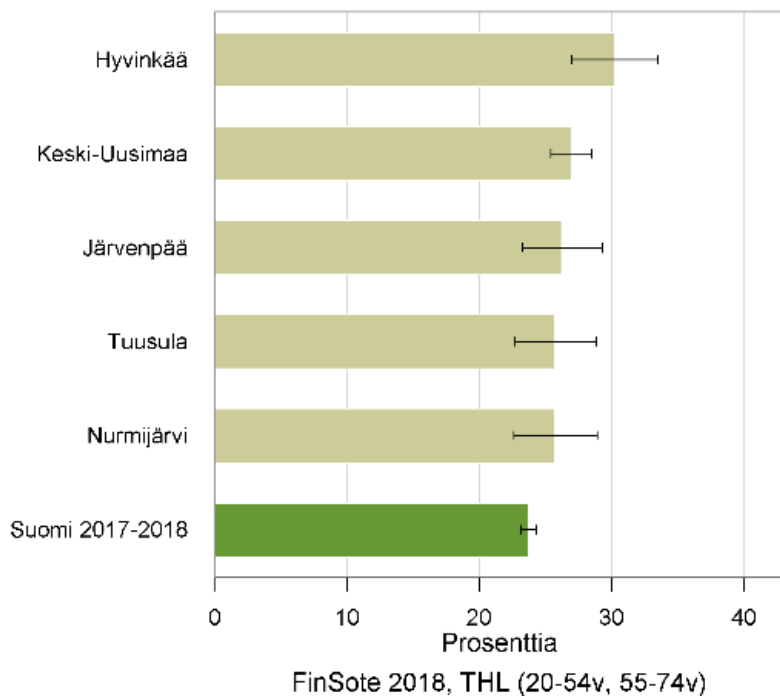
Alkoholia liikaa käyttävät (AUDIT-C) (%)
Keski-Uusimaa

Työkykynsä heikentyneeksi (enintään 7/10) arvioivat (%)
Keski-Uusimaa

Ei usko jaksavansa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%)
Keski-Uusimaa

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 2017 (%) (Minimitietosisällön indikaattori 61)

5.6 Mielenterveys

Mielenterveyden häiriöt ovat yleinen työkyvyttömyyden syy. Vuonna 2018 työeläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi 19 900 henkilöä, mikä oli lähes 1 300 enemmän kuin edellisellä vuonna.

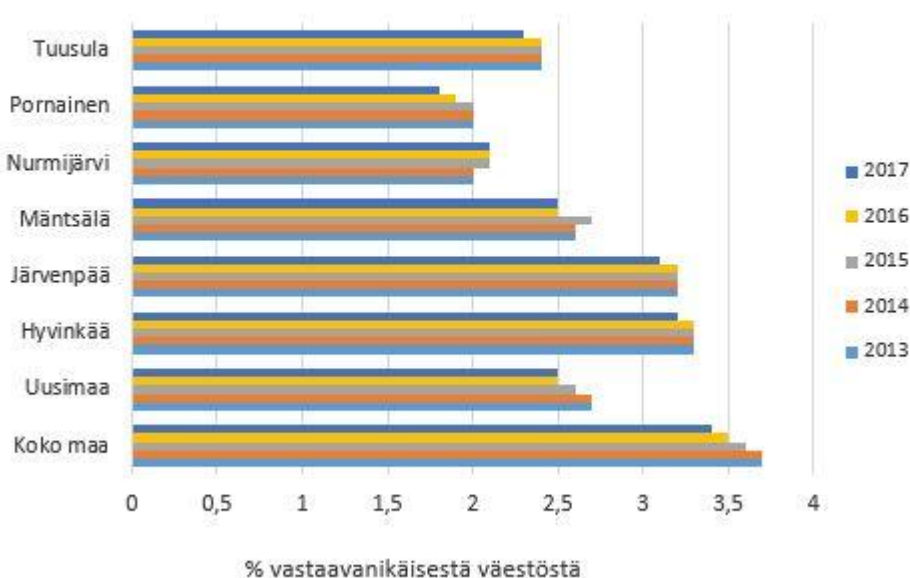
Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää joko toistaiseksi tai määräaikaisena kuntoutustukena. Kuntoutustuki myönnetään, jos voidaan olettaa, että henkilön työkyky pystytään hoidolla tai kuntoutuksella ainakin osittain palauttamaan. Kuntoutustuen myöntäminen edellyttää aina hoito- tai kuntoutussuunnitelmaa.

Kuntoutustuelle siirtyneistä yli kahdella viidesosalla (44 %) työkyvyttömyyden syynä oli jokin mielenterveyteen liittyvä sairaus. Neljäsosalla kuntoutustuelle siirtyneistä työkyvyttömyyden syynä olivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet. Kaikkien muiden sairausryhmien osuudet olivat alle 10 prosenttia.

Toistaiseksi myönnetylle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneillä työkyvyttömyyden syyt jakautuivat melko eri tavoin kuin kuntoutustuelle siirtyneillä. Tuki- ja liikuntaelinsairauksien osuus oli selvästi suurin, 40 prosenttia. Mielenterveyssyyt olivat toiseksi suurin ryhmä. Niiden osuus oli 15 prosenttia. Kolmanneksi eniten toistaiseksi myönnetylle eläkkeelle siirryttiin hermoston sairauksien perusteella (10 %). Lähes saman verran eläkkeelle siirryttiin kasvaimien ja verenkiertosairauksien perusteella, joiden kummankin osuus oli 9 prosenttia.

Tuusulassa mielenterveyden ja käytöshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 25-64 vuotiaiden osuus on pysynyt melko ennallaan vuodesta 2013 alkaen. Vuonna 2017 työkyvyttömyyseläkettä mielenterveys ja käytöshäiriöiden vuoksi sai 2,3% 25-64 -vuotiaista tuusulalaisista. Tilanne Uudellamaalla on samansuuntainen kuin Tuusulassa, mutta verrattuna koko maan työkyvyttömyyseläkettä saavien määrään tässä ikäryhmässä, Tuusulassa asuvat saavat työkyvyttömyyseläkettä mielenterveyden ja käytöshäiriöiden vuoksi harvemmin.

**Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden
vuoksi työkyvyttömyyseläkettä
saavat 25 - 64-vuotiaat**

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64 -vuotiaat (Minimitietosisällön indikaattori 71)

Mielenterveysindeksi kuvaa kolmen ulottuvuuden avulla mielenterveyden ongelmia suhteutettuna vastaavan ikäiseen väestöön. Tuusulan mielenterveysongelmista aiheutuva sairastuvuus- taakka oli vuonna 2015 koko maan tai Uudenmaan tasoon nähden selvästi matalampi.

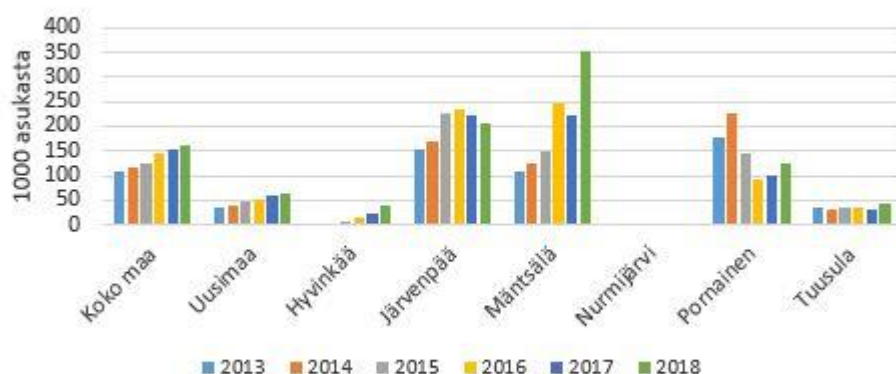
Mielenterveysindeksi, ikävakioitu (Minimitietosisällön indikaattori 69)

Mielenterveysindeksi kuvaa mielenterveysongelmia 3 ulottuvuuden avulla:

- 1) Itsemurhat ja sairaalahoitoon johtaneet itsemurhayritykset: Indikaattori kuvaa itsemurhien (X60 - X84, Y870) tai sairaalahoitoon johtaneiden itsemurhayritysten määrän ikäryhmässä 16 - 79 suhteutettuna samanikäiseen väestöön. Itsemurhat ja niiden yritykset vaikuttavat yhtä suurella painolla.
- 2) Psykoosiin liittyvät lääkkeiden erityiskorvausoikeudet: Indikaattori kuvaa psykoosin (vaikeat psykoosit ja muut vaikeat mielenterveyden häiriöt sekä vaikeahoitoinenpsykoosi) hoitoon myönnettyjen lääkekorvausoikeuksien määrän suhteutettuna väkilukuun.
- 3) Mielenterveyssyistä johtuvat työkyvyttömyyseläkkeet: Indikaattori ilmaisee mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden (F00 - F99) vuoksi työ- ja/tai kansaneläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläkettä saaneiden 16 - 64-vuotiaiden määrän suhteutettuna samanikäiseen väestöön. Työkyvyttömyyseläkkeet käsittävät toistaiseksi myönnetyt eläkkeet ja määräaikaiset kuntoutustuet. Indeksien arvo on aikasarjan viimeisenä vuotena koko maassa 100.

Perusterveydenhuollon mielenterveyskäyntejä 1000 asukasta kohden on Tuusulassa selvästi koko maata ja osaa vertailukuntia vähemmän. Perusterveydenhuollon mielenterveyskäynnit ovat pysyneet suunnilleen samalla tasolla vuodesta 2013, mutta vuonna 2018 käyntejä on ollut selvästi enemmän.

Perusterveydenhuollon mielenterveyskäynnit yhteensä

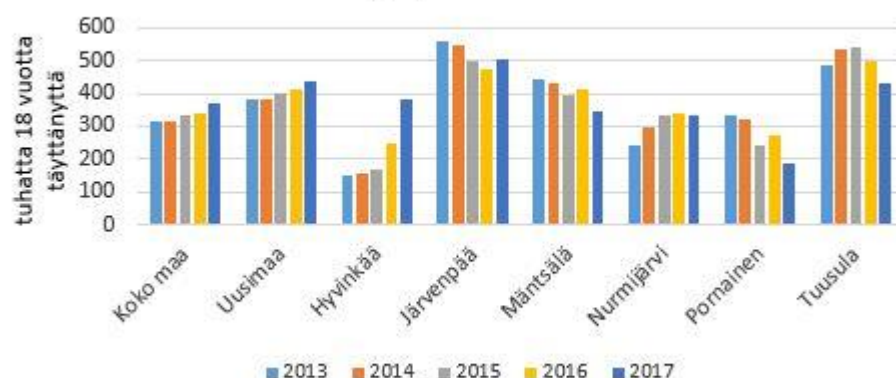

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Perusterveydenhuollon mielenterveyskäynnit yhteensä (minimitietosisällön indikaattori 70)

Erikoissairaanhoidon avohoitokäyntien osuus 18 vuotta täyttäneiden osalta nousi vuodesta 2013 vuoteen 2016, jonka jälkeen osuus taas laski vuoden 2017 aikana. Erikoissairaanhoidon avohoitokäyntejä on Tuusulassa suhteellisesti enemmän kuin maassa tai Uudenmaan alueella.

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit psykiatria

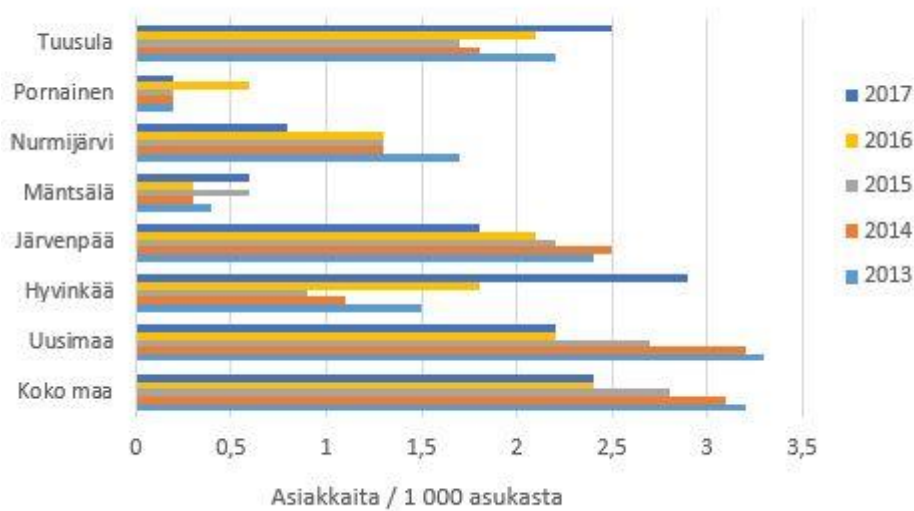
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, psykiatria (Minimitietosisällön indikaattori 68)

5.7 Päihteet

Päihdehuollon laitoksissa olevat asiakkaat / 1000 asukasta ilmaisee vuoden aikana päihdehuollon katkaisu- ja kuntoutusyksiköissä laitoshoidossa olleiden asukkaiden osuuden tuhatta asukasta kohden (omatuotanto ja osto). Päihdehuollon laitoksissa oli Tuusulassa vuonna 2018 2,5 asiakasta 1000 asukasta kohden. Tuusulan osalta määrä on noussut kokomaan ja myös Uudenmaan keskiarvojen yläpuolelle vuonna 2017.

Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet asiakkaat

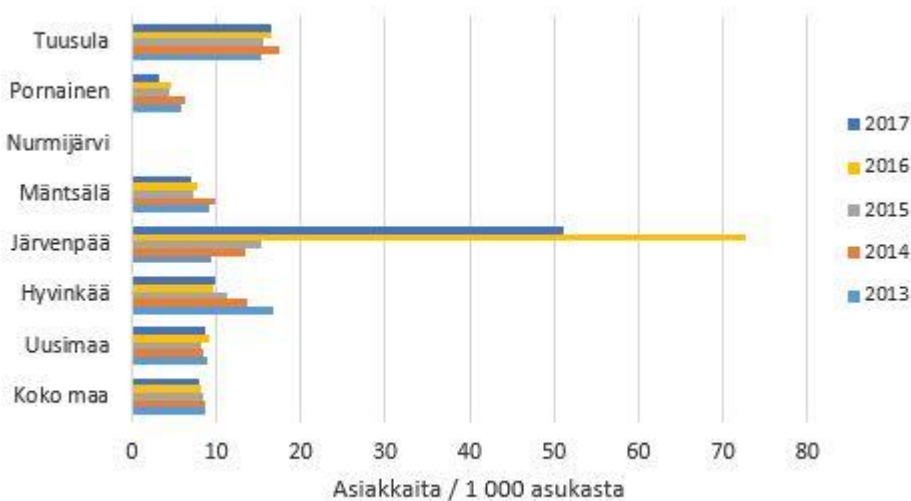

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Päihdehuollon laitoksissa olevat asiakkaat / 1000 asukasta (Minimitietosisällön indikaattori 72)

Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita tuhatta asukasta kohden Tuusulan tilasto on sekä valtakunnan että Uudenmaan keskiarvoja korkeampi. Vertailukunnista vain Järvenpäässä on Tuusulaa enemmän avopalveluiden asiakkaita

Päihdehuollon avopalvelujen asiakkaat

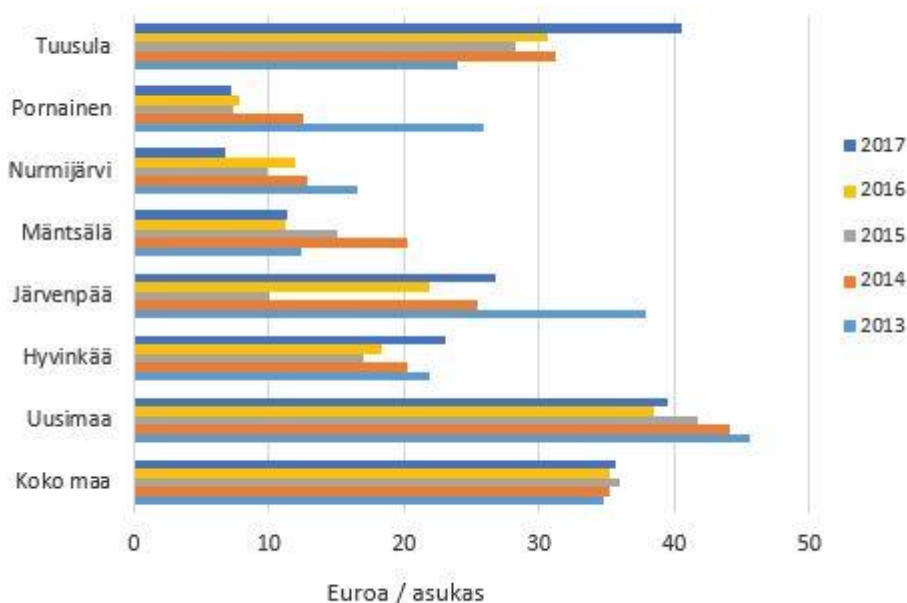

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita tuhatta asukasta kohden (Minimitietosisällön indikaattori 73)

Päihdehuollon erityispalveluiden nettokustannukset ovat Tuusulassa olleet vuonna 2017 niin koko maahan kuin Uudenmaan alueeseenkin nähden suuremmat. Verrokkikunnistakin Tuusulan nettokustannukset ovat suurimmat. Tätä selittää niin päihdehuollon avohuollon kuin laitoshoidonkin muita suuremmat vertailuluvut.

Päihdehuollon erityispalvelujen nettokäyttökustannukset

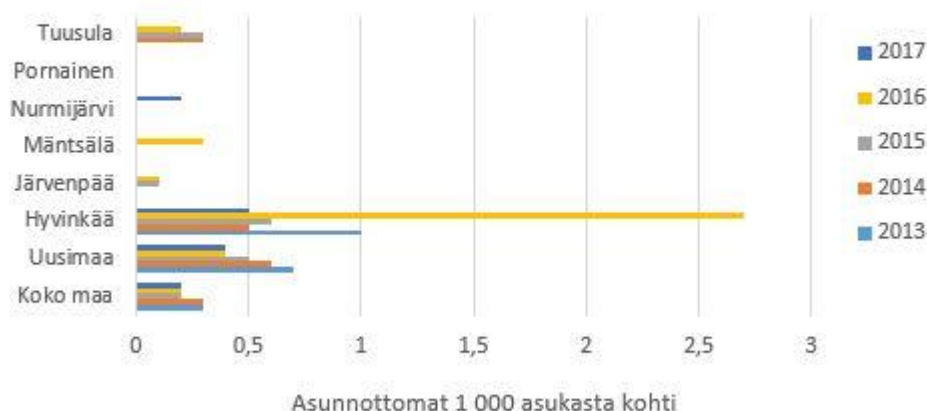
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Päihdehuollon erityispalveluiden nettokustannukset (Minimitietosisällön indikaattori 74)

5.8 Asunnottomuus

Asunnottomuus on tilastoitavana tietona haastava, koska Tuusulassa kuten muuallakin maassa se on usein piilossa. ARA: selvityksen mukaan Tuusulassa oli asunnottomia vuonna 2017 16 kappaletta, joka on 0,04% kunnan väkiluvusta. Kaikki asunnottomat olivat yksineläviä. Suurimmaksi osaksi asunnottomat elävät ystävän, tutun tai sukulaisen luona aina sen mukaan mistä yöpaikan saavat. Vaikka asunnottomuus on prosentuaalisesti vähäistä, on se edelleen myös Tuusulassa läsnäoleva haaste.

Ulkona, yömajoissa, tilapäissuojissa ja laitoksissa olevat yksinäiset asunnottomat 2017

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Ulkona, yömajoissa, tilapäissuojissa ja laitoksissa olevat yksinäiset asunnottomat 2017 (Minimitietosisällön indikaattori 31)

5.9 Työttömyys

Työttömien osuus on laskenut Suomessa viime vuosina, mutta lasku kääntyi hienoiseen nousuun loppuvuodesta 2018. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskuksen) kuntien alueella oli vuoden 2018 joulukuun lopussa yhteensä 72 349 työtöntä työnhakijaa. Se on 8396 (-10,4 %) vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,5%. Pitkäaikaistyöttömiä alueella oli 22 419. Tämä on 5324 (19,2 %) vähemmän kuin vuoden 2017 joulukuun lopussa. Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli alueella joulukuun lopussa yhteensä 6860, mikä on 1013 (-12,9 %) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ulkomalaisia työttömiä alueella oli 13 808. Tämä on 697 (-4,8 %) henkilöä vähemmän kuin viime vuonna. Uusia avoimia työpaikkoja oli joulukuun aikana 16 604 eli 1929 (13,1 %) enemmän kuin vuotta aiemmin.

Tuusulassa työttömien kokonaismäärä oli vuoden lopussa 1 235 henkilöä (2017: 1 371), 6,3 % työvoimasta (2017: 7,0%). Työttömien määrä laski Tuusulassa edellisvuoteen verrattuna 0,7%-yksikköä. Miehiä oli työttömistä 55% (2017: 54,6 %). Pitkäaikaistyöttömiä (yli 1 vuotta työttömänä olleita) oli 403 henkilöä (vuonna 2017: 450), eli 38 % työttömistä (vuonna 2017: 40%, 2016: 42,5 %). Alle 25-vuotiaita oli työttömänä 114 henkilöä (vuonna 2017: 131), mikä on vähemmän kuin edellisvuonna ja 10 % kaikista työttömistä. Avoimia työpaikkoja oli vuoden 2018 lopussa 159 (2017: 159), mikä on saman verran kuin edellisvuonna.

Työttömien määrä on kääntynyt laskuun, mutta pitkäaikaistyöttömien määrä on Uudenmaan ELY-keskuksen kuntien alueella edelleen korkea. Nuorisotyöttömyys on ollut selvässä laskussa viime vuosina. Tuusulan pitkäaikaistyöttömien määrä oli joulukuun 2018 lopussa 429 ja työttömyysprosentti joulukuussa 5,7. Suomen taloudellisen tilanteen parantumisen vaikutukset pitkäaikaistyöttömyyteen ovat hitaita. Kunnan maksuvastuulla olevien työmarkkinatukea saaneiden määrä lokakuussa 2018 oli 363 (2017: 369). Yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita oli 207 (2017:225) ja yli 1000 päivää tukea saaneita 156 (2017: 144). Työmarkkinatuen kustannukset vuonna 2018 olivat 1.679.752 euroa, vuonna 2017 vastaavasti 1.797.304 euroa. eli 117.553€ vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Tarkasteltaessa vaikeasti työllistyviä, eli rakennetyöttömyyttä, Tuusulan tilanne sijoittuu Keski-Uudenmaan kunnissa keskikastiin. Rakennetyöttömyys on matalampaa kuin Hyvinkäällä, Järvenpäässä tai Uudellamaalla keskimäärin, mutta korkeampaa kuin Mäntsälässä, Nurmijärvellä tai Pornaisissa.

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys) (Minimitietosisällön indikaattori 59).

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64 -vuotiaiden osalta voidaan Tuusulan osalta nähdä pientä nousua ajanjaksolla 2013-2017 verrattaessa koko vastaavanikäiseen väestöön. Tämän ryhmän osuus vastaavanikäisestä väestöstä on Tuusulassa selvästi pienempi kuin vastaava ryhmä Uudellamaalla tai koko Suomessa.

Toimeentulotuen siirtoa Kelalle vuonna 2017 valmisteltiin Kelan ja Keski-Uudenmaan kuntien yhteistyöryhmässä vuoden 2016 aikana. Kunnalle jäi siirron jälkeen edelleen harkintaan perustuva täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki. Perustoimeentulotukea ja täydentävää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrät ovat olleet useamman vuoden nousussa. Toimeentulotukea saaneita talouksia oli vuonna 2018 yhteensä 1216, muutama vähemmän kuin edellisvuonna 2017 (1220).

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat (Minimitietosisällön indikaattori 60).

5.9.1 Toimenpiteitä ja tarjottuja palveluja

Kuntouttava työtoiminta on yli 500 päivää työttömänä olleille pitkäaikaistyöttömille sekä nuorille alle 25-vuotiaille tarjottavaa palvelua, jossa asiakkaalle etsitään hänelle sopiva työtoimintapaikka. Työtoimintaa järjestetään joko sosiaalisen kuntoutusyksikön omana toimintana, kunnan eri toimialoilla tai seurakunnalla sekä yhdistyksissä ja järjestöissä. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on asiakkaan työmarkkina-aseman selvittely ja parantaminen sekä elämänhallinnan vahvistaminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Yhteistyötä eri toimialojen kanssa on tehty kuntouttavan työtoiminnan lisäämiseksi ja järjestämiseksi kunnan eri työyksiköissä.

Tuusulassa palkattiin sosiaaliseen kuntoutukseen kaksi työttömien palveluohjaajaa 1.3.2016 alkaen sekä työllisyysasiamies elinkeinopalveluihin 10.1.2016 alkaen. Työllistymistä pyritäänkin edistämään kunnan puolesta useilla eri tavoilla. Näitä tapoja ovat mm. palveluneuvonta ja ohjaus, työkokeilujaksot työpaikoilla tai työhönvalmennuksessa, tai kuntouttava työtoiminta. Palveluneuvontaa ja ohjausta työttömät työnhakijat ovat saaneet työttömien palveluohjaajilta ja työllisyysasiamieheltä.

Alkuvuonna 2016 käynnistyi Keski-Uudenmaan kuntien, Te-toimiston ja kelan TYP - työvoiman monialainen yhteispalvelutoiminta. Yhteispalvelun tavoitteena on poistaa työllistymisen rajoitteita ja tukea pitkäaikaistyöttömien työllistymistä. TYP:issä aloittaneita oli yhteensä vuonna 2018 234 henkilöä. TYP:in kautta työllistyneitä on koko Keski-Uudenmaan alueella vuonna 2018 167 henkilöä. Tuusulalaisia TYPin asiakkaina oli vuonna 2018 noin 70.

Tuusulan kunta on ostanut pitkäaikaistyöttömille alueella järjestettäviä työhönvalmennusjaksoja Hyvinkää-Riihimäen aikuiskoulutussäätiön järjestämänä. Tämä Alusta -hankkeen nimellä tunnettu työhönvalmennus on toteutettu työkokeiluna. Valmennus oli osittain työvoimapoliittisesti rahoitettua, osittain kuntien rahoittamaa toimintaa.

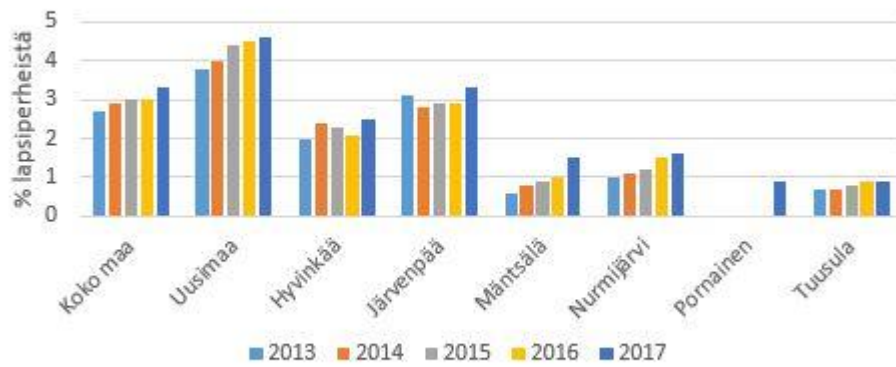
Vuonna 2018 työttömien palveluohjaajat sekä työllisyysasiamies siirrettiin vuoden alussa perustettuun työllisyyspalvelut -yksikköön elinkeinopalveluiden yhteyteen. Vuonna 2018 Työllisyyspalveluissa tavattiin ja otettiin asiakkuuteen 108 uutta henkilöä. Näiden lisäksi oltiin mukana vanhojen asiakkaiden eteenpäinauttamisessa sekä tehtiin tiivistä yhteistyötä sosiaalisen kuntoutuksen sekä aikuissosiaalityön kanssa.

Vuonna 2018 työmarkkinatukilistalta saatiin aktivoitua 73 henkilöä kuntouttavaan työtoimintaan ja näiden lisäksi 59 henkilöä työkokeiluihin, opiskelemaan, palkkatuetuun työhön tai avoimille työmarkkinoille. (Vuonna 2017 74 hlöä kuntouttavaan työtoimintaan ja 61 hlöä työkokeiluihin tai palkkatukityöhön).

5.9.2 Lapsiperheiden toimeentulo

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien lapsiperheiden osuus kaikista lapsiperheistä oli tarkastelujaksolla 2013-2017 hienoisessa nousussa koko maan osalta, niin myös Tuusulassa. Tuusulassa toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavia lapsiperheitä on selkeästi pienempi osuus kuin Uudellamaalla tai koko maassa. Muissa Keski-Uudenmaan kunnissa osuudet vaihtelevat, samansuuntainen tilanne Tuusulan kanssa oli Nurmijärvellä ja Mäntsälässä.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet

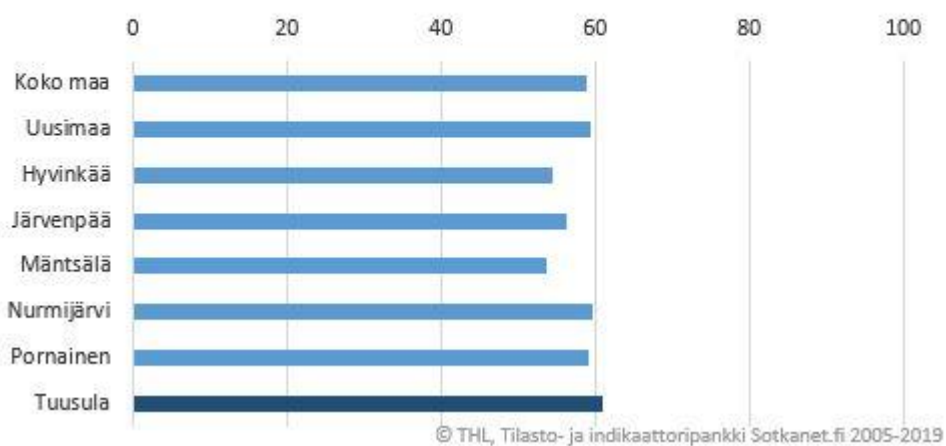
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

5.10 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 2017 (%)

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 2017 (%)

6. Ikäihmisten hyvinvointi

Ikääntynyt väestö tänä päivänä on selvästi terveempää kuin ennen. He myös selviävät arjen askareista aiempaa paremmin. Hyvän kehityksen taustalta löytyy monia syitä. Esimerkiksi toimintakykyä heikentävät sairaudet ja tapaturmat ovat vähentyneet, ja sairauksien hoito ja kuntoutus

tehostuneet ja elintavat ovat muuttuneet terveellisemmiksi. Iäkkäiden kognitiivinen toimintakyky ja suoriutuminen perustoiminnoista ovat parantuneet ja entistä useampi pärjää pitkään omatoimisena.

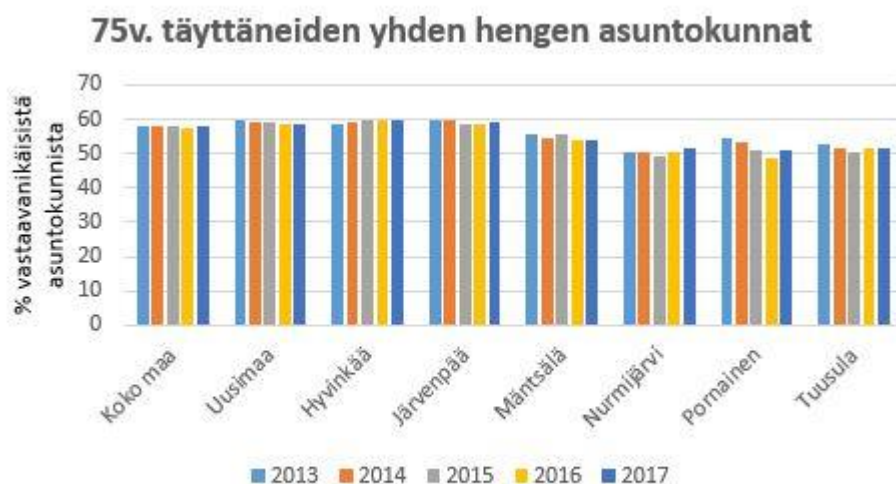
Ikäihmisten hyvinvointia voidaan tukea lisäämällä heidän osallisuuttaan. Iäkkäillä turvattomuuden tunnetta voi luoda sosiaalisten verkostojen kaventuminen tai liikkumismahdollisuuksien vähentyminen. Nämä tekijät voivat lisätä myös syrjäytymisen riskiä. Tuusulan kunta on lisännyt osallisuutta kortteliolohuone toiminnoilla. Kortteliolohuoneissa ikäihmiset voivat kokoontua, tavata vertaisia ja viettää aikaa yhdessä. Tuusulassa toimii myös Tuusulan seurakunnan järjestämänä neljä Hyvän Tuulen Tupaa. Ne ovat kodinomaisia kohtauspaikkoja, joihin kaikenikäiset ovat tervetulleita.

Järjestöyhteistyöllä voidaan tavoittaa monia ikääntyneitä kuntalaisia, ja ikäihmiset ovat usein aktiivisia toimijoita yhdistyksissä. Aktiivinen toiminta vahvistaa yhteisöön kuulumisen kokemusta ja yksilön tarpeellisuutta yhteisölleen. Mielekäs toiminta esimerkiksi vertaistyössä tarjoaa onnistumisen kokemuksia ja vahvistaa sosiaalisten verkostojen kiinteyttä.

6.1 Ikäihmisten kotona asuminen

Tuusulassa ikääntyneiden kotona asumista tuetaan päivätoiminnalla, kotihoidolla sekä omaishoidontuella. Pääpaino palveluiden kehittämisessä tulee olla kotona asumista tukevista palveluista, kevyemmissä palvelurakenteista sekä oikea-aikaisesta palveluneuvonnasta. Esteetön asuminen ja ikäihmisten liikunta- sekä kulttuuripalvelut tukevat merkittävästi kotona asumista.

Tuusulassa yhden hengen asuntokuntia on vähemmän kuin koko maassa, Uudellamaalla ja muissa Keusote-kunnissa Nurmijärveä ja Pornaista lukuun ottamatta.

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokunnat (Minimitietosisällön indikaattori 64)

Omaishoidettavien määrä on kasvanut Tuusulassa viime vuodet. Samalla kun ikäihmisiä tuetaan kotona asumiseen on kiinnitettävä huomiota palveluohjaukseen ja palvelutarpeen arviointiin.

Vanhuspalveluissa tehostettiin kotona asumisen tukea sekä kotiutumista akuuttihoitosta ja kotiutus- ja arviointiyksiköstä lisäämällä prosessiin vanhussosiaalityötä. Kuntouttavan työotteen

lisäksi otettiin käyttöön toimintakykyä ylläpitävä ja edistävämpi toimintamalli ja koko henkilöstö kävi Ikäinstituutin Kunnon Hoitaja - koulutuksen. Keski-Uudenmaan soten yhtenäisen kotihoito- toimintamallin työstäminen aloitettiin loppukeväästä.

Vanhuspalvelut oli mukana kehittämässä palveluohjausta ja palvelutarpeen arviointia, omaishoitoa ja perhehoitoa sekä pilotoinut uutta maakuntalaajuisen tehostetun kotikuntoutuksen mallia yhdessä Keski-Uudenmaan muiden kuntien kanssa. Perhehoidon osuutta palvelujen järjestämistapana lisättiin.

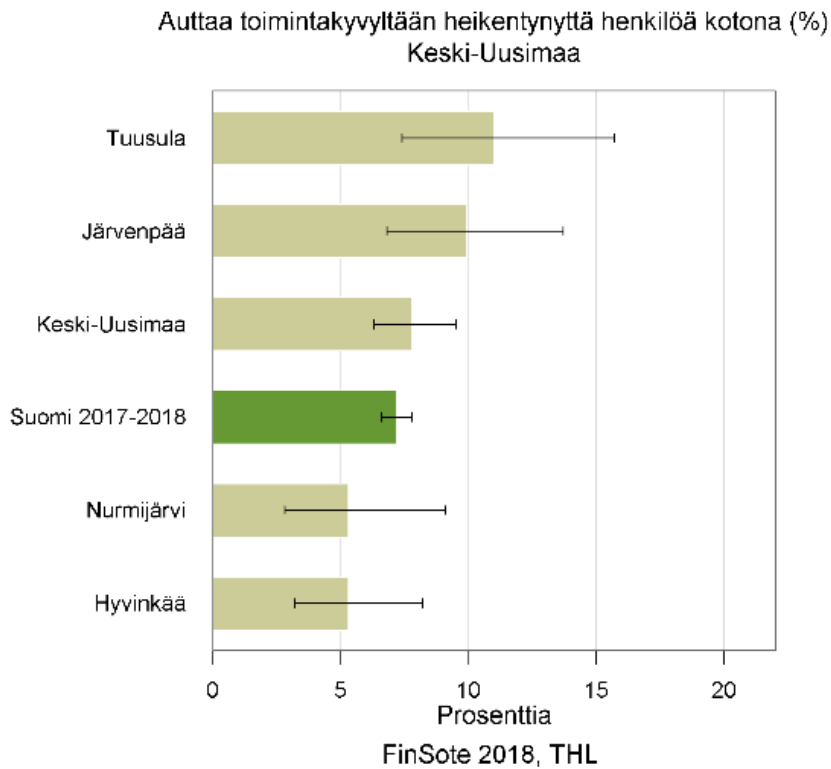
Perhehoidon sopivuus asiakkaalle kartoitetaan aina ennen muita palvelumuotoja. Ikäihmisten palvelutarpeen kasvaessa osa pitkäaikaisesta ja lyhytaikaisesta tehostettuun palveluasumiseen, päivätoimintaan ja kotihoitoon kohdistuvasta lisästarpeesta katetaan ikäihmisten perhehoidolla. Perhehoidon toimintaohjetta 096 työstettiin Keski-Uudenmaan kuntien yhteistyössä. Keväällä käynnistettiin kolmas ikäihmisten perhehoitajien valmennus yhteistyössä naapurikuntien kanssa.

Palvelusetelin käyttöä vakiinnutettiin edelleen palvelujen toteuttamistapana omaishoidon vapaissa, tilapäisessä kotihoitossa ja vanhusten tehostetussa palveluasumisessa. Palvelusetelillä palvelua tarjoavien palveluntuottajien määrä kasvoi edelleen.

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

Omaishoidon tuen 75v. täyttäneet hoidettavat vuoden aikana (Minimitietosisällön indikaattori 65)

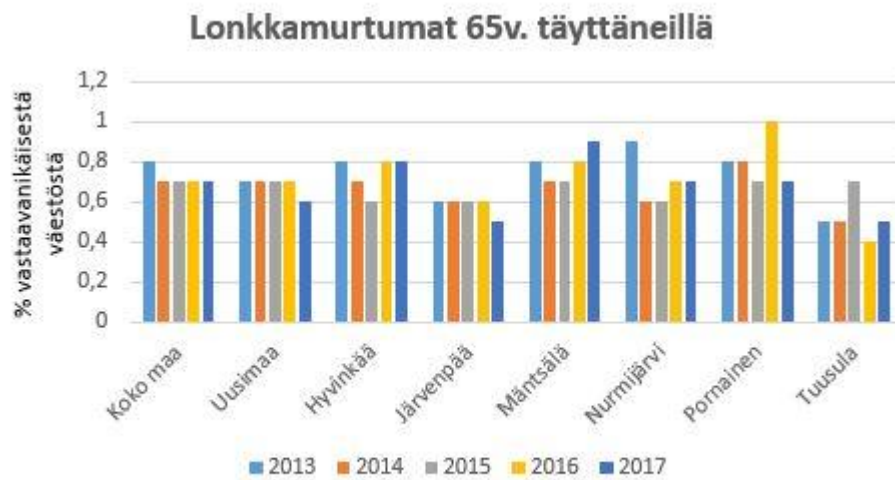
Auttaa toimintakyvyltään heikentyntä henkilöä kotona (%) Keski-Uusimaa

6.2 Ikäihmisten kaatumiset ja putoamiset

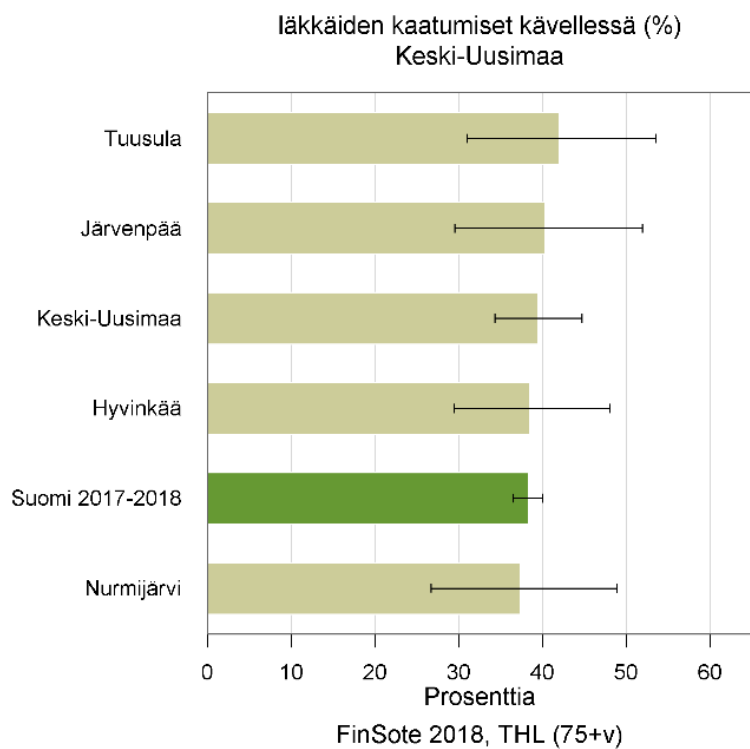
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65v. täyttäneillä/10 000 vastaavan ikäistä (Minimitietosisällön indikaattori 66)

Tuusulassa sekä kaatumisiin ja putoamiseen liittyvät tapaturmat että lonkkamurtumat ovat vähäisempiä verrattuna lähikuntiin sekä valtakunnalliseen tulokseen.

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2019

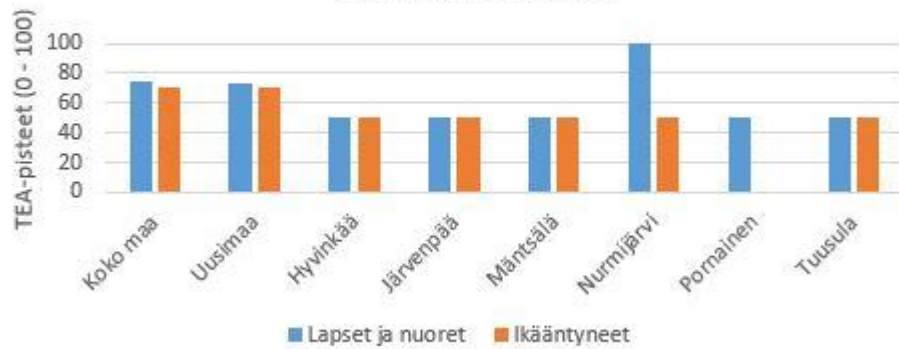
Lonkkamurtumat 65v. täyttäneillä (Minimitietosisällön indikaattori 67)

6.3 Ikäihmisten ravitsemus

Tuusulassa ikäihmisille valmistetaan ruokaa Valtion ravitsemusneuvottelukunnan suositusten mukaisesti. Proteiinin tarve on erilainen ikäihmisillä kuin muulla väestöllä.

**Ikäryhmittäisiä tavoitteita ja toimenpiteitä
terveyttä edistävien ravitsemistottumusten
lisäämiseksi, 2017**

Lähde: THL, TEAvisari

Pisteet	Selite
0	Ei tavoitteita
50	Tavoitteet asetettu
71-73	Toteutuu vaihtelevasti
100	Laadittu tarkemmat toimenpiteet

Ikäryhmittäisiä tavoitteita ja toimenpiteitä terveyttä edistävien ravitsemistottumusten lisäämiseksi, 2017 (Minimitietosisällön indikaattori 17)

7. Vammaisten hyvinvointi

Tuusulassa toimii kunnanhallituksen nimeämä vammaisneuvosto, joka on kunnan ja sen alueella toimivien vammaisten ihmisten, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen yhteistyöelin. Vammaisneuvosto vaikuttaa vammaisten kuntalaisten elinoloja ja hyvinvointia koskevaan palveluiden ja toimintojen suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen kunnan alueella. Vammaisneuvoston mukaan Tuusulan kunta ottaa hyvin huomioon vammaiset. Tuusula koetaan esteettömäksi ja käytännölliseksi kunnaksi. Vammaispalvelut toimivat kunnassa hyvin, samoin kuljetuspalvelut. Erityistä kiitosta sai Tuusulan uimahalli, joka on esteettömyydellään Suomen kärkisijoilla. Tuusulassa panostetaan liikuntapalvelujen esteettömyyteen ja sen kehittämiseen. Kuntaan ollaan tekemässä esteetön pitkospuureitti sekä lintutorni. Vammaisneuvosto on päässyt vaikuttamaan oikea-aikaisesti myös kuntarakentamiseen, esimerkkinä urheilukeskuksen parantaminen sekä kaavalausunnot. Julkisen liikenteen kehittämisessä HSL liittymisen toi parannuksia vammaisille. Parannettavaa löytyy vielä huonokuuloisten asioissa. Muun muassa apuvälineet yleisissä tiloissa ja tapahtumissa kaipaavat parannusta, samoin ajanvarauksen kehittäminen tekstiviestipohjaiseksi. (Vammaisneuvoston kokous 15.5.2019)

Tuusulan kunnassa esteettömyys on nostettu strategiassa korkealle ja esteettömyyteen liittyviä parannuksia on toteutettu. Kunnan nettisivuilta löytyy esteettömyyskartoitukset seuraavista kohteista:

- Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasemalla
- Etelä-Tuusulan sosiaalitoimistossa
- Pääkirjastossa
- Tuusulan uimahallissa
- Tuusulan kunnantalolla

Kunnan nettisivuilta löytyy myös saavutettavuustietoja. Tuusulan kunnan toimipaikkojen saavutettavuustietojen tarkoituksena on kertoa asiakkaille, kuinka helposti ja esteettömästi he voivat asioida kyseisissä paikoissa.

Palvelutarpeen arviointi, ohjautuminen tarkoituksen mukaisiin palveluihin ja asumispalvelut

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän kuntien yhteistä vammaispalvelujen palvelutarpeenarviointiprosessia testattiin ja yhteiset lomakkeet otettiin vakituiseen käyttöön vuoden 2018 aikana. Tavoitteena on yhdenmukainen arviointi koko Keski-Uudenmaan soten alueella ja asiakkaiden parempi ohjautuminen tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Keski-Uudenmaan henkilökohtaisen avun keskuksen toiminta käynnistyi vuoden alussa. Hyvinkäälle sijaitsevaan yksikköön keskitettiin henkilökohtaisen avun palkanmaksu sekä neuvonta palkanmaksuun ja työsuhteeseen liittyvissä asioissa.

Kehitysvammaisten henkilöiden ympärivuorokautisen asumispalveluyksikkö Neitoperhon rakentaminen käynnistyy aikaisintaan keväällä 2019 ja asumispalvelu vuonna 2020. Kehitysvammaisten henkilöiden tuetun asumisen ohjaamisen ostopalveluista siirryttiin kunnan omaan tuotantoon maaliskuussa, jolloin kaksi tuetun asumisen ohjaajaa aloitti työnsä. Tavoitteena on riittävän tuen tarjoaminen ja tuetun asumisen palvelun kasvaminen asiakkaiden siirtyessä kevyempiin asumispalveluihin. Omassa palvelussa oli vuoden lopussa 20 tukiasukasta. Vuonna 2017 tehdyn kunnan vammaispalveluselvityksen (FCG) esille nostamia kehittämiskohteita työstettiin vuoden aikana tuottavuuden parantamiseksi. Tavoitteena on yhtenäistää palvelutarpeen arvioinnin menetelmät ja prosessit ja, että palveluissa voidaan siirtyä kevyempiin palveluihin. Muutokset näkyvät vasta tulevien vuosien kuluessa. Kehittämissuunnitelmat laadittiin asumispalveluista, kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnasta ja laitoshoidon purkamisesta sekä päivitettiin prosessikuvaukset omaishoidon tuesta ja asunnonmuutostöistä. Palvelutarpeen arviointiprosessi on laadittu yhdessä Keski-Uudenmaan soten kuntien kanssa ja yhteiset palvelutarpeen arviointilomakkeet otettiin käyttöön. Palvelujen ja prosessien kehittäminen tapahtuu jatkossa sote kuntayhtymässä.

8. Kotouttamisohjelma ja maahanmuuttajat Tuusulassa

Kotouttamisohjelma on yksi kunnan hyvinvointisuunnitelman alaohjelmista. Kotouttamisohjelmaan kirjataan kotouttamistyön tavoitteet ja niiden toteutumisesta raportoidaan hyvinvointikertomuksen yhteydessä.

Tuusula päivitti kotouttamisohjelmansa vuonna 2016. Edellinen ohjelma oli vuodelta 2006 ja uusi ohjelma päivitettiin uudistuneen kotouttamislain (1386/2010) mukaiseksi. Kotouttamisohjelma laadittiin yhteistyössä kunnan ja kunnassa keskeisten maahanmuuttajatyötä tekevien tahojen sekä paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Maahanmuuttajien näkemyksiä ja kokemuksia kotoutumista tukevien palvelujen tarpeista koottiin erilaisissa tilaisuuksissa ja asiakastapaamisissa.

Uudessa kotouttamisohjelmassa painotetaan sekä uusia että käynnissä olevia toimenpiteitä. Tavoitteissa painotetaan alkuvaiheen ohjausta, neuvontaa ja tiedottamista sekä kotouttamistyön koordinoitua. Yhteistyökumppanuuksia vahvistetaan niin kunnan sisällä kuin kunnan ulkopuolisten toimijoiden kesken. Toimijoiden rooleista ja tehtävistä sovitaan päällekkäisten toimenpiteiden ja toimintojen välttämiseksi.

Maahanmuuttajien määrä on viime vuosina lisääntynyt niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa ja samalla siirtolaisuudesta ja pakolaisuudesta on tullut yksi ajankohtaisimmista kansain-

välisistä ilmiöistä. Vaikka pakolaistaustaisten osuus ulkomaalaisista on pieni, ymmärretään maahanmuuton usein tarkoittavan vain pakolaisia ja turvapaikanhakijoita. Maahanmuuttajat ovat kuitenkin hyvin heterogeeninen ryhmä erilaisine koulutustaustoineen ja tarpeineen. Ulkomaalaisten määrä on noussut myös Tuusulassa, mikä yhdessä tulevana vuosina mahdollisesti uhkaavan työvoimapulan kanssa tuo tarpeen tarkastella kuntamme rakenteita ja palvelujärjestelmiä.

Kotoutumislain ja siihen perustuvan kotouttamisohjelman tarkoituksena on tukea ja edistää maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Tavoitteena on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kanssa. Kunnan palvelut ovat kaikille yhteiset ja tarkoituksena on, että koko kunta kotouttaa.

Kotoutumista tukevat palvelut ovat kokonaisuus, jossa mukana on julkisen sektorin, järjestöjen ja vapaaehtoistyön palveluntuottajia sekä toimijoita. Alkuvaiheen kotoutujat tarvitsevat usein tiivistä tukea sosiaalipalveluista, mutta taitojen karttuessa kevyemmät ohjaus- ja neuvonpalvelut ovat riittäviä. Näiden lisäksi maahanmuuttajien kotoutumista ja osallisuutta edistetään järjestämällä tarvelähtöisesti erityispalveluja.

1. Kotoutumisen tukemisessa tulee keskittyä siihen, miten maahanmuuttajat voivat nopeasti päästä opiskelemaan, työelämään, osalliseksi suomalaista yhteiskuntaa ja ymmärtää vastaanottajamaan tavat, traditiot ja arvomaailman.
2. Tavoitteena on, että maahanmuuttajat käyttävät itsenäisesti julkisia palveluja erityispalvelujen sijasta tehokkaan alkuvaiheen kotoutumisen jälkeen.
3. Huomioidaan kunnassa asuvien maahanmuuttajien tarpeet sekä parannetaan heidän kotoutumistaan riippumatta maahanmuuton syistä.
4. Edistetään Tuusulaan muuttaneiden maahanmuuttajien kotoutumista kuntaan yhteistyössä kunnan eri toimialojen, työ- ja elinkeinotoimiston, kansaneläkelaitoksen, maahanmuuttajayhdistysten, kunnassa toimivien järjestöjen ja yhdistysten sekä kuntalaisten kanssa.
5. Tuetaan vuorovaikutuksen, osallisuuden ja hyvien suhteiden lisääntymistä kantaväestön ja ulkomaalaistaustaisten asukkaiden kesken sekä ennaltaehkäistään syrjintää ja rasismia.
6. Tuetaan maahanmuuttajien asumista, suomen kielen oppimista, koulutusta, työllistymistä ja osallistumista kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaan.
7. Maahanmuuttajataustaisten asukkaiden ja yhteisöjen kanssa kiinnitetään erityistä huomiota kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kotoutumisen kaksisuuntaisuuden mahdollistavien toimenpiteiden ja rakenteiden luomiseen sekä toisaalta kyseessä olevien yhteisöjen tukemiseen oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseksi. Myös yleisen asenneilmas-
ton myönteisyyteen vaikuttaminen on tärkeää maahanmuuttajien osallisuuden mahdollistamiseksi.

Yhdenvertaisuuslain mukaan etnisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi viranomaisten tulee laatia yhdenvertaisuussuunnitelma siinä laajuudessa kuin kunkin viranomaisen toiminnan luonne sitä vaatii. Lain yksityiskohtaisten perustelujen mukaan lain tarkoitus tulisi ottaa huomioon esimerkiksi kuntien kotouttamisohjelmia laadittaessa ja uudistettaessa.

Eniten ulkomaalaisia asuu pääkaupunkiseudulla. Maahanmuuttajamäärä lisääntyy nopeasti myös pääkaupungin läheisyydessä olevissa kunnissa. 31.12.2018 Tuusulan asukasluvu oli tilastokeskuksen mukaan 38 664, joista ulkomaan kansalaisia oli 1500 (3,8 %). Äidinkielenään

muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvia oli Tuusulassa 2035, eli 5,3% tuusulalaisista. Suurimmat vieraskieliset ryhmät ovat viron- (822 hlöä) ja venäjän kieltä (371 hlöä) äidinkielenään puhuvat. Suurin osa maahanmuuttajista on tullut tänne työn tai avioliiton perusteella. Kansainvälistä suojelua saaneita henkilöitä oli kunnassa 1.4.2019 yhteensä 112 henkilöä. KV-suojelua saaneissa oli useita kieliryhmiä, näistä arabia, swahili sekä kurdi kurmanz suurimpina.

Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat, osuus ulkomaalaisesta työvoimasta (Minimitietosisällön indikaattori 58)

Ulkomaalaisten tilastoinnissa käytetään kriteerinä asukkaan äidinkieltä (jokin muu kuin kotimaiset kielet), joten tilasto ei anna kuvaa kansallisuuksista. Työttömien hakijoiden tilanne Uudellamaalla on parantunut melko paljon, 10%-yksikköä tarkastelujakson 2014-2018 aikana. Tuusulassa ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden tilanne on parempi verrattuna koko Uudenmaan tilanteeseen. Verrattuna kaikkien työttömien työnhakijoihin Tuusulassa vuonna 2018, joita oli työvoimasta 5,7%, tilanne on merkittävästi heikompi, joka ei poikkeakaan koko maan tai Uudenmaan tilanteesta.

Koko maan osalta tietoa ei ollut käytettävissä koko tarkastelujakson ajalta.

8.1 Kotouttamisohjelma 2016 -2019 - Tavoitteiden toteutumisen arviointi vuoden 2016-2018 osalta

Kunta aloitti pakolaisten vastaanottotoiminnan valtuuston 13.6.2016 päätöksen mukaisesti, 91 kuntapaikkaa vuosien 2016 -2017 aikana. Ensimmäiset pakolaiset saapuivat syksyllä 2016. Vastaanottotyöhön palkattiin syksyllä 2016 maahanmuuttokoordinaattori ja pakolaisohjaaja määräaikaisina 31.12.2017 saakka. Sosiaaliohjaaja palkattiin keväällä 2017. Kaikki nämä tehtävät vakinaistettiin 1.1.2018 alkaen. Kotouttamistyön keskeisten tehtävien toteutumista arvioidaan pakolaisten vastaanottotyön näkökulmasta.

Tavoite	Toteutuminen
Maahanmuuttoasioiden koordinaation selkeyttäminen ja kotouttamistyön toimivien rakenteiden luominen	Määräaikainen maahanmuuttokoordinaattorin tehtävä perustettiin syksy 2016, tehtävä vakinaistettiin vuonna 2018

	- Eri kunnan toimialojen yhteinen vastaanottotyöryhmä perustettu syksyllä 2016 - Asiakastyön moniammatillinen verkosto perustettiin syksyllä 2017 - Kotouttamistyöhön palkattiin ohjausresursseiksi pakolaisohjaaja ja sosiaaliohjaaja (vakinaiset vuoden 2018 alusta) - Terveyspalveluista nimettiin oma yhteishenkilö - Vastaanoton prosesseja selkeytettiin erityisesti toimintavuonna 2018
Kotouttamista tukeva viestintä ja tiedottaminen - Maahanmuuttaja saa riittävästi tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, kotikunnastaan ja palveluista - Kunnan sisäisen viestinnän avulla jaetaan tietoa henkilöstölle ja tuetaan maahanmuuttajien kanssa tehtävää työtä	- Yhteistyöverkosto 3. sektorin toimijoiden ja seurakunnan kanssa rakennettiin pakolaisten vastaanoton ja kotoutumisen tueksi: vuoden 2018 lopussa toiminnassa oli mukana noin 20 vapaaehtoista - Asiakkaat saivat omankielistä neuvontaa tulkkien välityksellä kunnan maahanmuuttotiimiltä sekä perehdytysmateriaaleja omalla äidinkielellä eri kolmannen sektorin toimijoilta - Intranettiin työntekijöiden käyttöön on kerätty perustietoa maahanmuuttoon /pakolaisten vastaanottoon liittyvistä asioista - Toimialoilla on käytössään ohjeistus tulkkipalvelujen käytöstä - Koulutusta järjestettiin mm. koulujen opettajille, päivähoiton henkilöstölle, koulujen rehtoreille ja varhaiskasvatuksen johtajille, hammashuollon henkilöstölle, terveyspalveluille
Pakolaisten kuntaan tulo tapahtuu hallitusti ja suunnitelmallisesti	- Vuonna 2016 kunta vastaanotti 22 pakolaista valtuuston 13.6.2016 tekemän päätöksen perusteella, vuonna 2017 myönnettiin 47 kuntapaikkaa, vuonna 2018 myönnettiin 36 kuntapaikkaa - Vastaanotto tapahtui kunnan ja Elykeskuksen sopimuksen mukaisesti - Kaikki kiintiöpakolaisperheet kävivät Sininauhasäätiön Asumistaitokurssin - Kaikille vastaanotetuille löydettiin asunnot ja hankittiin niihin peruskalusteet
Kotoutumista tuetaan moniammatillisella alkuvaiheen ohjauksella ja neuvonnalla sekä varmistamalla maahanmuuttajan osallistuminen kotoutumista tukeviin palveluihin heti maahantulon jälkeen	- Kunnan vastuulla olevat alkukartoitukset ovat toteutuneet (työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat) - Eryteisesti on kiinnitetty huomiota alkuvaiheen neuvontaan ja ohjaukseen - Ohjaus tarvittaviin palveluihin toteutui

	• Terveystarkastus kaikille vastaanotetuille on ohjeen mukaan toteutunut
Varhaiskasvatustaikäisten kotoutumisen tukeminen	• Perheiden tarpeen mukaan lapset on ohjattu varhaiskasvatustilaisuuksiin • Tiivis yhteistyö vanhempien, varhaiskasvatuksen ja pakolaisten vastaanottotyön kesken on toteutunut ammatillisissa verkostoissa
Perusopetusikäisten kotoutumisen tukeminen	• Valmistavan opetuksen uusi ryhmä perustettiin Kolsan kouluun (alakoulu) sekä Jokelan koulukeskukseen (yläkoulu) • Aiemmin perustettu Hyökkälän alakoulun valmistavan opetuksen ryhmä on toiminnassa
Yhteistyön rakentaminen lähikuntien kanssa maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi	• Maahanmuuttokoordinaattori on osallistunut aktiivisesti Kuuma-kuntien maahanmuuttojaostoon • Maahanmuuttokoordinaattori on osallistunut aktiivisesti Keusote-kuntayhtymän ja kuntien yhteistyöverkostoon

9. Kuntalaisten turvallisuus

Turvallisuus ja turvallisuuden tunne syntyvät monen asian yhteisvaikutuksesta, ja monen toimijan yhteistyön tuloksena.

Kunnan arjen turvallisuudesta saadaan muodostettua yleiskäsitys, kun tarkastellaan paikallisen poliisin, pelastuslaitoksen THL:n ja muiden paikallistoimijoiden toimintaa ja tilastoja. Tuusula on monellakin mittarilla keskivertoinen kunta, jossa kuntalaiset elävät keskivertaista turvallista elämää. Ikäryhmistä nuorten elämässä kuitenkin tapahtuu paljon elämänmuutoksia ja heidän hyvinvointiinsa tulee kiinnittää erityistä huomiota unohtamatta muitakaan ikäryhmiä.

Kunta järjesti keväällä 2018 kylien turvallisuusillat, joissa kyseltiin kuntalaisten näkemyksiä ja kokemuksia työpajatyöskentelynä yleiseen turvallisuuteen liittyen. Aiheina olivat asumis-, hyvinvointi- ja sosiaalinen turvallisuus, liikenne- sekä yleinen turvallisuus. Kuntalaisiltojen yhtenä tavoitteena oli myös lisätä tietoa varautumisesta yleisiin riskitilanteisiin, joten jokaisen illan yhteydessä pidettiin luento liittyen arjen häiriötilanteiden omatoimiseen varautumiseen ja riskien ennakointiin.

Iltojen työpajojen keskusteluista yhteenvetäen voitiin todeta, että Tuusula koettiin turvallisenä paikkana asua. Turvallisuuden osa-alueista liikenneturvallisuus puhututti kuntalaisia selvästi eniten.

Liikenne Tuusulassa	2017	2018	Muutos
Liikennerikokset yhteensä	906	831	-8,28 %
Liikenneturvallisuuden vaarantaminen	631	517	-18,07 %
Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen	25	37	48,00 %
Liikennerikkomukset yhteensä	6 944	6 820	-1,79 %
Rattijuopumukset yhteensä	92	105	14,13 %
Törkeä rattijuopumus	50	42	-16,00 %
Rattijuopumus	42	63	50,00 %
Automaattivalvonnan suoritteet	11 679	20 096	72,07 %

Lähde: Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat

Liikenneturvallisuuteen liittyen yllä olevasta kuvasta käy ilmi liikennerikosten määrä ja niiden muutos 2017-2018 Tuusulassa. Liikennerikoksia yleisesti ottaen tehtiin vähemmän vuonna 2018 verrattuna vuoden 2017 määriin, mutta törkeitä liikenneturvallisuuden vaarantamisia oli kirjattu selvästi enemmän vuonna 2018, nousua vuoteen 2017 verrattuna oli 48%. Myös rattijuopumusten määrät olivat reippaassa nousussa vuoden 2017 luvuista. Kuvassa myös näkyy automaattivalvonnan selvä lisäys Tuusulan alueella.

Tuusulassa on määritelty neljä painopistettä turvallisuustyölle, jotka ovat:

1. liikenneturvallisuus
2. syrjäytymisen ja päihdehaittojen ennaltaehkäisy
3. rikostorjunta ja
4. oppilaitosten turvallisuus

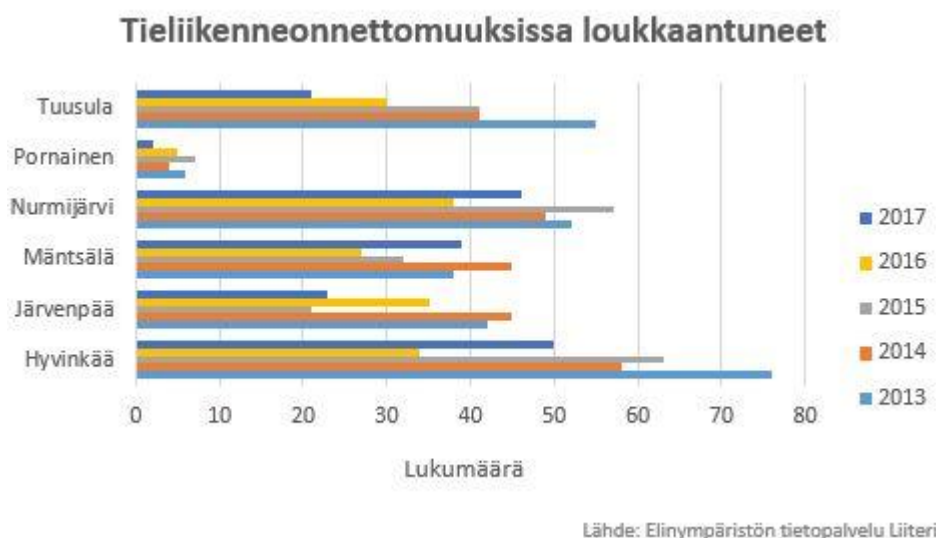
Muista painopisteistä, joihin kiinnitetään jatkossa enemmän huomioita, on ikäihmisten lisääntyvä osuus koko väestöstä ja sen myötä kasvava tarve asumisturvallisuuden tarkasteluun. Tilastojen mukaan, vuoden 2007 lopulla oli kunnassa 5956 yli 60 vuotiasta asukasta, kun vuonna 2017 heitä oli jo 8838. Tästä n. 50 % oli yli 70 vuotiaita. 2017 Tuusulassa säännöllistä kotihoitoa sai 160 henkilöä 75 vuotta täyttäneistä eli 6.8 % vastaavan ikäisestä väestöstä.

9.1 Liikenneturvallisuus

Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleiden lukumäärät ovat pysytelleet Tuusulassa samalla tasolla vuodesta 2014 vuoteen 2018. Onnettomuuksissa kuolleiden määrä on vuosittain matala, ja luvut ovat samansuuntaiset naapurikuntiin verrattuna. Tieliikenteessä loukkaantuneiden määrä on laskenut huomattavasti (yli 60 %) tarkastelujakson aikana.

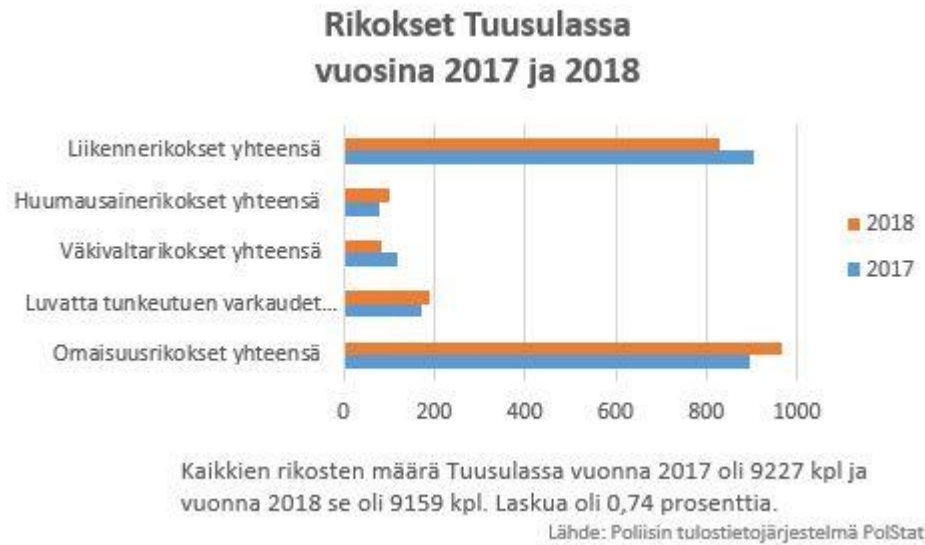

Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleet (Minimitietosisällön indikaattori 27)

Tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneet

9.2 Rikostorjunta

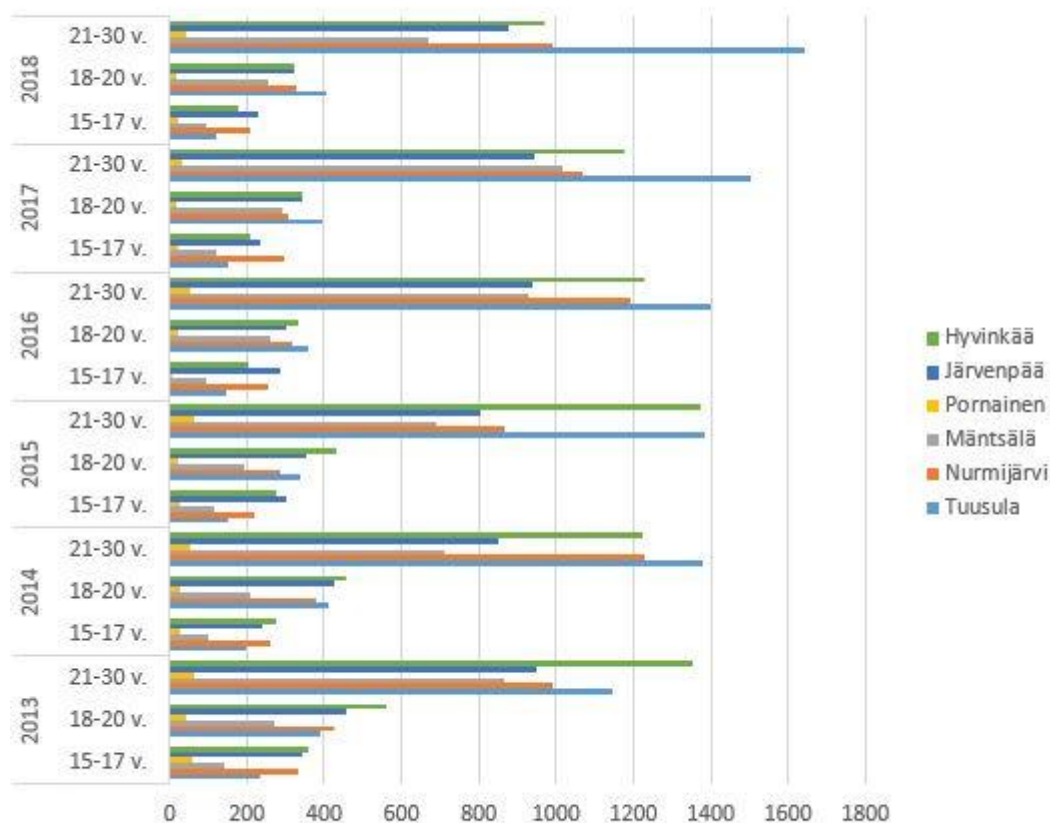

Rikokset Tuusulassa vuosina 2017 ja 2018

Poliisin tilastoissa havainnollistuu, mitkä rikokset Tuusulan alueella ovat painottuneet 2017 ja 2018. Määrällisesti eniten tehtiin omaisuus- sekä liikenne rikoksia. Liikenne rikokset ovat kuitenkin kokonaisuudessaan laskemaan päin, vaikka ikäryhmien 21-30 osalta juuri nämä rikokset ovat reippaassa nousussa, kuten seuraava graafi havainnollistaa. Automaattivalvonnan suoritteet alueella ovat lisääntyneet vuodesta 2017 vuoteen 2018 72%. Väkivaltarikosten määrä oli laskenut vuodesta 2017 vuoteen 2018 n. 30%, luvatta tunkeutuen –varkauksien määrässä on nousua n. 12%.

Tuusula kuuluu Itä-Uudenmaan poliisipiiriin. Nuorten tekemien rikosten osalta tilanne Tuusulassa on pysynyt viime vuodet samankaltaisena muiden rikosten, paitsi liikenne rikkomusten osalta, joiden määrä on automaattivalvonnan lisääntymisen myötä kääntynyt reippaaseen nousuun. Myös naapurikuntiin verrattuna tilanne on samanlainen pois lukien liikenne rikkomukset. Alla oleva kuva havainnollistaa tilannetta, jossa Tuusulan lukuja on verrattu naapurikunta Hyvinkään lukuihin.

Nuorten tekemät rikokset Keusote-kunnat

Poliisin tietoon tulleet nuorten tekemät rikokset

Lähde: Poliisi

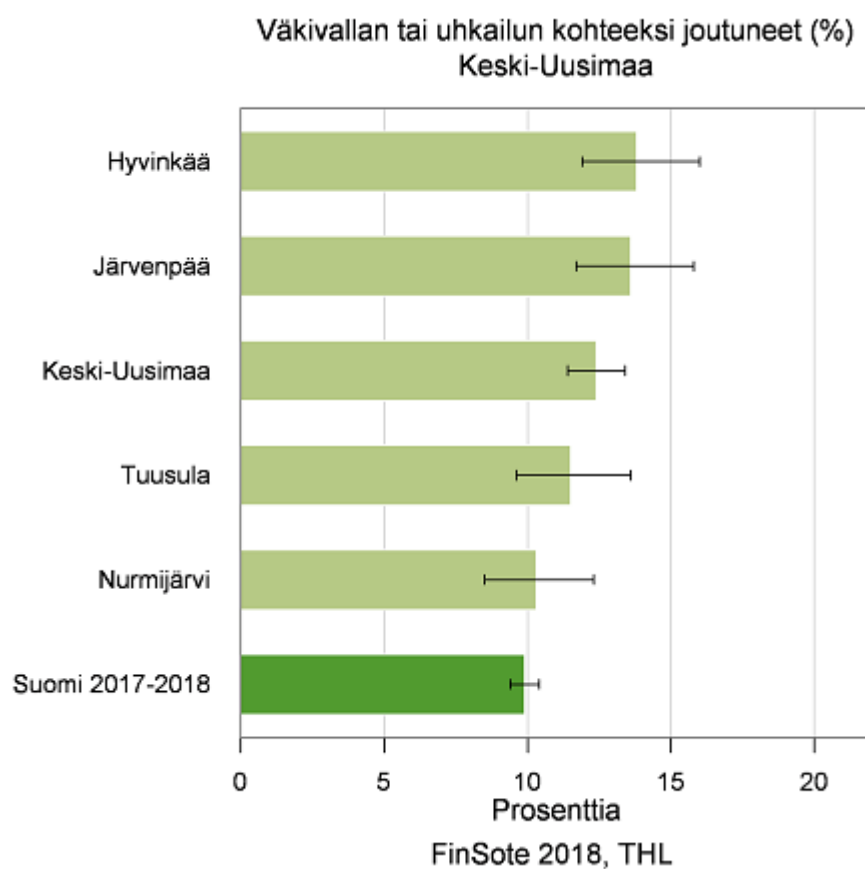
Poliisin tietoon tulleet nuorten tekemät rikokset (Minimitietosisällön indikaattori 56)

Nuorten (21 - 30 v.) tekemät rikokset

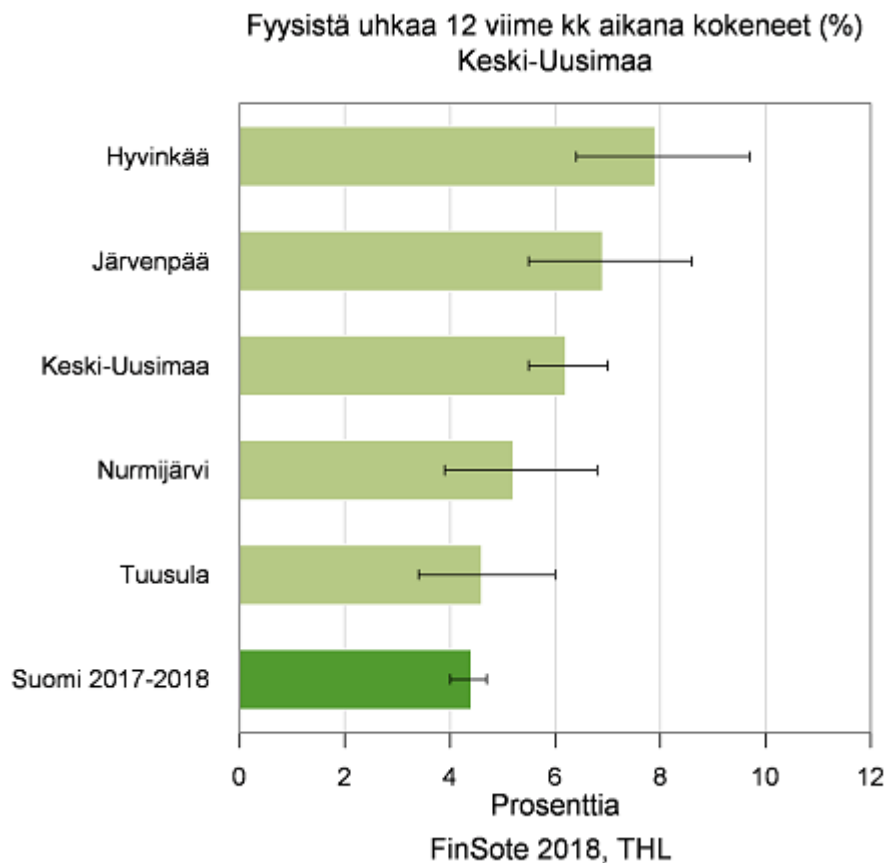

Lähde: Poliisi

9.3 Väkiältä ja fyysinen uhka

Väkivallan tai uhkailun kohteeksi joutuneet (%) Keski-Uusimaa

Fyysistä uhkaa 12 viime kuukauden aikana kokeneet (%) Keski-Uusimaa

9.4 Turvallisuussuunnitelma vuosille 2016 – 2017 – tavoitteiden seuranta

Liikenneturvallisuuden kehittämisen tavoitetaulukko

Asia	Nykytila/uhka	Tavoitteet / toimenpiteet	Vastuutaho(t) / Mittarit	Aikataulu	Tavoitteiden toteutuminen
Liikennekasvatus	Toimintakäynnissä liikenneturvallisuustoimijan avustamana vuodet 2017–2018 / ei tunnistettuja uhkia tällä hetkellä	Liikennekasvatukseen ja -viestintään liittyvän toiminnan koordinointi, edistäminen ja seuranta / toimenpiteet esillä liikenneturvallisuus-suunnitelmassa	Kunnan poikahallinnollinen liikennekasvatuksen asiantuntijaryhmä eli liikennekasvatustyöryhmä, liikenneturvallisuus-toimijat ja yhteistyötahot / toimenpiteet	Jatkuva	Liikenneturvallisuustoimija – hankinta on saatu toteutumaan vuoden 2017 osalta yhteistyössä Järvenpään, Keravan ja Uudenmaan ELY-keskusten kanssa. Tehtävään

			den toteutusaste ja muut mittarit		liittyvä liikennekasvatus-toiminta on tämän myötä jatkunut katkeamattomana vuoden 2018 aikana. Liikennekasvatus kuuluu myös osana koulujen opetussuunnitelmaan.
Rakennetun liikenneympäristön turvallisuus	Osa liikenneturvallisuus-suunnitelmassa listatuista saneeraavista toimenpiteistä toteutettu / uhkana että loppujen toteuttaminen viivästyy tai jää kokonaan toteuttamatta	Liikenneturvallisuuden parantaminen / toimenpiteet liikenneturvallisuus-suunnitelmassa	Toimivaltaiset väyläviranomaiset, kuntakehityksen ja tekniikan toimiala, ELY-keskus, kunnan kaavoitus, poliisi	Jatkuva	Kunnan toimesta sekä Uudenmaan ELY-keskuksen toimesta sekä em. toimijoiden yhteistyönä on laadittu useita toteuttamiseen tähtääviä suunnitelmia liikenneturvallisuus-suunnitelman toimenpidekohteista. Kunta on toteuttanut katuverkolle suunniteltuihin kohteisiin päättyviä suunnitelmia. Kunta on toteuttanut ka-
Infratoimenpiteiden toteuttaminen	Osa toteutunut tai suunnittelussa / uhkana priorisoinnin tason laskeminen mikä lisäisi jo suunniteltuihin aikatauluihin syntyneitä poikkeamia.	Liikenneympäristön kehittäminen liikenneturvallisuuden näkökulmasta, viisaan liikku- minen, liikenneonnettomuuksien vähentäminen	Kunnan kuntakehityksen ja tekniikan toimiala, Uudenmaan ELY-keskus, hankerahotuksesta päättävät tahot / toteutuneet toimet	jatkuva	Vuoden 2013 liikenneturvallisuus-suunnitelman infratoimenpiteiden päivitys on siirtynyt vuodelle 2017 (työn yksityiskohtainen aikataulutus on tehty).

		/ Hankkeiden ja kohteiden toteuttaminen			
--	--	---	--	--	--

SYRJÄYTYMISEN JA PÄIHDEHAITTOJEN ENNALTAEHKÄISYN TAVOITETAULUKKO

Asia	Nykytila/uhka	Tavoitteet / toimenpiteet	Vastuutaho(t) / Mittarit	Aikataulu	Tavoitteiden toteutuminen
Päihdehaittojen ennaltaehkäisy	Valistus- ja ryhmätoiminat	Järjestetään päihdevalistusta ja vertaisryhmiä kuntalaisille	Nuorisosema ja muiden toimialojen toimijat mm. kohdennettu nuorisotyö / THL:n ja poliisin tilastot	Jatkuvaa	THL:n tilastot vuodelta 2017. Päihdevalistustilaisuuksia nuorille ja heidän vanhemmilleen järjestetty v. 2017 6 kpl yhteistyössä kohdennetun nuorisotyön, poliisin ja nuorisoseman kanssa. Tilaisuuksiin osallistui reilu 200 henkilöä. Vuonna 2018 vastaavia tilaisuuksia ei resursoinnin takia pystytty järjestämään.
Kotouttamisohjelma	Kotouttamisohjelma on voimassa vuoden 2019 loppuun saakka	Kotouttamisohjelman noudattaminen kotouttamistyössä	Kotouttamistyö-ryhmä /	2016-2019	Maahanmuuttokoordinaattori vastaa kotouttamisohjelman jalkauttamisesta ja kotouttamistyön ohjauksesta sekä käytännön yhteistyöstä kunnan, valtion ja kaikkien kotouttamiseen osallistuvien toimijoiden kesken.

					Pakolais- ten/oleske- luluvan saa- neiden vas- taanotto jat- kuu ELY - keskuksen sopimuksen mukaisesti toistaiseksi. Kunta vas- taanottaa säännöllisesti kuntapaikan saaneita so- pimuksen mukaisesti, vuonna 2017 kuntapaikka myönnettiin 47 hlölle, v. 2018 36 hlölle.
--	--	--	--	--	--

RIKOSTEN TORJUNNAN TAVOITETAULUKKO

Asia	Nyky- tila/uhka	Tavoit- teet/toi- menpiteet	Vastuu- taho(t)/mit- tarit	Aikataulu	Tavoittei- den toteu- tuminen
Kameraval- vonnan ke- hittäminen	Kameraval- vonta laajaa / vanheneva kalusto	Kameraval- vonnin laa- jentaminen sekä uusimi- nen kunnan kohteisiin sekä julkisille alueille esim. pysäköinti- alueet ja lii- tyntä- pysäköinnit	Tuusulan kunnan tur- vallisuuspal- velut / poliisin ja tila- keskuksen ti- lastot	2016 - jatku- vaa	Kameraval- vontaa laa- jennettu lähi- liikuntapai- koille niiden lisääntyessä sekä koulu- jen hankkei- den yhtey- dessä (esim. Kellokosken koulu, Mikko- lan koulu). Pysäköinti- alueiden osalta ei ole edennyt HSL:n osalta. Toimittajilta on kartoitettu mahdolli- suuksia hankkia Mo- biililaaja- kaista pohjai- sia ratkaisuja

					alueiden etä-valvontaan.
Valaistuksen parantaminen	Kunnassa on paljon paikkoja, joissa on huono valaistus tai se puuttuu kokonaan. / rikosten ja ilkkivallan määrän kasvu, turvallisuudentunteen heikkeneminen	Ilkkivallan väheneminen, turvallisuus lisääntyy / Valaistuksen parantaminen turvallisuuskyselyn pohjalta, siirtyminen tehokkaampiin valaisimiin	Ketek (kunta-kehitys ja tekninen toimiala) ja turvallisuuspalvelut / turvallisuuskyselyt	jatkuvaa	Katuvalojen parantaminen aloitettiin, Vanhoja lamppuja vaihdettiin LED-tekniikkaan. Katutöiden yhteydessä jalkakäytävien valaistusta uusittiin.
Yleinen turvallisuus kunnassa alueilla, jotka ovat muiden kuin kunnan omistamia	Yksityisessä, yritysten tai valtion omistuksessa olevien alueiden valvonta puutteellista	Yleisen turvallisuuden edistäminen / valvonta alueiden omistajien ja toimijoiden vastuulla, poliisi suuntaa valvontaa ongelmalueille, kunta toimii linkkinä kuntalaisilta tulevissa turvallisuustarpeissa	Omistajatahot, poliisi / poliisin tilastot	jatkuvaa	Poliisin tilastojen perusteella voidaan päätellä, että poliisin valvonta on vähentänyt rikollisuutta Tuusulan alueella. Poliisi lisäsi partiointia ja resursointia tarvittaessa kunnan alueella.
Turvallisuustietouden lisääminen	Kunta on eri toimijoiden kanssa jakanut valistusta esim. kouluilla kampanjoissa.	Lisätään kunnan kotisivuille turvallisuusosio. Arjen turvallisuus -esitteen laatiminen kuntalaiskäyttöön. Koulujen valistuskampanjat	Tuusulan kunnan turvallisuuspalvelut, sivistystoimi, poliisi, alueen toimijat ovat avainasemassa. / tilastot ja järjestetyt kampanjat	jatkuvaa	Tuusulan kotisivuilla paljon linkkejä omatoimiseen varautumiseen ja asumisen turvallisuuteen. Kouluilla on järjestetty yhteistyössä poliisin, pelastuslaitoksen ja liikenneturvan kanssa

					teema kampanjoita. 2018 järjestettiin kuntalaisille turvallisuusiltoja ja -kävelyitä. Teemoina arjen häiriötilanteet ja omatoiminen varautuminen. Tilaisuuksissa kartoitettiin myös paikallisia turvallisuusuuhkia ja niihin varautumiskeinoja.
Kyberturvallisuus	Turvallisuusuhkia tulee myös verkon puolelta ja kuntalaisten tiedot tulee turvata.	Turvalliset asiointiympäristöt, ICT-valmiussuunnitelmat, varautuminen	Kunnan ICT-palvelut ja yhteistyökumppanit / toiminnan häiriöttömyys	2016 - jatkuva	Tietosuoja- ja tietoturvapoliittikkaa päivitettiin GDPR:n (EU:n Tietosuojaasetus) vaatimusten mukaiseksi. Verkon tietoturvan parantamiseksi käytiin neuvotteluja SIEM/SOC (Lokivalvonta ja hälytysmenettely) Järjestelmän hankinnasta. Vakavia pitkäaikaisia häiriöitä eikä turvallisuusuhkia ollut 2018, Yksittäisiä tietoliikenne ja puhelinverkon häiriöitä sekä Tiedonkalastelu uhkia raportoitiin.

OPPILAITOSTEN TURVALLISUUDEN TAVOITETAULUKKO

Asia	Nykytila/uhka	Tavoitteet/toimenpiteet	Vastuutaho(t)/mitarit	Aikataulu	Tavoitteiden toteutuminen
Poistumis- ja sisääntulo-harjoittelu oppilaitoksissa	Toteutetaan kouluissa kaksi kertaa vuodessa	Säännöllinen harjoittelu, pelastusviranomaiset mukana harjoituksissa	Rehtori, koulun turvallisuusvastaava ja pelastuslaitos / harjoitusten määrä	Syksyisin poistumis-harjoitus ja keväisin sisääntuloharjoitus	Opetuspäällikölle tulee tilastoa pelastuslaitokselta pidetyistä harjoituksista. Oppilaitokset harjoittelleet säännöllisesti. Oppilaitokset eivät aina muista ilmoittaa pidetystä harjoituksesta pelastuslaitoksen nettisivujen kautta.
Turvallisuus-suunnitelman sekä pelastussuunnitelman päivittäminen, ja siitä henkilökunnalle tiedottaminen	Jokaisella koululla on käytössä päivitetty turvallisuussuunnitelma.	Koulujen turvallisuus-suunnitelmien siirto sähköiseen muotoon (PELSU). Kaikilla kouluilla on päivitetty PELSU	Koulun turvallisuusvastaava, rehtori, Turvallisuus-päällikkö / pelastussuunnitelmat sähköisessä muodossa.	Jatkuvaa	Koulujen pelastussuunnitelmat ovat sähköisessä PELSU palvelussa. Varhaiskasvatus on myös siirtynyt sähköisten turvallisuus-suunnitelmien käyttöön.
Koulun henkilökunnan kouluttaminen ensiaputaidoissa	Suurin osa henkilökunnasta on saanut hätäensiapukoulutusta.	Lisätään EA1 ja EA2-tason koulutusta oppilaitoksissa	Rehtori ja koulun turvallisuusvastaava, koulujen turvallisuuskoordinaattori / koulutustilaisuuksien määrä	Lukuvuositain kartoitus ja koulutus	Koulutuksia on järjestetty säännöllisesti siten että kouluista sekä varhaiskasvatuksen päiväko-deista on koulutettu aina tietty määrä henkilökuntaa. Koulutusten seurantajärjestelmä on

					intranetissä Excel -taulu- kon muo- dossa.
Riskien kar- toitus ja arvi- ointi oppilai- toksissa	Kartoitus teh- dään sään- nöllisesti.	Turvallisuus- den vuosikel- lon mukaan kartoitus teh- dään joka vuosi yhtei- sellä kysely- pohjalla vuo- den alussa	Rehtori ja koulun tur- vallisuusvas- taa-va, tur- vallisuus- koordinaat- tori / tuotok- set	Vuosittain tammi-hel- mikuussa	Työsuojelun Wpro-järjes- telmä on käytössä. Sii- hen kirjataan "läheltä piti" tilanteet ja laaditaan ris- kikartoitus. Riskejä kar- toitetaan op- pilaitosten turvallisuus- kävelyillä säännölli- sesti.

10. Verkostoyhteistyö eri tahojen kanssa

10.1 Verkostoyhteistyö työllisyyden edistämisessä

Verkostoyhteistyön merkitys työllisyyden edistämisessä on korostunutta. Työllisyyspalvelut on mukana hyvin monenlaisissa alueella toimivissa välityömarkkinahankkeissa sekä verkostoissa. Lisäksi naapurikuntien työllisyyspalveluihin pidetään säännöllisesti yhteyttä ja vaihdetaan kokemuksia sekä työllisyydenhoidon kentän viimeisintä tietoa. Tiiviit yhteistyösuhteet alueen oppilaitoksiin, työhön ja työnhakuvalmennusta tekeviin yhdistyksiin, yrityksiin ja säätiöihin mahdollistavat ajantasaisen tiedon ohjata asiakkaita eteenpäin heille parhaiten soveltuvien palveluiden äärelle.

Sosiaalipalvelut - yhteistyötä tehdään tiiviisti päivittäin aikuissosiaalityön, TYP -verkoston sekä kuntouttavan työtoiminnan palveluyksikön kanssa

Keski-Uudellamaalla sijaitsevat ammatilliset oppilaitokset - Yhteistyötä tehdään asiakasrajapinnassa, ohjaten oppilaitokseen tai kun asiakas on valmistumassa ja tarvitsee tukea työllistymiseen. Eniten tehdään Keudan, Hyrian, Seurakuntaopiston ja Spesian kanssa asiakasyhteistyötä.

TE-toimistolla on keskeinen rooli palkkatuen myöntämisessä mutta myös asiakasohjauksessa työllisyyspalveluiden suuntaan.

Alueen yrityksiin pidetään yhteyttä ja kerrotaan heille mahdollisuuksista hyödyntää kuntien tai TE-toimiston myöntämiä tukia sekä autetaan yrityksiä löytämään sopivaa työvoimaa Alueella toimivat yksityiset palveluntuottajat ovat mukana tiiviisti asiakkaiden eteenpäinpoluttamisessa. Vuonna 2017-2018 alueella toimivia yhteistyökumppaneita olivat Live-palvelut, Sini-nauhasäätiö, Hyrian Alusta -hanke ja Keudan Nuori Töihin -hanke.

10.2 Verkostoyhteistyö kotouttamistyössä

Laki kotoutumisen edistämisestä edellyttää paikallisten viranomaisten kehittävän kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinotoimisto ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja edistävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt.

Useilla toimijoilla ja järjestöillä on halua ja valmiudet toimia yhdessä maahanmuuttajien kanssa. Yhteistyö eri toimijoiden ja järjestöjen kanssa on ollut keskeisessä asemassa Tuusulaan vuosi 2017-2018 saapuneiden maahanmuuttajien kotouttamisessa.

TE-toimistolla on keskeinen rooli kotoutumisen suunnittelussa ja toteuttamisessa. TE-toimisto vastaa työnhakijoiden alkukartoituksesta, kotoutumiskoulutuksesta ja työllisyyden edistämisestä.

Itä-Uudenmaan kihlakunnan poliisilaitos antaa informaatiota ulkomaan kansalaisen Suomessa oleskeluun ja työnteko-oikeuteen liittyvissä asioissa. Lähipoliisin kanssa on tehty yhteistyötä — erityisesti Jokelan alueella — lasten, nuorten ja perheiden parissa.

Kansaneläkelaitos vastaa sosiaaliturvaetuksista, joihin maahanmuuttaja on oikeutettu oleskeluvuoden saatuaan. Perustoimeentulotuen käsittely siirtyi vuonna 2017 Kelaan.

Tuusulan seurakunnan toiminta on avointa kaikille ja siinä korostuu yhteisöllisyys. Seurakunnan yksilö- ja perhetyön tavoitteena on auttaa ja tukea maahanmuuttajia sopeutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan niissä tilanteissa, joissa maahanmuuttaja haluaa itse luterilaisen seurakunnan olevan mukana. Diakonian palvelut ovat avoimia kaikille hädänalaisille riippumatta siitä, mihin kulttuuriin, uskontokuntaan tai aatteelliseen ideologiaan asiakas kuuluu. Seurakunta tekee tällä hetkellä tiivistä yhteistyötä kunnan maahanmuuttopalveluiden kanssa vapaaehtoisten kouluttamisessa sekä tukemisessa. Lisäksi Jokelan alueella seurakunta on myöntänyt tilat maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen kahtena päivänä viikossa. Jokelan seurakunta on myös tarjonnut arabitaustaisille perheille mahdollisuuden vertaistuellisiin tapaamisiin kerran kuukaudessa.

Mannerheimin Lastensuojeluliitolla (MLL) toimii Tuusulassa kolme paikallisyhdistystä Etelä-Tuusulassa, Jokelassa ja Kellokoskella, joiden toimintoihin myös maahanmuuttajat ovat tervetulleita. MLL:n toimintoja ovat mm. perhekahvilatoiminta, muskari, turvaistuinvuokraus ja naisten sählyvuoro.

MLL:n Uudenmaan piiri on laajentanut pääkaupunkiseudulla vuodesta 2011 toimineen Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toiminnan myös Keski-Uudellemaalle ja Tuusulaan. Tavoitteena on edistää maahanmuuttajaäitien kotoutumista ja tukea Suomeen muuttaneiden naisten suomen kielen oppimista paikallisten vapaaehtoisten ystävien kautta.

Suomen Punainen Risti (SPR) Tuusulan osasto järjestää avustus ja talkootyötä pakolaisten kuntaan- muuttovaiheessa sekä kouluttaa vapaaehtoisia maahanmuuttajien avuksi. SPR:n Tuusulan osaston vapaaehtoiset ovat mm. auttaneet kalustamaan asuntoja Tuusulaan muuttaville kiintiöpakolaisille. Keräyksissä on saatu lahjoittajilta huonekaluja, vaatteita ja tekstiilejä, liina-vaatteita sekä astioita.

Sininauhasäätiön Asuva-hanke on vuodesta 2017 lähtien järjestänyt yhteistyössä kunnan maahanmuuttotiimin kanssa kaikille kuntiin saapuville kiintiöpakolaisille asumistaitokurssin. Kurssi sisältää perustiedot suomalaisesta asumisesta, kerrostaloasumisesta ja vuokralaisen vastuista ja velvollisuuksista.

Yhteiset Lapseemme ry:n Kohdataan Kotona-hankkeessa on tehty yhteistyötä syksystä 2018 lähtien kuntaan saapuvien kiintiöpakolaisten alkuvaiheen kotouttamisessa. Kohdataan Kotona-

hankkeen työntekijät ovat etsineet harrastuksia uusille perheille sekä tutustuttaneet lähiympäristöön.

Järjestöjen kanssa tehtävää verkostoyhteistyötä kunta toteuttaa Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto ry:n ja Tuusulan kansalaisopiston kanssa vapaaehtoistoiminnan peruskoulutuksessa. Muu järjestöjen kanssa tehtävä verkostoyhteistyö on toteutettu Keski-Uudenmaan Yhdistysverkoston kanssa Valikko-ryhmän ja Järjestötreffien kautta. Järjestötreffit järjestetään kunnassa kahdesta-kolmeen kertaan vuodessa ja niillä on teemana järjestöjen toivoma ajankohtainen aihe, kuten esimerkiksi yhdistysten toimintaresurssit tai kunnan toimialojen muutokset. Verkostoyhteistyö luo uusia toimintamalleja ja tehostaa vanhoja sekä lisää mahdollisuuksia aidoille kumppanuuksille. Kumppanuudella soteen ja kuntiin 2017-2019 –hankkeessa kunta on toiminut yhteistyössä Keski-Uudenmaan Yhdistysverkoston kumppanuuskehittäjien kanssa.

11. Yhteenveto

Väestön hyvinvointi koostuu monista eri tekijöistä, kuten terveydestä, puhtaasta ympäristöstä, toimeentulosta ja asumisesta ja muista materiaalisista elinoloista, työstä sekä kodin ja työn välisestä tasapainosta, koulutuksesta ja turvallisuudesta. Hyvinvoinnin edistämisen yhtenä tavoitteena tulisi olla itsenäisen ja ihmisarvoisen elämän mahdollistaminen kaikissa väestön elämänvaiheissa.

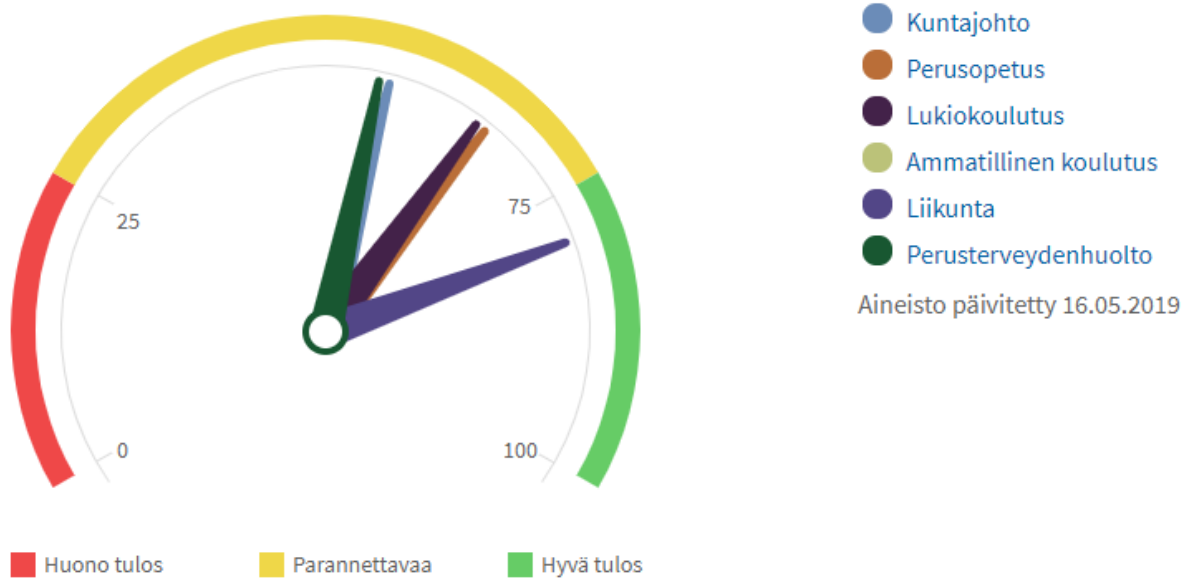
Terveys ja terveyserot voidaan osin yhdistää myös suoraan elintapoihin, kuten alkoholin käyttöön, tupakointiin, ravitsemukseen ja liikuntaan. Terveyttä edistävillä toimenpiteillä, kuten tekeillä hyvien elintapojen valinta helpoksi ja houkuttelevaksi, voidaan parantaa väestön terveyttä, ehkäistä sairauksia, sekä vähentää väestöryhmien välisiä terveyseroja.

Terveysten ja hyvinvoinnin edistämisen tulee perustua tietoon kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä niihin yhteydessä olevista tekijöistä. Lisäksi tarvitaan terveyden edistämistointia kuvaavaa tietoa. Johtamisjärjestelmän tulisi myös tukea hyvinvointityön edellyttämää toimialueet ylittävää vastuunottamista ja yhteistyötä.

11.1 Terveystiedon edistämisen aktiivisuus Tuusulassa

Seuraavassa on arvioitu terveyden edistämisen aktiivisuutta Tuusulassa THL:n Terveystiedon edistämisen aktiivisuus (TEA) -verkkopalvelun tulosten pohjalta. TEA-viisarin aineistot on kerätty suoraan kunnista ja olemassa olevista tilastoista.

Terveystiedon edistämisen aktiivisuus : Tuusula 2018

Pisteet	Tuusula	Koko maa
Terveystiedon edistämisen aktiivisuus	66	70
Kuntajohto	56	79
Perusopetus	66	67
Lukiokoulutus	65	69
Ammatillinen koulutus	..	66
Liikunta	79	74
Perusterveydenhuolto	55	67

Pisteet	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Terveydenedistämisaktiivisuus	66	66	64	61	62	62	60	54	57	46
Kuntajohto	..	56	..	42	..	55	..	43	..	..
Perusopetus	..	66	..	66	..	64	..	63	..	61
Lukiokoulutus	65	..	..	..	71	..	66	..	..	..
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Liikunta	79	..	77	..	76	..	75	..	78	..
Perusterveydenhuolto	55	..	51	..	41	..	52	..	32	..

TEAviisarin tuloksien perusteella hyvinvointiedon tulisi olla Tuusulassa yhä tiiviimpi osa kunnan johtamista. Tuusulassa terveyden edistämisen aktiivisuuden yleisluku on koko maan lukua pienempi.

Haasteita on erityisesti kuntajohdon osalta terveyden edistämisen johtamisessa, joka sisältää terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen organisoinnin, vastuun määrittelyn ja toimeenpanon. Parhaiten terveydenedistämisen aktiivisuus toteutuu Tuusulassa liikunnan saralla. Tuloksiin voi tarkemmin tutustua verkossa: www.teaviisari.fi

Väestöryhmien välisten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen on kaikkien toimijoiden yhteinen asia.

12. Hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen laatijat

Hyvinvointikertomus vuosilta 2017-2018 laadittiin kunnan HYTE-ryhmän toimesta keväällä 2019 poikkihallinnollisena yhteistyönä.

Kunnan HYTE-ryhmään kuuluvat kuntatoimialan kehittämispäällikkö Heidi Hagman (puheenjohtaja), osallisuuskoordinaattori Tanja Kivikoski (sihteeri), toimialueiden kehittämispäälliköt Tiina Simons/sivistys ja Jussi Rantala/kasvu ja ympäristö, yhteisten palveluiden edustajana maahanmuuttopalveluiden päällikkö Laura Smolander ja kohdennetun nuorisotyön esimies Jaana Kellosalmi sekä Veli-Pekka Tukiainen, järjestöjen edustaja Saana Sandholm/Keski-Uudenmaan yhdistysverkosto, HYTE-lautakunnan puheenjohtaja Aarno Järvinen sekä Keusoten edustaja Marjut Suo ulkoisen integraation tiimistä.

Hyvinvointikertomuksen indikaattoreita käytiin läpi eri kokoonpanoilla ja mietittiin indikaattoreihin vaikuttavia asioita ja niiden taustoja.

Hyvinvointikertomuksen valmistuttua käynnistyy hyvinvointisuunnitelman laatiminen kuluvan valtuustokauden vuosille 2020- 2021. Hyvinvointisuunnitelma tuodaan päätöksentekoon syksyllä 2019.

13. Hyvinvointikertomuksen hyväksyminen

Hyvinvointikertomus käsiteltiin lautakunnissa ja kunnanhallituksessa toukokuussa. Tuusulan kunnan valtuusto hyväksyi hyvinvointikertomuksen vuosilta 2017-2018 osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua 10.6.2019 § x.

